

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

11/2024. (V. 10.) AB határozat	a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.136/2023/2. számú végzése és a Győri Törvényszék 9.K.700.929/2022/6. számú ítélete alaptörvény ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről.	1018
12/2024. (V. 10.) AB határozat	a Kúria Kvk.VI.39.028/2024/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról.	1030
10/2024. (V. 10.) AB határozat	a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Képviselő-testülete 2/2013. (I. 29.) önkormányzati rendelete 8. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről.	1039
3175/2024. (V. 17.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1046
3176/2024. (V. 17.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1052
3177/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1057
3178/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1061
3179/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1063
3180/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1069
3181/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1074
3182/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1082
3183/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1091
3184/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1095
3185/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1098
3186/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1102
3187/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1108
3188/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1112
3189/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1117
3190/2024. (V. 17.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1122

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 11/2024. (V. 10.) AB HATÁROZATA

a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.136/2023/2. számú végzése és a Győri Törvényszék 9.K.700.929/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Márki Zoltán, dr. Patyi András és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Salamon László és dr. Varga Réka* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.136/2023/2. számú végzése és a Győri Törvényszék 9.K.700.929/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Steixner Ferenc ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte az Alkotmánybíróságtól a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.136/2023/2. számú végzése, valamint a Győri Törvényszék 9.K.700.929/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás tényállása az alábbiak szerint összegezhető.
- [3] 2.1. Az alapügyben a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatala (a továbbiakban: járási hivatal) a 2018. június 21-én érkezett bejelentés alapján hivatalból eljárást indított az indítványozóval szemben. A csatolt videofelvétel alapján megállapította, hogy az egy egyesület által halóri feladatokkal megbízott indítványozó 2018. május 19-én törpeharcsafogó varsákat ürített ki, majd helyezte vissza a vízbe a Holt-Marcalon. Mivel a járási hivatal szerint a halászati őr nem a hatályos jogszabályoknak megfelelően látta el a munkáját, ezért 2018. július 23-án kelt határozatával (GY-02E/FM/01311-8/2018.) az indítványozót 110 000 forint halvédelmi bírsággal sújtotta, az állami horgász- és halászszeget, valamint a turista horgászszeget váltásától 24 hónapra eltiltotta, továbbá a halóri igazolványát és szolgálatteljesítési naplóját visszavonta.
- [4] Az indítványozó az elsőfokú határozattal szemben fellebbezést nyújtott be a Pest Megyei Kormányhivatalhoz (továbbiakban: kormányhivatal), melyet a kormányhivatal 2018. október 11-én kelt határozatával (GYI-01/1208-3/2018) bírált el, és az elsőfokú határozatot részben megváltoztatta, az indítványozóval szemben az egyéb joghátrányok változatlan fenntartása mellett 150 000 forint bírságot szabott ki.
- [5] Az indítványozó a másodfokú határozattal szemben keresetet nyújtott be a Győri Törvényszékre, amit a törvényszék a 2019. március 12-én kelt 9.K.27.786/2018/4. számú ítéletével bíralt el, a kormányhivatal határozatát megsemmisítette, és a kormányhivatal új eljárásra utasította.
- [6] 2.2. A megismételt eljárásban a járási hivatal 2019. május 24-én kelt, GY-02-E/FM/00779-33/2019. számú határozatában a korábbi elsőfokú határozattal megegyező döntést hozott. Az indítványozó ismét fellebbezést ter-

jesztett elő, a kormányhivatal a 2021. októberében hozott, PE/FE/01147-1/2021. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

- [7] Az indítványozó ismételt keresetet nyújtott be a törvényszéken, melyben a járási hivatal határozatára is kiterjedően kérte a kormányhivatal határozatának megsemmisítését. A törvényszék az indítványozó keresetét a 2023. január 17-én kelt, 9.K.700.929/2022/6. számú ítéletével elutasította. Álláspontja szerint a járási hivatal minden részletre kiterjedő alapos bizonyítása és a bizonyítékok helyes mérlegelése alapján jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó a jogosulatlan halászatot 2018. május 19-én elkövette, a bírság mértékét pedig megfelelő mérlegelés alapján állapította meg. Alaptalannak tartotta az indítványozó személyiségi jogainak sérelmére való azon hivatkozását, ami szerint az ügy tárgyát képező felvétel az engedélye nélkül készült, ami minősülhetne az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) szerinti tiltott bizonyítéknak.
- [8] A törvényszék szerint a bizonyítékot nem a hatóság szerezte be, hanem a jogellenes halászatot dokumentáló bejelentő küldte el a hatóságnak. Az indítványozó nyilatkozatában elismerte, hogy ő szerepel a felvételen, ezért a törvényszék szerint nincs relevanciája annak, ha a jogosulatlan halászatra az eljárás során megállapított időponttól eltérő időpontban került sor. A törvényszék megállapította, hogy az indítványozó alaptalanul hivatkozott arra, hogy a jogosulatlan halászatot a felettese utasítására hajtotta végre, ugyanis a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:273. § (3) bekezdése alapján az ilyen utasítást meg kellett volna tagadnia. Továbbá az indítványozó hivatkozott az eljárás időtartamának elhúzódására is, ami miatt álláspontja szerint a hatóság a jogszabálysértés tényének megállapításán kívül egyéb szankciót nem alkalmazhatott volna vele szemben. A törvényszék megállapította, hogy az elsőfokú hatóság megfelelő határidőn belül hozott döntést, és az időmúlás a megismételt eljárást is magában foglaló hatósági és bírósági eljárások miatt állt fenn.
- [9] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjára, valamint b) pontjára hivatkozva. A Kúria a 2023. március 22-én kelt, Kfv.III.37.136/2023/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (2) bekezdése alapján megtagadta, a kérelem befogadását ugyanis nem tartotta indokoltnak, mert a megjelölt kérdésekben felülvizsgálatra okot adó körülményt nem észlelt.
- [10] 3. Ezt követően az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria Kfv.III.37.136/2023/2. számú végzésének és a Győri Törvényszék 9.K.700.929/2022/6. számú ítéletének és alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére tekintettel állapítsa meg, és azokat Abtv. 43. §-a alapján semmisítse meg.
- [11] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmére vonatkozó érvelésében kifejtette, hogy az Ákr. 50. § (2) bekezdés c) pontja szerint az ügyintézési határidő hatvan nap, és amennyiben a 103. § (4) bekezdésének értelmében a hatóság hivatalból indított eljárása esetén túllépi a hatvannapos ügyintézési határidő kétszeresét, akkor a hatóság a jogellenes magatartás tényének megállapításán kívül nem alkalmazhatott volna egyéb szankciót. Emellett hivatkozott a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Szankciótv.) 5. §-a szerinti hároméves objektív elévülési határidő elteltére is. Ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy a kormányhivatal a másodfokú határozatát a jogsértő cselekmény elkövetését követő három év elteltével hozta meg, ezért sérült az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való joga.
- [12] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán az indítványozó kifejtette, hogy álláspontja szerint a törvényszék figyelmen kívül hagyta azt, hogy a határidő számítása szempontjából az alapeljárás és a megismételt eljárás egységes egészet képeznek, ezért a határidő kezdete az az időpont, amikor a jogsértő cselekmény a hatóság tudomására jutott és ez esetben a kormányhivatal jelentősen túllépte az ügyintézési határidőt. Az indítványozó szerint a bejelentő által készített felvétel sérti a Ptk. 2:48. §-ában foglaltakat, ezért törvényszéknek a felvételt ki kellett volna rekesztenie a bizonyítékok köréből. Egyebekben a bírói ítélet tisztességtelenségét jelenti az is szerinte, hogy a törvényszék alapos ok nélkül nem alkalmazta a Szankciótv. 5. §-ában és az Ákr. 103. § (4) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezéseket. Végezetül az indítványozó az indokolással kapcsolatos előírások megsértését is állította arra hivatkozva, hogy a bizonyítékok alapján a jogsértő cselekmény elkövetésének pontos időpontja nem állapítható meg.
- [13] 3.3. Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria Kfv.III.37.136/2023/2. számú végzése ellentétes a Kúria korábbi gyakorlatával, mivel az Ákr. 50. § (2) bekezdés c) pontjában meghatározott hatvannapos ügyintézési határidő

kétszeresének a túllépése semmisségi oknak minősül, amelyet a bíróságnak hivatalból figyelembe kell vennie, és az orvosolhatatlan eljárási szabályszegés miatt született döntést meg kell semmisítenie. Arra is hivatkozott, hogy a törvényszék döntése eltér az indítványozó által hivatkozott, hasonló tárgyú kúriai döntésektől, ezért álláspontja szerint a Kúria alaptalanul tagadta meg a felülvizsgálati kérelmének a befogadását és az érdemi jogorvoslathoz való jogának megtagadása az eljárás tisztességtelenségéhez vezetett.

II.

[14] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[15] 2. A Szankciótv. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„5. § (4) Ha törvény vagy eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott kormányrendelet eltérően nem rendelkezik, nem alkalmazható közigazgatási szankció, ha az elkövetéstől számított három év eltelt.”

[16] 3. Az Ákr. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„50. § (2) Az ügyintézési határidő
[...]
c) teljes eljárásban hatvan nap.”

„103. § (4) Ha a hatóság a hivatalbóli eljárásban az ügyintézési határidő kétszeresét túllépi, a jogsértés tényének megállapításán és a jogellenes magatartás megszüntetésére vagy a jogszerű állapot helyreállítására kötelezően túl egyéb jogkövetkezményt nem alkalmazhat. Ez esetben ugyanazon ügyféllel szemben, ugyanazon ténybeli és jogi alapon nem indítható új eljárás.”

III.

[17] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.

[18] 1.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], továbbá tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

[19] 1.2. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az in-

dítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető (Abtv. 27. §). Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont].

- [20] 2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [21] 2.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére több okból is hivatkozott, e tekintetben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemek mindegyikében olyan sérelmeket állított, amelyek a bírósági eljárást megelőzően lefolytatott hatósági eljárásban elkövetni vélt eljárási szabályszegések orvosolásának elmaradásával függenek össze. Ezek közül a határidő túllépésével kapcsolatos érveit egészen a hatósági eljárásban elkövetni vélt szabályok megsértéséig vezette vissza, míg a videofelvétel kizárásának elmaradásával, a cselekmény elkövetési idejének megállapításával és kúriai befogadás megtagadása alaptalanságával kapcsolatosan kifejezetten a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét állította. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a határidő túllépésével kapcsolatos indítványozói állításokat (ideértve az eljárási és az anyagi jogi határidő túllépését sérelmező indítványi elemeket is) tartalma szerint, a hatósági eljárás tisztességességének megítélése vonatkozásában vette figyelembe, míg a többi érvet a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében vizsgálta.
- [23] 2.2. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az eljáró bíróságok vizsgálták a videofelvétel kizárásával és a cselekmény elkövetési idejének megállapításával kapcsolatos indítványozói állításokat, ezzel kapcsolatos döntésüket körültekintően meg is indokolták, ahogyan a Kúria is megindokolta azt, hogy miért nem tartja befogadhatónak a felülvizsgálati kérelmet. A határidő túllépésével kapcsolatos indítványozói érvek közül az eljárási határidőre vonatkozóan egyértelműen azt állapította meg a törvényszék, hogy az eljárási határidőt nem lépte túl a hatóság, ebbéli döntését szintén megindokolta.
- [24] Az eljárási határidő túllépésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes, annak elmulasztása nem jár együtt automatikusan a határozathozatali lehetőség elenyészésével, de az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog ezt azonban keretek közé szorítja [lásd például: 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [60]]. Az Alkotmánybíróság az ügyintézési határidő állított túllépésével kapcsolatban utal a korábbi gyakorlatára, mely szerint „az Alapörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem teremt konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot a hatósági döntésekre nézve, továbbá a törvényi határidő nem azonosítható mechanikusan az alapjog szerinti észszerű határidővel. Ehelyett az Alaptörvény elvi szinten szól az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogról, amely a *fair* hatósági eljárás egyik Alaptörvényben nevesített részjogosítványát képezi.” [17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [45]]
- [25] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában eltérő megítélés alá esik a bírságolás lehetőségét keretek közé szorító anyagi jogi szabály megsértésére vonatkozó indítványozói álláspont vizsgálata, az anyagi jogi természetű határidők elmulasztásának ugyanis más jogkövetkezményei vannak [ld. például: 5/2017. (III. 10.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [17]; 9/2020. (V. 28.) AB határozat, Indokolás [42]].
- [26] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelme körében arra is, hogy a hatóság nem tartotta be a Szankciótv. 5. § (4) bekezdése szerinti hároméves objektív elévülési határidőt.
- [27] Habár a törvényszék megindokolta, hogy álláspontja szerint miért nem lehet szó az ügyintézési határidő túllépéséről, viszont kifejezetten az anyagi jogi határidő túllépésével kapcsolatban csak sommásan tett megállapítást, az ítélet indokolásának [75] bekezdése szerint a hatósági eljárás és a határozat nem sértette a Szankciótv. 5. §-ában foglaltakat.
- [28] A Szankciótv. szerinti hároméves objektív elévülési határidő anyagi jogi határidőnek minősül, ennél fogva tartalma szerint értelemszerűen vonatkozik rá az Alkotmánybíróság anyagi jogi határidőkkel szemben támasztott követelménye (lásd Abh., Rendelkező rész 2. pont). Az Abh. megállapítása szerint „[a] tisztességes hatósági eljáráshoz való alaptörvényben biztosított jogból az következik, hogy a közigazgatási hatóságok számára a jogalkotó által meghatározott határozathozatali és szankcióalkalmazási határidő elmulasztásának ódiomát a mulasztó, jogszabályi kötelezettségüket határidőben nem teljesíti hatóságok, ne pedig az ügyfelek viseljék” (Abh., Indokolás [16]). Ennek megfelelően az indítványozó által megjelölt sérelem az Alkotmánybíróság irányadó gyakor-

latára tekintettel nem pusztá törvénytértés, hanem (az indítványozó állításának megalapozottsága esetére) felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét is.

- [29] Habár az elsőfokú hatóság még a megismételt eljárásban is kétségtelenül ezen elévülési határidőn belül döntött, a másodfokú hatóság viszont a PE/FE/01 147-1/2021. számú végleges másodfokú határozatát ezen határidő követően hozta meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában még nem fordult elő olyan ügy, amely azt a kérdést vetette fel, hogy az objektív elévülési határidő azt jelenti-e, hogy az eljárásban ezen határidőn belül végleges (a hatóság által nem megváltoztatható) döntésnek kell-e születnie. Az Alkotmánybíróság, figyelemmel az Abh. megállapításaira, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette a kérdés mikénti megítélését, ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [30] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.

[31] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos, a tárgykörben irányadó gyakorlatát tekintette át.

[32] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban értékelte az anyagi jogi határidő túllépésének jelentőségét, és azt is egyértelműen megállapította, hogy az anyagi jogi határidő túllépése az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozza. Eszerint: „A hatósági eljárás méltányosságának, illetve tisztességességének alapvető feltétele, hogy a közigazgatási hatóságok a rájuk irányadó jogszabályi határidőket betartsák. Különösen erősen kell, hogy érvényesüljön ez a követelmény azokban az esetekben, amikor a közigazgatási hatóság az ügyféllel szemben szankciót állapít meg. A közigazgatási anyagi jogi szankciók jogszabályban történő meghatározása azt a célt szolgálja, hogy a közigazgatási eljárás ügyféli pozíciójában lévő azon jogalanyok, akikkel, illetve amelyekkel szemben a közigazgatási hatóság valamely, az adott ügyfél által elkövetett közigazgatási normasértés miatt hátrányos jogkövetkezményt állapít meg, ne álljanak hosszú, bizonytalan ideig – az anyagi jogi határidőkre vonatkozó, létező jogszabályi rendelkezések ellenére – a velük szemben alkalmazható szankció fenyegetésének félelme alatt. [...] A tisztességes hatósági eljáráshoz való alaptörvényben biztosított jogból az következik, hogy a közigazgatási hatóságok számára a jogalkotó által meghatározott határozathozatali és szankcióalkalmazási határidő elmulasztásának ódiúmat a mulasztó, jogszabályi kötelezettségüket határidőben nem teljesítő hatóságok, ne pedig az ügyfelek viseljék. [...] [A]z a bírói értelmezés, mely ezzel szemben a szankcióalkalmazási határidő elmulasztásához – a tételes jogszabályi előírás szerinti határidő letelte után – nem fűzi azt a következményt, hogy az e határidőt túllépő hatóságok szankcióalkalmazási lehetősége elenyészik, vagyis amely szerint a rá vonatkozó anyagi jogi határidőt elmulasztó közigazgatási hatóság pusztán emiatt nem követ el az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével ellentétes.” (Abh., Indokolás [15]–[17])

[33] 2. A Szankciótv. 2017-es elfogadása óta az elévülés intézménye (immáron kifejezetten ilyen elnevezés alatt) jelen van a közigazgatási szankciórendszer szabálysértési jogon kívüli területén is, a szabálysértési szankciórendszerben azonban már évtizedek óta alkalmazzák ezt a jogintézményt. Szerepét tekintve a szabálysértési elévülés egyezik a büntetőjogból ismert elévüléssel, de a szabálysértési jogban más szabályozási logika mentén nyert teret magának, hiszen annak megállapításához egy szubjektív és egy objektív határidőt szabott meg a jogalkotó. Ezt a szabályozási logikát vette át a Szankciótv. is, hiszen (lehetőséget adva a főszabálytól való törvényi vagy kormányrendeleti eltérésre) az 5. § (1) bekezdése hat hónapos elévülési határidőt állapít meg a szabályszegésről való tudomásszerzéstől számítva, míg a (4) bekezdés szerint nem alkalmazható közigazgatási szankció, ha az elkövetéstől számított három év eltelt. A Szankciótv. elfogadását megelőzően a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény is tartalmazott hasonló szabályt, de ezt egyrészt nem nevezte elévülésnek, másrészt az eljárás megindíthatóságát, nem pedig a szankció alkalmazását kötötte határidőhöz. Ugyanakkor a közigazgatási anyagi jogi szabályokban előfordultak korábban is olyan anyagi jogi határidők, amelyek a szankcióalkalmazás lehetőségének elenyészéséhez vezettek. A fent bemutatottak szerint az Abh. ilyen határidőnek tekintette a csatornabírság kiszabására megállapított határidőt, egyúttal általánosságban is felállította a határidőn túli bírságkiszabás esetére az alaptörvény-ellenesség kritériumait. Jelen ügyben tehát nem az a vizsgálendő kérdés, hogy mi lehet a következménye az elévülési határidő túllépésének (ebben a körben egyértelműen az Abh. tárgykörébe tartozik), hanem az Alkotmánybíróságnak arról kellett döntenie, hogy az ügy mikor tekinthető elévültnek.

- [34] 3. Jelen ügyben az irányadó bírósági tényállás szerint az indítványozó 2018. május 19. napján valósította meg a szankcionált magatartást. Ehhez képest a járási hivatal 2018. július 23. napján hozott az ügyben elsőfokú határozatot, a megismételt eljárásban pedig 2019. május 24. napján született meg az elsőfokú döntés, azaz kétséget kizáróan a hároméves objektív elévülési határidőn belül. Kétségtelenül megállapítható azonban az is, hogy ezt követően a kormányhivatal a végleges döntést csak 2021 októberében, azaz a cselekmény elkövetését követő három éven túl hozta meg. Az indítványozói álláspont szerint a másodfokú döntést is az elévülési határidőn belül kellett volna meghozni. Erre tekintettel az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének fényében, a vonatkozó jogszabályok alapján helyes-e az indítványozói jogértelmezés és igazolható-e az, hogy – figyelembe véve az elévülés jogintézményének célját – a hatósági eljárásnak végleges döntéssel kell lezárulnia az elévülési határidőn belül.
- [35] 3.1. A Szankciótv. 5. § (4) bekezdése úgy fogalmaz, hogy az irányadó határidőn túl „nem alkalmazható” közigazgatási szankció, azaz ebben az esetben a hatóság a norma általános szabályait a címzett jogalany konkrét viszonyaira nem alkalmazhatja. Azt nem fejt ki a törvény, hogy pontosan mit ölel fel az „alkalmazás”, azaz az eljárás mely szakaszaiban kell figyelembe venni az elévülést. Azonban logikai értelmezés alapján az alkalmazás kizártsága a szankcióra vonatkozik („nem alkalmazható közigazgatási szankció”), amivel arra utal a törvény, hogy abban az időpontban kell figyelembe venni, amikor a szankciót a hatóság kiszabná. Ez első alkalommal főszabályként az elsőfokú határozat meghozatalának időpontját jelenti, ugyanakkor kétségtelen, hogy a közigazgatási hatósági eljárás jogorvoslati rendszere miatt ez a döntés még nem minden esetben végleges (amennyiben fellebbezéssel támadható), ahogyan az is elképzelhető, hogy a szankció első alkalommal történő megállapítására csak a jogorvoslati eljárásban kerül sor (pl. ha ellenérdekű ügyfél él jogorvoslattal az olyan határozattal szemben, amelyben nem állapított meg felelősséget a hatóság).
- [36] 3.2. Az elévülés közigazgatási szankciórendszerben játszott szerepére a Szankciótv. tervezetéhez fűzött miniszeri indokolás maga is utal, az alábbiak szerint: „Az idő múlásával a közigazgatási szabályszegés társadalomra veszélyessége csökken, majd elenyészik, a tényállás felderítése nehezebbé válik. A jogrendszer egyéb területeihez hasonlóan a közigazgatási szabályszegések elkövetőinek felelősségre vonását is szükséges időbeli korláthoz kötni.” Az Alkotmánybíróság pedig az Abh.-ban a fenti idézetek szerint azt állapította meg, hogy a közigazgatási anyagi jogi szankciók jogszabályban történő meghatározása azt a célt szolgálja, hogy a szankcionálandó ügyfelek ne álljanak hosszú, bizonytalan ideig a velük szemben alkalmazható szankció fenyegetésének félelme alatt (Abh., Indokolás [15]). Mindezekből az Alkotmánybíróság szerint az következik, hogy az elévülés jelentősége a társadalomra veszélyesség idővel való csökkenésében, a tényállás felderítésének elnehezülésében és a szankciónak való bizonytalan ideig való kitettség meggátolásában rejlik. A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog érvényesülése szempontjából elsősorban az utóbbinak van jelentősége, amely az ügyféli jogok védelmében támasztja azt a követelményt az eljáró hatóságokkal szemben, hogy a határidő elteltét követően a hatóságnak objektíve nincs lehetősége szankciót alkalmazni (a másik két cél ugyanis az állami érdek oldaláról nézve még nem feltétlenül indokolná az objektív határidő létét). Ebből a szempontból közelítve pedig az Alkotmánybíróság megítélése szerint annak van jelentősége, hogy az ügyféllel szemben az elévülési határidőn belül az Ákr. szerinti végleges döntést hozzon a hatóság, hiszen az elmarasztaló végleges döntés birtokában szűnik meg az eljárás bizonytalanságának való kitettség. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy a döntésnek ezen határidőben anyagi jogerőre is kell emelkednie. Ennek oka az, hogy az anyagi joghatás kiváltására alkalmas, elmarasztaló hatósági döntés birtokában az ügyfél már a felelőssége megállapításának tudatában van, az esetleges jogorvoslati eljárás során (amellett, hogy természetesen a jogorvoslat eredményeként az ügyfél számára kedvezően akár el is maradhat a felelősségrevonás) legfeljebb már csak annak mértéke változhat. Ebből adódóan az elévülési határidőn belüli szankcióalkalmazás követelménye azt követeli meg, hogy az eljáró szervek ezen határidőn belül hozzák meg az anyagi joghatás kiváltására alkalmas, végleges elmarasztaló döntést. Ez a véglegesség az Ákr. rendszerében jellemzően az elsőfokú határozat közlésének időpontja, fellebbezési lehetőség esetén azonban az Ákr. szerinti véglegesség nem áll be és főszabályként a fellebbezésnek a döntés végrehajtására is halasztó hatálya van (Ákr. 117. §).
- [37] Önmagában a fellebbezés joghatásának mikénti szabályozása még nem alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hiszen az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az eljárásjogi jogerőfogalom meghatározása a jogalkotó döntési szabadságának körébe tartozik, amelyet az Alkotmánybíróság alapvetően nem mérlegelhet felül {3133/2017. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [35]}. A kérdés alkotmányjogi jelentősége (jelen ügy szempontjából) így abban áll, hogy a jogalkotó a fellebbezés biztosítása esetén – különböző jogpolitikai megfontolások alapján – olyan szélesre kívánta nyitni a közigazgatási úton való felülbírálat lehetőségét, hogy ehhez deklaráltan is

a jogvita közigazgatási úton való lezáratlanságának következményét fűzte, azaz azt, hogy ilyen esetben – az Ákr. fogalmi rendszere szerint – a döntés még nem tekinthető véglegesnek. Az Ákr. rendszerében a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság nincs kötve a fellebbezési kérelemhez, ugyanis az Ákr. rögzíti, hogy a másodfokú hatóság a fellebbezéssel megtámadott döntést és az azt megelőző eljárást is megvizsgálja. Ezáltal a fellebbezés kapcsán a másodfokú hatóságnak teljes felülbírálati joga van. A fellebbezésben új tények és bizonyítékok is felhozhatók, sor kerülhet a fellebbezési eljárásban további tényállás tisztázására, illetve kiegészítő bizonyítási eljárás lefolytatására is. Ha a másodfokon eljáró hatóság a döntés megváltoztatásáról dönt, akkor az történhet a fellebbező javára vagy a fellebbező hátrányára is. Mindezekből megállapítható, hogy a fellebbezés devolutív hatálya, a teljes felülbírálat lehetősége, a végrehajtásra halasztó hatálya olyan körülmények, amelyek együttesen magyarázzák, hogy az Ákr. a fellebbezéssel támadható döntést (egyedüli kivételként a jogorvoslatok közül) miért nem tekinti a saját szóhasználata szerint véglegesnek (Ákr. 82. §). Ennélfogva a fellebbezéssel támadható döntés még a jogerőhöz vezető út legelső lépéséig sem jut el. Márpedig az Alkotmánybíróság szerint „[a] jogerő intézménye – alapvetően a jogállamiság követelményéből eredeztethetően – annak biztosítékát szolgálja, hogy valamely jogalkalmazó szerv döntése véglegessé váljon, vagyis a benne foglalt rendelkezések végrehajthatók legyenek, az ne legyen megtámadható rendes jogorvoslattal és a benne eldöntött tény- és jogkérdések ne – avagy csak szigorú kivételek alapján – válhassanak újabb vita tárgyává. Az a közérdek nyilvánul meg benne, hogy a jogviszonyok idővel lezártnak minősüljenek, és azok védve legyenek mindennemű beavatkozástól.” {3133/2017. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [29]}

- [38] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Szankciótv. 5. § (4) bekezdése szerinti szankció csak akkor tekinthető „alkalmazottnak”, ha eddig a határidőig a közigazgatási hatóság anyagi joghatás kiváltására alkalmas olyan, szankciót kiszabó döntést hoz, ami az Ákr. szerint véglegesnek tekinthető. Fellebbezés esetén ez magában foglalja azt is, hogy a másodfokú döntés is határidőben megszülessen, mert a szankció csak ezáltal kerül ténylegesen, jogerősen „alkalmazásra”. Amennyiben ezt a döntést később meg kell semmisíteni (ahogy jelen esetben is), akkor a megismételt eljárásban hozott végleges döntésnek is határidőben kell megszületnie (hiszen a megsemmisített döntés nem alkalmas anyagi joghatás kiváltására, a döntés megsemmisítését követően nem is lehet megállapított felelősségről beszélni). Amennyiben a felelősséget eleve csak a jogorvoslati eljárásban állapítják meg, akkor pedig annak a döntésnek kell az elévülési határidőn belül megszületnie.
- [39] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által sérelmezett közigazgatási hatósági, majd bírósági eljárásban a szankció alkalmazására nem a Szankciótv. 5. §-a szerinti hároméves objektív elévülési határidőn belül került sor, mivel a másodfokon eljáró kormányhivatal a megismételt eljárásban a jogsértő cselekmény elkövetését követő három éven túl hozott anyagi joghatás kiváltására alkalmas határozatot. A szankció kiszabása ezáltal az objektív elévülési határidőn belül nem történt meg, az indítványozó ugyanis csak a kormányhivatal elévülési határidőn túl meghozott másodfokú határozatára tekintettel kerülhetett tudatába annak, hogy fennáll vele szemben a kiszabott szankció anyagi jogerőre emelkedésének reális esélye.
- [40] Az anyagi jogi (elévülési) határidő elteltére tekintettel a hatóságok már nem alkalmazhattak volna szankciót, a bírói értelmezés azonban a szankcióalkalmazási határidő elmulasztásához nem fűzte azt a következményt, hogy a határidőt túllépő hatóságok szankcióalkalmazási lehetősége elenyészik, ami az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével ellentétes (Abh., Indokolás [17]).
- [41] A fentiek okán az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvánnyal támadott döntések (mind a Kúria végzése, mind pedig a Győri Törvényszék ítélete) az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes hatósági eljáráshoz való jogának sérelmét eredményezték. Az Alkotmánybíróság ezért a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.136/2023/2. számú végzését és a Győri Törvényszék 9.K.700.929/2022/6. számú ítéletét a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.
- [42] 5. A határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Alkotmánybíróság az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján, a határozat elvi megállapításaira tekintettel rendelte el.

*Dr. Salamon László s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [43] 1. A határozattal egyetértek. Ugyanakkor megemlítem álláspontom szempontjait, amit párhuzamos indokolásként csatolok [Abtv. 66. § (3) bekezdés].
- [44] 2. Az elévülés (akár ún. relatív, akár ún. abszolút fajtája esetében egyaránt) az igényérvényesítés futamideje. Az elévülési idő letelte az igényérvényesítés végének (lehetősége megszűnésének) bekövetkeztét jelenti.
- [45] A Szankciótv. rögzíti a relatív elévülést, miszerint annak tartama – ha törvény vagy eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott kormányrendelet eltérően nem rendelkezik – hat hónap [5. § (1) bekezdés]; és rendelkezik arról, hogy az elévülési időt a hatóság bármely eljárási cselekménye megszakítja [5. § (3) bekezdés]. A megszakítás értelemszerűen azt jelenti, hogy az elévülés újrakezdődik (az elévülés nyugvásáról pedig a Szankciótv. nem rendelkezik).
- [46] A Szankciótv. rögzíti az abszolút elévülést, miszerint annak tartama – ha törvény vagy eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott kormányrendelet eltérően nem rendelkezik – három év [5. § (4) bekezdés]. Ennek megszakításáról (nyugvásáról) viszont a törvény nem rendelkezik – ezért abszolút (más szóhasználatban objektív az ilyen elévülés). Ugyanakkor a törvény – szövegéből következően – az eltérés lehetőségével számol, amit azonban kifejezett jogi rendelkezéstől teszi függővé. Ilyen törvényi vagy kormányrendeleti szabály azonban a jelen ügyre vonatkozóan nincs.
- [47] Vagyis az állam dönthet úgy, hogy egyes jogsértések esetében hosszabb, vagy éppen rövidebb abszolút (objektív) elévülési időt határoz meg. Ennek hiányában azonban az ilyen törvényi rendelkezés jogalkalmazói értelmezéssel nem tágítható, nem szűkíthető, az ugyanis az ilyen törvényi rendelkezésnek nem a hajlítását, hanem a megtörését jelentené.
- [48] 3. Az elévülés az igényérvényesítés futamideje. Az igényérvényesítés alá tartozik minden olyan teendő, ami az igény érvényesítése tárgyában dönt. Vagyis ha az igényérvényesítés futamideje lejár, akkor igényérvényesítésnek helye nincs. Másképpen szólva a futamidő elteltével fogalmilag lehetlenné válik az igény érvényesítése.
- [49] Az elévülés több jogterületen meglévő jogintézmény, ám eltérő szabályozási tartalommal. A Szankciótv. szerinti elévülés hasonlatos a szabálysértési elévüléshez. Ugyanakkor kétségtelen az is, hogy a szabálysértési joghoz képest a közigazgatási szankciók esetében másról van szó.
- [50] Közigazgatási szankcionálás esetében nem csupán a jog be nem tartása miatt, hanem a betartása végett teremt az állam igényérvényesítési lehetőséget. Kétségtelen érdek fűződik ahhoz, hogy az abszolút (objektív) határidő ne jelentse az ilyen igény kapitulálását. Kétségtelen azonban, hogy a jelenlegi jogállapotban ezt megakadályozó rendelkezés [aminek lehetőségét a Szankciótv. 5. § (4) bekezdése egyébként megteremti] nincs.
- [51] Az elévülés futamidején belüli igényérvényesítési lehetőség értelemszerűen a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog alapvető lényege, mind a futamidőn belüliség, mind az azon kívül esés vonatkozásában (tartalmi lé-

nyege, hogy kölcsönösen kiszámítható, előre látható és kalkulálható legyen). Következésképpen az elévülés futamidejéről való álláspontnak alkotmányos jelentősége van.

- [52] 4. Álláspontom szerint az Alaptörvény szerinti határidővédelem nem szűkül le az észszerű határidő iránti elvárásra, nem merül ki abban.
- [53] Az Alaptörvény kétségtelen védi az észszerű határidőben elintézéshez való jogot, ami részint az eljáró hatóság számára elvárás, a jogkereső egyén számára pedig garancia.
- [54] Ugyanakkor az ügyelintézési határidőhöz képest – magától értetődően – legalább ilyen jelentősége van az ügykeletkezési (az ügyvé válási) határidőnek, ami nem más, mint a vitás, vitássá tehető, ekként peresíthető igény érvényesítésére lehetőséget adó idő, vagyis az igényérvényesítés futamideje, azaz az elévülés. Az állam az általa alkotott joggal ezt az időt határozza meg és biztosítja, előreláthatóan.
- [55] Ehhez képest álláspontom szerint az elévülésre vonatkozó kérdés esetében közömbös az ügyintézési határidőn alapuló válasz. Ugyanakkor kétségtelen az is, hogy az állam az elévülés törvényi határidejét alkotmányos jelentőségű érdekből – alkotmányos rendelkezéssel – áttörheti, ám ezt a jogalkalmazó nem teheti meg.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [56] 1. Egyetértek a határozat rendelkező részével és indokolásával, de néhány kiegészítést fontosnak tartok, ezért a határozathoz az Abtv. 66. § (3) bekezdése alapján párhuzamos indokolást csatolok.
- [57] 2. A határozat rendelkező része általi megsemmisítést elsősorban azért támogattam, mert a közigazgatási (közhatalmi) jogalkalmazás alkotmányos jelentőségű, a közigazgatás jog alá rendeltségéből fakadó követelménynek is tekintem azt a szabályt, mely szerint az objektív elévülési határidőn túl „nem alkalmazható közigazgatási szankció” nemcsak azt jelenti, hogy az elévülési határidőn belül döntést kell hoznia a hatóságnak, hanem azt is, hogy ennek a döntésnek ezen határidőben véglegessé is kell válnia.
- [58] Az ügyben egyértelműen megállapítható volt, hogy a szankció alkalmazására a Szankciótv. 5. §-a szerinti hároméves objektív elévülési határidő elteltét követően került sor. A másodfokú hatóság a végleges, anyagi joghatás kiváltására alkalmas másodfokú határozatát a megismételt eljárásban csak a jogsértő cselekmény elkövetését követő három éven túl hozta meg.
- [59] A támadott törvényszéki ítélet a döntés elleni jogorvoslati eljárásokkal „magyarázta meg” a határidő túllépését (törvényszéki ítélet 74. indoklás-bekezdése). Ez azonban nem menti fel a jogalkalmazó hatóságot az objektív elévülési határidőn belüli, végleges, anyagi joghatás kiváltására alkalmas döntést meghozatalának kötelezettsége alól, a szankciót csak ezáltal alkalmazzák ténylegesen, korábbi kifejezéssel élve jogerősen.
- [60] Abban az esetben, amikor a jogalkotó szándéka alapján a megadott jogszabályi határidőn belül nem kell a végleges (jogerős) döntésnek megszületni, hanem elegendő a hatóságnak csupán intézkednie, az intézkedések megtételére irányuló eljárást megindítania, ott erre kifejezetten ekként utal [lásd pl. az építésfelügyeleti tevékenység szabályozásánál, Étv. 46. § (4) bekezdés].
- [61] 3. A határozat többségi indokolása helyesen utal arra, hogy a Szankciótv. szerinti hároméves objektív elévülési határidő anyagi jogi határidőnek minősül, ennél fogva tartalma szerint vonatkozik rá az Alkotmánybíróság anyagi jogi határidőkkel szemben az Abh.-ban támasztott követelménye.
- [62] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a határidők jelentőségét más szempontból közelítve további határozataiban is vizsgálta, méghozzá az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése részét képező észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog kapcsán. A határozat többségi indokolása az eljárási határidő állított túllépése kapcsán ennek egyes elemeire kitért. Megítélésem szerint a gyakorlat jelentősége nem korlátozódik az eljárási határidők megsértésére, hiszen az észszerű határidőn belüli döntéshez való jog az anyagi jogi határidők esetében is éppúgy jelentőséggel bír, mint az eljárási határidők esetén, hiszen a hatósági döntéshozatal – melynek adott esetben feltétele volt, hogy meghatározott időn belül megtörténjen – mindig eljárásban, eljárás alapján történik.

- [63] Az Alkotmánybíróság szerint „az Alapörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem teremt konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot a hatósági döntésekre nézve, továbbá a törvényi határidő nem azonosítható mechanikusan az alapjog szerinti észszerű határidővel. Ehelyett az Alaptörvény elvi szinten szól az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogról, amely a fair hatósági eljárás egyik Alaptörvényben nevesített részjogosítványát képezi.” {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [45]} A 25/2020. (XII. 2.) AB határozat az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatát úgy foglalta össze, hogy „[k]onkrétumok alapján mérlegelhető, hogy az adott eljárásban érvényesült-e az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog. Annak érdekében tehát, hogy az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog állított sérelme [...] elbírálhatóvá váljon, az adott hatósági eljárás Alaptörvényre visszavezethető sajátosságainak, az elmulasztott határidő jogi természetének és egyéb jellemzőinek, valamint a kiszabott közigazgatási szankció karakterének elemzésére van szükség. Az ezek vizsgálatából származó megállapításokat az egyedi ügy konkrét körülményeire kell vetíteni a teszt utolsó mozzanataként.” {25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [37]}
- [64] Az eljárási határidők esetében a határidőtúllépés alaptörvény-ellenessége az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog mint a XXIV. cikk (1) bekezdésének részjogosítványa kapcsán vizsgálható. Az eddigi gyakorlat tükrében, annak továbbgondolása keretében én el tudtam volna fogadni a gyakorlat fejlesztésének azt az irányát, amely szerint a döntéshozatalra, intézkedésre rendelkezésre álló anyagi jogi határidők esetén az anyagi jogi határidő túllépése objektív okból (azaz az észszerűség feltételeinek további vizsgálata nélkül) is a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelméhez vezethet. Ez tulajdonképpen azt is jelentené, hogy az anyagi jogi határidő már önmagában is egyfajta végső észszerűségi kategória, hiszen a határidő megállapításakor a jogalkotó általános-ságban mérlegeli azokat a szempontokat, amelyekre tekintettel az időmúlás egy ponton túl már bizonyosan nem tekinthető észszerűnek. Az ellenkező irányból közelítve pedig az is megállapítható, hogy miközben az anyagi jogi határidőn túli szankcióalkalmazás minden további feltétel nélkül a tisztességes hatósági eljárás-hoz való jog sérelmére vezet, addig az sem kizárt, hogy ezen határidőn belül is lehet a döntés alaptörvény-ellenes, ha az eljárás elhúzódása egyéb okból észszerűtlen.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [65] Egyetértek azzal, hogy az adott ügyben az észszerű határidő az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, illetve XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt követelményét a bíróság megsértette, és ezért a támadott végzés megsemmisítése indokolt volt. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata {lásd: 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [37]} szerint az Alaptörvény „észszerű határidő” követelménye nem azonos a törvényekben rögzített (anyagi jogi és eljárásjogi) határidővel, azaz a határozatból álláspontom szerint nem vonható le olyan következtetés, mely szerint a törvényi határidő túllépése általánosan és minden esetben egyúttal az Alaptörvénybe ütközne.
- [66] Az Alkotmánybíróság által a hivatkozott ügyben kidolgozott vizsgálati módszer szerint az alaptörvény-ellenesség megállapításához mindenekelőtt tisztázni szükséges az alapügyben folyamatban volt hatósági eljárás Alaptörvényre visszavezethető sajátosságait, az elmulasztott határidő jogi természetét és egyéb jellemzőit, valamint a kiszabott közigazgatási szankció karakterét. Ezen szempontok ismeretében adható válasz arra a kérdésre, hogy a bírói jogértelmezés ellentétes-e a tisztességes hatósági eljárás-hoz való jog, azon belül az észszerű ügyintézési határidőhöz való jog tartalmával. Jelen ügyben e szempontok teljes körű vizsgálata nem történt meg.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [67] Nem értek egyet a határozat rendelkező részével az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [68] 1. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben azt tekintette alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, hogy „az objektív elévülési határidő azt jelenti-e, hogy az eljárásban ezen határidőn belül végleges (a hatóság által nem megváltoztatható) döntésnek kell-e születnie”. Amint az Abh.-hoz fűzött különvéleményemben is kifejtetem, álláspontom szerint az ügyintézési határidő elmulasztásának alapjogi relevanciája az észszerű ügyintézéshez való joggal összefüggésben merülhet fel. A jelen ügyben ugyanakkor ilyen hivatkozást az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz, ezért kétségesnek tartom, hogy az Abtv. 51. §-ához és 52. § (1b) bekezdéséhez kapcsolódó eddigi alkotmánybíróági gyakorlat alapján az érdemi vizsgálatnak egyáltalán lehetett-e helye.
- [69] 2. Az ügy érdemét érintően pedig lényegesnek tartom hangsúlyozni: álláspontom szerint az eljárás elhúzódásának fogalma mind a hatósági, mind a bírósági eljárásban azt foglalja magában, hogy az eljáró bíróság (hatóság) az eljárás valamely szakaszában inaktivitást mutatott, és a lefolytatott eljárás nem minden részletében tükrözi azt az erőfeszítést, amelyet a bíróság (hatóság) az észszerű határidőn belüli elbírálás érdekében kifejtett. Az időmúlás helyett az elhúzódó eljárásra utalás tehát az ügyben eljáró bíróságok (hatóságok) azon tétlenségének az elismerése, amelyet az eljárás egyes szakaszaiban tanúsítottak [2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [87]]. Ebből következően az alapjogi vizsgálat fókuszában nem annak mérlegelése áll, hogy a hatóság elmulasztotta-e az elévülési határidőt, hanem az, hogy feltárható-e az eljárásban felróható indokolatlan tétlenségi időszak.
- [70] A fentiek mellett az alapjogi vizsgálat további szempontjainak vizsgálatával kapcsolatban osztom dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleményében foglaltakat.
- [71] 3. Mindezek alapján nem értek egyet az Alkotmánybíróság azon döntésével, hogy önmagában az a tény, hogy a közigazgatási hatóság elmulasztotta a Szankció tv. 5. §-a szerinti határidőt, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmére vezetett.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [72] A határozat rendelkező részével és annak indokolásával az alábbiak miatt nem értek egyet.
- [73] 1. Véleményem szerint az indítvány egyáltalán nem sérelmezte az észszerű ügyintézéshez való jog hatóság általi megsértését. Következésképpen nem is térhetett ki arra, hogy egyértelműen megjelölje a sérelmezett bírói döntés és az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése között feszülő esetleges ellentétet. A jelzett indítványi elem helyett az indítványozó az alkotmánybíróági eljárásban azt a szakjogi kérdést ismételte meg, amelyet a közigazgatási perben is a bíróságok elé tárt, jelesül, hogy az ügye elévült. Ebben a közigazgatási bíróságoknak van hatáskörük dönten. Mivel a megsértett Alaptörvényben biztosított jog megjelölése (lásd: Abtv. 27. §), valamint az alkotmányjogilag értékelhető indokolás a határozott kérelemnek az egyik feltétele [lásd: Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont] az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint [lásd például: 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]; 3231/2018. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [13]; 3327/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]; 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]; 3077/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [17]; 3120/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [18]; 3056/2024. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [12]; 3106/2024. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [21]], az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatára – álláspontom szerint – nem volt lehetőség. Azt vissza kellett volna utasítania a testületnek.
- [74] 2. Az ügy érdemét tekintve a többségi döntés indokolását is vitathatónak tartottam. A testület ugyanis úgy tért el a korábban kialakított és nagy többséggel elfogadott gyakorlatától, hogy annak nem adta indokát.
- [75] Az érdemi vizsgálat kiinduló pontjaként szerintem a következő megközelítés szolgál a tárgyi ügyben is. Az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog mint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog egyik rész-

jogosítványa „nem konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot ír elő a hatósági eljárást befejező döntésekre nézve, de nem is a törvényi határidőket hívja fel, hanem magas absztrakciós szinten teremt jogot mindenkinek arra, hogy ügyeit a hatóságok észszerű határidőn belül intézzék el, fejezzék be. Tartalmát tehát nem az eljárási törvények alakítják, hanem belőle bonthatók ki a tisztességes hatósági eljárással szemben támasztott követelmények.” {25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}

- [76] A fentiek szerinti megközelítés, amelynek sarokköve az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, megköveteli, hogy a szakjogi kérdést alkotmányjogi kérdéssé alakítsa át az Alkotmánybíróság. A határidő-túllépés és a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog viszonyának tisztázásához az alapügyben folyamatban volt hatósági eljárás Alaptörvényre visszavezethető sajátosságait, az elmulasztott határidő jogi természetét és egyéb jellemzőit, valamint a kiszabott közigazgatási szankció karakterét szükséges tisztázni olyan alkotmányjogipanasz-indítvány alapján, amely kielégíti a befogadási feltételeket.
- [77] Nem kétséges, hogy a 25/2020. (XII. 2.) AB határozat és a 17/2019. (V. 30.) AB határozat alapjaként adóügyek szolgáltak. Az is egyértelmű, hogy a jelen eljárás alapját képező ügy nem ilyen hatósági ügy volt, és hogy a tárgyi ügyben nem eljárási határidőt mulasztott el a hatóság. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése azonban abból a szempontból nem tesz különbséget az egyes közigazgatási eljárások között, hogy a jogszabályban lefektetett, hatóságra kötelező különböző határidők megsértését miként kell értékelni alkotmányjogilag a szóban forgó alapjog szempontjából.
- [78] Arra a kérdésre, hogy a Szankciótv. 5. § (4) bekezdése szerinti három éves határidőn túl hozható-e a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelme nélkül olyan határozat, amelyben a hatóság közigazgatási szankciót szab ki, a 25/2020. (XII. 2.) AB határozatban foglalt tesztnek megfelelően {lásd: 25/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [37]} kellett volna megadni az alkotmányjogi választ. Ennek során figyelemmel kellett volna lenni a 17/2019. (V. 30.) AB határozatban írtakra is, amely az Abh.-ban rögzített megközelítést is elhelyezte a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog dogmatikájában {lásd: 17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [35]–[48]}.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

- [79] A különvélemény 1. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [80] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében említett észszerű határidő követelménye – megítélésem szerint – eljárásjogi jellegű kérdés. Az elévülés viszont anyagi jogi jellegű intézmény, aminek a határideje nézetem szerint az „észszerű határidő” fogalmi körén kívül esik.
- [81] Erre tekintettel nem látom megállapíthatónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Mint a határozatból is kitűnik, az indítványozó nem az eljárási határidő észszerűségének sérelmére hivatkozott.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1365/2023.
Megjelent a Magyar Közlöny 2024. évi 53. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 12/2024. (V. 10.) AB HATÁROZATA

a Kúria Kvk.VI.39.028/2024/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Horváth Attila, dr. Juhász Miklós és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.VI.39.028/2024/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A TETT – Tegyük Együtt Tudatosan Településünkért Egyesület indítványozó törvényes képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Kvk.VI.39.028/2024/3. számú végzése, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 158. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó szerint a bírói határozat és a Ve. 158. § (2) bekezdése sértik az Alaptörvény XXIII. cikk (1) és (7) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló alapügy lényege szerint az indítványozó 2024. március 27-én kezdeményezte a Komárom-Esztergom Vármegyei Területi Választási Bizottságnál (a továbbiakban: TVB) az egyesület jelölő szervezetként történő nyilvántartásba vételét az Európai Parlament tagjai, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők közös eljárásban tartott 2024. évi választásán. A szervezet bejelentéséhez mellékelte emblémáját, és kérte annak szavazólapon történő feltüntetését. A Ve. 133. § (1) bekezdése alapján a Komárom-Esztergom Vármegyei Területi Választási Iroda a bejelentést követően ellenőrizte az egyesület létezését és a bejelentő nyomtatványon feltüntetett adatainak hitelességét a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában. Az ellenőrzés alapján a TVB megállapította, hogy az egyesület az Európai Parlament tagjai, valamint a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2024. évi általános választásának kitzúzésekor jogerősen szerepelt a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában, és a bejelentéskor megadott adatai egyezést mutatnak a közhiteles bírósági nyilvántartás adataival.
- [3] A TVB a 2024. március 28-án meghozott 6/2024. számú határozatában megállapította, hogy az egyesület bejelentése a jogszabályi feltételeknek megfelel, ezért azt a Ve. 132. §-a alapján jelölő szervezetként a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2024. évi általános választásán nyilvántartásba vette, ugyanakkor a jelölő szervezet által a bejelentéshez csatolt embléma használatát a szóban forgó választási eljárásban nem engedélyezte. A TVB határozatának indokolása szerint az emblémán szereplő rövidített név csak részben, míg az azon kívül megjelenített szöveg egyáltalán nem egyezik meg a jelölő szervezet civil szervezetek bírósági nyilvántartásában szereplő hivatalos nevével és rövidített nevével, valamint a P5-ös formanyomtatványon feltüntetett elnevezéssel. A benyújtott emblémán szereplő rövidített név (TETT) csak részben egyezik meg a jelölő szervezet civil szervezetek bírósági nyilvántartásába bejegyzett rövidített nevével (TETT Egyesület), továbbá a jelölő szervezet emblémája a szervezet rövidített nevével kívül további szöveges feliratot is tartalmaz (STOP AVALON! 2020), amely nem képezi részét a jelölő szervezet nyilvántartásban szereplő hivatalos nevének (TETT – Tegyük Együtt Tudatosan Településünkért Egyesület), illetve rövidített nevének (TETT Egyesület).
- [4] Az indítványozó fellebbezéssel élt a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB) a Ve. 223. § (3) bekezdés a) és b) pontjára hivatkozással. Fellebbezésében arra kérte az NVB-t, hogy a Ve. 231. § (5) bekezdés b) pontja alapján a TVB határozatát változtassa meg akként, hogy mellőzze a határozat rendelkező részének második bekezdését, és az indítványozó számára engedélyezze a csatolt embléma használatát a választási eljárásban. Az indítványozó fellebbezésének indokolása szerint a TVB határozata rendelkező részének második bekezdése téves mérlegelésen alapszik, és sérti a Ve. 132. §-át, 134. §-át, valamint 158. § (2) bekezdését is.

Az indítványozó hivatkozott továbbá az Európai Parlament tagjai, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők közös eljárásban lebonyolított 2024. évi általános választásán a választási irodák hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtásának részletes szabályairól, a választási eredmény országosan összesített adatai körének megállapításáról, a fővárosi és vármegyei kormányhivatal választásokkal összefüggő informatikai feladatai ellátásának részletes szabályairól, valamint a közös eljárásban használandó nyomtatványokról szóló 2/2024. (III. 11.) IM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 17. § (1) bekezdés g) pont gb) alpontjára is, amely alapján a jelölő szervezet emblémájának ott meghatározott, annak fájlméretét és típusát érintő formai vizsgálatán túl álláspontja szerint sem a TVI, sem a TVB nem jogosult az embléma tartalmi vizsgálatára. Az indítványozó a Ve. 225. §-ára hivatkozással új tényként és bizonyítékként csatolta a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának 2024. február 5-én kelt igazolását, amely alapján „látható, hogy ezen hatóság előtti eljárásnak a tárgya a logó mint védjegy tárgya, de sem a TVB, sem az NVB nem jogosult a jelkép vizsgálatára, annak kiemelésével, hogy a választási eljárás keretei között – a szoros határidőkre is tekintettel – nincs is mód/idő egy jelkép használat céljának, következményeinek részletes bizonyítására.”

- [5] Az NVB 2024. április 2-án kelt, 108/2024. számú határozatával a TVB határozatát helybenhagyta. Az NVB határozatának indokolása szerint a TVB helyesen állapította meg, hogy a tárgyi ügyben vizsgált emblémán szereplő rövidített név (TETT) csak részben egyezik meg a jelölő szervezet civil szervezetek bírósági nyilvántartásába bejegyzett rövidített nevével (TETT Egyesület). A TVB továbbá helyesen ismerte fel azt is, hogy a jelölő szervezet emblémája a szervezet rövidített nevével kívül további szöveges feliratot (STOP AVALON! 2020) is tartalmaz, amely egyáltalán nem képezi részét sem a jelölő szervezet civil szervezetek nyilvántartásában szereplő hivatalos nevének (TETT – Tegyük Együtt Tudatosan Településünkért Egyesület), sem annak rövidített nevének (TETT Egyesület), illetve a P5-ös formanyomtatványon (TETT – Tegyük Együtt Tudatosan Településünkért Egyesület) feltüntetett elnevezésben sem szerepel. Az NVB kifejtette, hogy a szervezettel logikai vagy egyéb kapcsolatba nem hozható embléma nem szolgálja a logónak a Ve. szerinti szabályozási célját, azaz a szervezet egyedi megjelölését és egyértelmű beazonosíthatóságát, amely miatt az alkalmas lehet a választópolgárok megtévesztésére, ezért annak a választási eljárásban való használata felvetheti a jóhiszemű és rendeltetészerű joggyakorlás választási alapelv sérelmét is.
- [6] Mindezekre tekintettel az NVB megállapította, hogy a jelölő szervezet által a bejelentéshez csatolt emblémáján a szervezet rövidített nevével kívül elhelyezett „STOP AVALON! 2020” felirat nem mutat összefüggést sem a szervezet nevével, sem annak rövidített nevével, továbbá a „STOP AVALON! 2020” felirat az egyesület civil szervezetek nyilvántartásába bejegyzett cél szerinti tevékenységével sem mutat kizárólagos, egyedi összefüggést, mert ugyan annak d) pontjában szerepel az „A város érdekeinek képviselete Tata településfejlesztésével kapcsolatban” besorolás, de a „STOP AVALON! 2020” tartalom számos más civil szervezet, illetve szervezet nélküli csoport által használt tartalom, illetve szlogen, amely egy meghatározott ügyben született, és kifejezetten egy, a tatai Öreg-tó partjára tervezett beruházás megakadályozására hív fel. Mindezekre figyelemmel annak választási eljárásban való használata alkalmas lehet a választópolgárok megtévesztésére, ezért annak a választási eljárásban történő engedélyezése a jóhiszemű és rendeltetészerű joggyakorlás választási alapelv sérelmét idézné elő, ezért a csatolt embléma használatát a választási eljárásban nem engedélyezte.
- [7] Az indítványozó az NVB határozata ellen a Ve. 223. § (3) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amelyben a Ve. 2. § c) és e) pontja, 132. §-a, 134. §-a és 158. § (2) bekezdése megsértésére hivatkozott.
- [8] A Kúria 2024. április 9-én kelt, Kvk.VI.39.028/2024/3. számú végzésével helybenhagyta az NVB határozatát. Végzése indokolásában kifejtette, amennyiben rövidített név szerepel a törvényszékek által vezetett civil szervezetek bírósági nyilvántartásában, akkor a bírósági eljárásban már elvégzett azonossági vizsgálatot követően az NVB szerepe csak adat egyeztetésére korlátozódik, eltérést nem engedélyezhet. Ugyanakkor a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában nem szereplő rövidített név feltüntetésének kérelmezése esetén az NVB-nek el kell végeznie annak törvényességi, így az azonossági vizsgálatát is. A Kúria indokolásában ([25] bekezdés) rögzítette, hogy az embléma megjelenésére, vizsgálatára vonatkozóan nincs tételes jogszabályi rendelkezés, azonban a jelölő szervezet kérésére a rövidített névhez hasonlóan fel kell tüntetni a szavazólapon.
- [9] A Kúria végzésének [30] bekezdése szerint „a jelölő szervezet jelképének elsődleges rendeltetése az, hogy a szervezetet szimbolizálja, nem pedig attól elkülönülten, illetve annak helyében egy konkrét célt hirdető módon, ami a szervezettel való azonosítást az általánosságban tájékozott állampolgár számára nem könnyíti meg, illetve nem teszi azt elvárható módon egyértelművé. A felülvizsgált ügyben ez utóbbiak megvalósultak: a név nem egyezik a nyilvántartásban szereplő rövidített névvel, a felirat pedig nem a szervezetet azonosítja.”
- [10] A Kúria végzésének [32] bekezdése értelmében „[a] jelölő szervezet neve és jelképe a Ve. 158. §-a alapján a választópolgár számára történő azonosítást szolgálja. Ez olyankor is nehézség forrása lehet, ha nincs hasonló

nevű vagy jelzetű más jelölt. A jelkép érdemi tartalmi vizsgálatába nem bocsátkozva, az azonosság tisztázása és nyilvánvaló voltának megállapítása a Ve. 134. §-a alapján a választási szervek törvényi kötelezettsége.”

- [11] 1.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a és 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúria Kvk.VI.39.028/2024/3. számú végzése és a Ve. 158. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenes, és azt semmisítse meg. Az indítványozó szerint a bírósági határozat és a kifogásolt jogszabályhely sértik az Alaptörvény XXIII. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszja szerint a Ve. 158. § (2) bekezdése értelmében a Kúria döntése folytán az indítványozónak „nem lesz semmilyen emblémája a szavazólapon.”
- [13] Az indítványozó szerint nem volt törvényi felhatalmazás a logó vizsgálatára, ezért alaptörvény-ellenesnek tartja a Kúria végzésének [40] bekezdésében foglalt azon megállapítást, amely szerint „a választási szervek a jelölő szervezet egyértelmű beazonosíthatóságát vizsgálni kötelesek.” Az indítványozó hivatkozott az ezzel ellentétes tartalmú, BH 2015.1.23. számú eseti döntésre Kúria Kvk.II.37.145/2014.). Az indítványozó ezzel összefüggésben a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra hivatkozott.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvény alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezései:

„XXIII. cikk (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

[...]

(7) Mindenkinek joga van országos népszavazáson részt venni, aki az országgyűlési képviselők választásán választó. Mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

„35. cikk (1) A helyi önkormányzati képviselőket és polgármestereket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.”

- [15] 2. Az alkotmányjogi panaszban felhívott Ve. rendelkezése:

„158. § (1) Közös jelölt, illetve lista esetén a szavazólap a jelölt, illetve lista állításában részt vevő valamennyi jelölő szervezet nevét tartalmazza.

(2) A szavazólapon fel kell tüntetni a jelölő szervezet rövidített nevét, illetve jelképének szürkeárnyalatos képét is, ha azt a jelölő szervezet a bejelentésekor kéri.”

III.

- [16] Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését – a letöltési igazolás szerint – 2024. április 9-én vette kézhez, alkotmányjogi panaszát az indítványozó törvényes képviselője 2024. április 12-én 15 óra 59 perckor nyújtotta be a Kúrián, amely 2024. április 15-én érkezett az Alkotmánybíróságra, így a panasz határidőben előterjesztettnek minősül.

- [17] A bírói döntés elleni panasz befogadásáról a Ve. 233. § (2) bekezdése alapján három munkanapon belül kell dönteni. A befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt az Alkotmánybíróság.
- [18] Az indítvány a fejlécében az Abtv. 27. §-a mellett az Abtv. 26. § (1) bekezdését is megjelöli, azonban egyetlen jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését sem kéri, illetve erre vonatkozó indokolást sem terjeszt elő. Az indítvány szövegszerűen és tartalma szerint az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasznak megfelelő indokolást és kérelmet tartalmaz, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörében vizsgálja.
- [19] Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit: az Alaptörvény XXIII. cikk (1) és (7) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését; támadott bírói döntésként a Kúria Kvk.VI.39.028/2024/3. számú végzését.
- [20] Az indítványozó Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában egyáltalán nem tartalmaz alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást, ezért az indítvány e tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételnek. Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti indokolást.
- [21] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben félként szerepel, így érintettsége fennáll.
- [22] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az indítványozónak ki kell merítenie jogorvoslati lehetőségeit. Jelen ügyben a támadott bírósági határozat ellen további jogorvoslatnak nincs helye, így az alkotmányjogi panasz ebben a részében is megfelel a befogadási feltételeknek.
- [23] Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának – az Abtv. 29. §-a szerint – további feltétele, hogy a panasz bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [24] A jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy a Ve. szabályai alapján – tételes jogszabályi rendelkezések hiányában – a jelölő szervezet által bejelentett embléma vizsgálatának alkotmányos tartalma miként határozható meg.
- [25] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve érdemben bírálta el.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [27] Az Alkotmánybíróság elöljáróban hangsúlyozza, hogy a jelen ügyben szakjogi – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti az alapügy azon kérdését, hogy a konkrét esetben az indítványozó által bejelentett embléma összhangban áll-e a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában szereplő tartalommal, illetve egyéb okból megfelel-e a törvényi rendelkezéseknek. Következésképpen a jelen ügyben alkotmányjogi szempontból annak van jelentősége, hogy a jelölő szervezet által bejelentett embléma vizsgálata során milyen alkotmányos tartalom tulajdonítható az érintett jogszabályi rendelkezéseknek.
- [28] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette a jelen ügyben irányadó jogszabályi hátteret.
- [29] A Ve. 132. §-a értelmében az illetékes választási bizottság minden, a törvényes feltételeknek megfelelő jelölő szervezetet, jelöltet, illetve listát – legkésőbb a bejelentését követő negyedik napon – nyilvántartásba vesz. Tekintettel arra, hogy a választási bizottság eljárásában nincs lehetőség hiánypótlás kiadására, valamint döntését a bejelentést követő negyedik napon meg kell hoznia, a választási bizottság vagy nyilvántartásba veszi a jelölő szervezetet, jelöltet, illetve listát, vagy visszautasítja azt. Amennyiben a jelölő szervezet, jelölt, illetve lista bejelentése már megtörtént, de az hiányos, a hiányt a választási bizottság döntéséig pótolhatják. A jelöltek és a listák bejelentése a törvényben meghatározott határnapon 16 óráig teljesíthető, azonban igazolási kérelem nem terjeszthető elő késedelmes bejelentés esetén, mivel a határidő jogvesztő jellegű.
- [30] A bejelentést követően a választási bizottság ellenőrzi a jelölő szervezet létezését és adatainak hitelességét a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény által felállított nyilvántartásban. A 2013. május 2-ig hatályos választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: régi Ve.) alapján is az a joggyakorlat élt, hogy a jelölő szervezet rövidített nevének elsődlegesen a civil szervezetek nyilvántartásában szereplő rövidített név jelölhető meg, amelynek hiányában csak olyan rövidített név használható, amely nem azonos más szervezetnek a civil szervezetek bírósági nyilvántartásába vagy a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásába már korábban bejegyzett nevével vagy rövidített nevével. A Ve. 134. §-a értelmében a jelölő szervezet rövidített neve a civil szervezetek nyilvántartá-

sában szereplő rövidített név, ennek hiányában a jelölő szervezet bejelentésekor megjelölt egyéb rövidített név, amely azonban nem lehet azonos más szervezetnek a civil szervezetek bírósági nyilvántartásába vagy a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásába már bejegyzett nevével vagy rövidített nevével. A Ve. a rövidített név használata tekintetében tehát nem tartalmaz érdemi módosítást a régi Ve. rendelkezéseihez képest, hiszen pusztán a korábbi joggyakorlatot emelte törvényerőre.

- [31] A Ve. 133. § (2) bekezdése értelmében a választási bizottság visszautasítja a jelölő szervezet, a jelölt, illetve a lista nyilvántartásba vételét, ha bejelentése a törvényes feltételeknek nem felel meg. A Ve. 135. § (1) bekezdése alapján a bejelentett és a nyilvántartásba vett jelölő szervezetek, jelöltek és listák közhiteles, elektronikus nyilvántartását a Nemzeti Választási Iroda és a nyilvántartásba vevő választási bizottság mellett működő választási iroda vezeti. A jelöltek, jelölő szervezetek adatait a Nemzeti Választási Iroda a központi névjegyzékből, a személyiadat- és laci címnyilvántartásból, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásából veszi át.
- [32] A Ve. 136/A. §-a alapján a jelölt, illetve a jelölő szervezet adatainak megváltozása nem érinti a jelölt, illetve a jelölő szervezet jogait és kötelezettségeit. A Ve. 136/A. §-ához fűzött jogalkotói indokolás értelmében „[a] törvény ezért a jelöltállítás jogának, illetve a passzív választójog minél teljesebb érvényesülése érdekében egyértelműen meghatározza, hogy a jelölő szervezet adatainak, pl. nevének megváltozása nem érinti a szervezet jogállását, és az a továbbiakban az új adatokkal szerepel a jelölő szervezetek nyilvántartásában, és ezen adatokat kell érvényesíteni valamennyi választókerületben a választási eljárás további szakaszaiban. Ugyanezen elv érvényesülését írja elő a törvény a jelöltek esetében: ha a jelölt neve a választási eljárás időszakában megváltozik, az nem eredményezi a jelölt kiesését, hanem az új nevének szerepel a továbbiakban a választási eljárásban (akkor is, ha pl. az ajánlóíven még a régi neve szerepelt). A jelölt, jelölő szervezet nevének megváltozását azonban nem kell átvezetni a szavazólapon, ha azt a választási bizottság már jóváhagyta.”
- [33] A Ve. 158. § (2) bekezdése értelmében a szavazólapon fel kell tüntetni a jelölő szervezet rövidített nevét, illetve jelképének szürkeárnyalatos képét is, ha azt a jelölő szervezet a bejelentésekor kéri. Következésképpen a jelölő szervezet rövidített neve és jelképe, vagy más szóval emblémája abban az esetben tüntethető fel a szavazólapon, amennyiben a jelölő szervezet bejelentésekor azt kifejezetten kéri. Tekintettel arra, hogy a Ve. 158. § (2) bekezdése a rövidített név és az embléma szavazólapon történő használatát attól teszi függővé, hogy azt a jelölő szervezet a bejelentésekor kérje, amelyből kifolyólag, amennyiben a bejelentés megtörténtekor nem, hanem utóbb kéri a jelölő szervezet a rövidített neve és az emblémája feltüntetését, a törvény értelmében ezen kérelme teljesítésére nincs mód. Ugyanakkor a Ve. és egyéb jogszabályok nem határozzák meg tételesen a rövidített név és az embléma tartalmát.
- [34] A fent ismertetett szabályozás alapján megállapítható, hogy a választási bizottság a Ve. 132. §-a, 134. §-a és 158. § (2) bekezdése alapján pusztán a törvényes feltételeknek való megfelelés érdekében a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában szereplő adatok és a bejelentésben szereplő adatok összevetése útján végez ellenőrzést. Ezen ellenőrzés célja annak kiszűrése, hogy a bejelentett rövidített név, illetve embléma ne legyen azonos más szervezetnek a civil szervezetek bírósági nyilvántartásába vagy a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásába már bejegyzett nevével vagy rövidített nevével, illetve emblémájával, valamint tekintettel arra, hogy a Ve. 208. §-a értelmében a Ve. 2. § (1) bekezdésében felsorolt választási alapelvek megsértése jogszabálysértésnek minősül, a választási alapelveknek történő megfelelés is törvényes feltételnek minősül.
- [35] A jelölő szervezetek a szavazólapon feltüntetni kívánt rövidített nevük, illetve emblémájuk bejelentését a Rendelet 6. mellékletét képező formanyomtatványon kérelmezhetik. A Kitöltési útmutató a jelölő szervezet adatairól szóló 2. pontja a következő tájékoztatást tartalmazza: „A jelölő szervezet kérheti emblémája feltüntetését a szavazólapon, de az itt megjelölt opció később nem módosítható.”
- [36] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti gyakorlatát tekintette át.
- [37] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát abban látta, hogy álláspontja szerint a Kúria törvényes felhatalmazás hiányában vizsgálta tartalmilag az általa bejelentett emblémát, amely kapcsán az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatára hivatkozott, amely az alaptörvény-ellenesség szintjét elérő *contra legem* jogalkalmazást vizsgálta érdemben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján.
- [38] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az önkényes bírói jogértelmezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezheti. „Az Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek” {21/2023. (VIII. 7.) AB határozat, Indokolás [32]}.

- [39] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén állapítja meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a jogalkalmazói önkény fennállásával összefüggésben {33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[...] önmagában egy *contra legem* ítélet még nem szükségképpen alaptörvény-ellenes (*contra constitutionem*) ítélet. Kivételesen, kellően súlyos esetekben azonban egy *contra legem* jogalkalmazás is felemelkedhet alkotmányjogilag értékelhető szintre, és a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapításához vezethet {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]; 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [28]}” {3101/2024. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [38]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[i]yen kivételes esetnek tekinthető egyebek között, ha a bíróság ítélete az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsérti, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz. A jogszabályokat az Alaptörvény biztosította kereteken belül a bíróságok értelmezik; az Alkotmánybíróság nem avatkozhat be minden olyan esetben a bíróságok tevékenységébe, amikor valamilyen (állítólagos vagy tényleges) jogszabálysértő jogértelmezésre vagy jogalkalmazásra került sor.” {3101/2024. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [41] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján azt vizsgálta meg, hogy a Kúria és az általa hozott végzéssel helybenhagyott NVB határozat az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértette-e. A jelen esetben az alkotmányos keretet az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdése jelöli ki, garanciaként tételezve – többek között – a polgármesterek és a helyi önkormányzati képviselők megválasztásának a választók akaratának szabad kifejezését biztosító módját.
- [42] Az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdése értelmében a helyi önkormányzati képviselőket és polgármestereket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják. A Ve. alapelvei és egyéb szabályai az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdésének érvényesülését hivatottak biztosítani.
- [43] Az Alkotmánybíróságnak így arra kell választ adnia, hogy a bíróság – és az NVB – döntése az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdésének érvényesülését biztosította-e.
- [44] Az Alkotmánybíróság visszautalva a határozat indokolásának IV/1. pontjában (Indokolás [28] és köv.) hivatkozott jogszabályi háttérre kiemeli, hogy a Ve. 132. §-a és 133. § (2) bekezdése értelmében az illetékes választási bizottság csak törvényes feltételeknek megfelelő jelölő szervezetet veheti nyilvántartásba. A Ve. 134. §-a külön nevesít két törvényes feltételt a bejelentés vizsgálata során, amelyek közül az egyik, hogy a jelölő szervezet rövidített neve egyezzen meg a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában szereplő rövidített névvel, ennek hiányában a másik feltétel, hogy nem lehet azonos más szervezet már bejegyzett nevével.
- [45] A Ve. 2. §-a értelmében választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni a Ve.-ben rögzített alapelveket, így az esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között [Ve. 2. § (1) bekezdés c) pont], valamint a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás [Ve. 2. § (1) bekezdés e) pont] követelményeit is. Tekintettel arra, hogy a Ve. 2. §-a a Ve. szabályainak alkalmazása, így a jelölő szervezetek bejelentéseinek vizsgálata során is kötelezővé teszi az alapelvek érvényre juttatását, ezzel összhangban a Ve. 208. §-a jogszabálysértésnek minősíti a Ve. 2. § (1) bekezdésében felsorolt választási alapelvek megsértését. Mindezek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összhangban áll, amennyiben tételes jogszabályi rendelkezés hiányában a jogalkalmazó szervek a Ve. alapelvei alapján hoznak döntést. A Ve. 2. § (1) bekezdésében rögzített választási alapelvek megtartása is azon törvényes feltételek közé sorolható, amelyek teljesülése hiányában a választási bizottság nem engedélyezheti a jelölő szervezet által bejelentett rövidített név, illetve embléma szavazólapon történő megjelenítését.
- [46] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a Ve. 158. § (2) bekezdése, illetve egyéb jogszabályi rendelkezés alapján a választási bizottság nem hoz külön határozatot a jelölő szervezet által bejelentett rövidített név, illetve az embléma használata engedélyezésének megtagadásáról. A jelen ügyben a TVB határozata az indítványozót jelölő szervezetként nyilvántartásba vette, ugyanakkor határozatában utalt arra, hogy a bejelentett rövidített név, illetve jelkép használata jogszabályba ütközne, ezért nem engedélyezi annak feltüntetését a szavazólapon.
- [47] A bejelentésben szereplő rövidített név, illetve embléma ellenőrzése során, tekintettel arra, hogy a választási bizottság a fentebb kifejtettek szerint a törvényes feltételeknek, így a Ve. 134. §-a valamint a választási eljárás alapelveinek történő megfelelést hivatott érvényre juttatni, vizsgálnia szükséges, hogy az emblémán szereplő felirat vagy feliratok összefüggésben állnak-e a jelölő szervezet bírósági nyilvántartásában bejegyzett nevével. Amennyiben az emblémán szereplő felirat vagy feliratok nyelvtani, illetve logikai értelmezéssel nem feleltethetők meg a jelölő szervezet bírósági nyilvántartásában bejegyzett nevének, a választási bizottság a Ve. rendelkezései alapján juthat arra a következtetésre, hogy a rövidített név szavazólapon történő használata nem engedélyezhető.

- [48] A Ve. 134. §-ában és 2. § (1) bekezdésében feltüntetett alapelvek a pártok, szervezetek választópolgárok általi megfelelő azonosítását hivatottak szolgálni, funkciójuk a jelölő szervezetek egymástól történő megkülönböztetésének érvényre juttatása, amely végső soron a választópolgárok tényleges akaratának szavazólapon történő kifejezését szolgálja azáltal, hogy egyértelművé teszi a választáson induló pártok, szervezetek azonosítását, esélyeik egyenlőségét.
- [49] Amennyiben a jelölő szervezet rövidített neve, illetve emblémája a rajta elhelyezett szöveges tartalomra tekintettel nem teszi lehetővé a szervezet egyértelmű beazonosíthatóságát akár más szervezetekkel történő összeteveszthetősége, akár a bírósági nyilvántartásban szereplő bejegyzett adataitól történő eltérése okán, akár a bírósági nyilvántartásban bejegyzett céljától eltérő szöveges tartalma miatt, a törvényes feltételek ellenőrzése keretében a választási bizottság nem engedélyezheti a rövidített név, illetve embléma szavazólapon történő használatát, mert az közvetetten az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdéséből fakadó azon garanciát is sértené, miszerint a választópolgárok szabad akaratának kifejezését biztosítani kell a polgármesterek és helyi önkormányzati képviselők választása során.
- [50] Az a körülmény, hogy adott esetben a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala az emblémának a védjegy-lajstromozási eljárásban előírt bejelentési kérelemnek és feltételeknek történő esetleges megfelelését igazolta, nem írja felül a Ve. rendelkezéseinek történő megfelelés hiányát, hiszen a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának egyrészt nincs hatásköre a Ve. rendelkezéseinek alkalmazására, másrészt a védjegyzetelési eljárásnak eleve nem lehet tárgya a szavazólapon feltüntetendő tartalom jogszabályi megfelelőségének vizsgálata.
- [51] Tekintettel arra, hogy a Kúria által alkalmazott jogszabályi rendelkezések [Ve. 2. § (1) bekezdése, 134. §-a, 158. § (2) bekezdése] célja a választások tisztaságának biztosítása, a választáson induló szervezetek közötti esélyegyenlőség biztosítása, illetve a választópolgárok tényleges akaratának maradéktalan érvényre juttatása, ezen rendelkezések alkotmányos tartalmával összhangban áll a megtévesztő, az azonosítást elnehezítő, illetve a nyelvtani-logikai kapcsolatot nem mutató feliratok szavazólapon történő feltüntetésének megtiltása. Következésképpen az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a rövidített név és az embléma szavazólapon történő feltüntetésének vizsgálata során az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző jogalkalmazás nem történt.
- [52] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.VI.39.028/2024/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
- [53] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, amint arra a Kúria által helybenhagyott NVB határozat is utalt, nincs törvényi akadálya annak, hogy a bejelentéskor mellékelt emblémán szereplő feliratot az indítványozó a választási kampány során szlogen vagy jelmondat formájában használja, az NVB határozata és a Kúria végzése kizárólag az embléma kifogásolt tartalommal a szavazólapon történő használatát nem teszi lehetővé.
- [54] 3. Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Salamon László s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [55] Álláspontom szerint a határozat rendelkező részében foglalt elutasítás és a hozzá tartozó indokolás mellett érdemes lett volna kitérni a Kúria döntésének az indítványozó emblémájának a szavazólapon való megjelenítésére gyakorolt hatására és az azzal kapcsolatos jövőbeli döntésre vonatkozó, az Alaptörvényből levezethető követelményekre.
- [56] Ennek oka, hogy a jelen ügyben alkotmányos jogalkalmazási szempontból jelentőséggel bír a Ve. 158. § (2) bekezdésének „ha azt a jelölő szervezet a bejelentésekor kéri” szövegrésze is, annak ellenére, hogy ezen szövegrészt a Kúria – és az NVB – nem értelmezték azon szempontból, hogy a későbbiekben milyen eljárásrend irányadó a már bejelentett embléma javítására.
- [57] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján történő érdemi vizsgálata során áttekintette a jelölő szervezet rövidített név, illetve embléma szavazólapon történő használatára vonatkozó szabályozását.
- [58] A Ve. 158. § (2) bekezdésének alkotmányos tartalma az indítványban kifejtettek alapján olyan szempontból is relevanciával bír, hogy a jelölő szervezet által bejelentett jelkép, embléma szavazólapon történő használatának engedélyezése hiányában, egyáltalán kijavítható-e a törvényes feltételeknek való megfelelés érdekében. A kijavítás lehetősége azt eredményezné, hogy az indítványozó nem esik el azon jogától, hogy a szavazólapon saját jelképével azonosítsa magát a választópolgárok előtt.
- [59] A Ve. 158. § (2) bekezdése alapján a szavazólapon akkor tüntethető fel a jelölő szervezet rövidített neve, illetve jelképe, emblémája, amennyiben azt a bejelentéskor kéri. Ugyanakkor nem szerepel jogszabályi tilalom arra vonatkozóan, hogy a bejelentéskor kért rövidített név, illetve embléma utóbb nem javítható ki.
- [60] A Ve. 158. § (2) bekezdésének alkotmányos értelmezése – különös figyelemmel az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdésére – a Ve. 136/A. §-a, valamint a Rendelet 6. melléklete egymásra tekintettel történő értelmezése alapján határozható meg.
- [61] A határozat indokolása a kúriai végzés által alkalmazott jogszabályok alkotmányos értelmezését az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdése alapján határozza meg, mivel a Kúria által helybenhagyott NVB döntésének jogalapját képező Ve. alapelvek [Ve. 2. § (1) bekezdés] és egyéb szabályai [Ve. 134. §-a, 158. § (2) bekezdése] az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdésének érvényesülését hivatottak biztosítani.
- [62] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az ilyen típusú ügyekben azt tartja szem előtt, hogy a bíróság – és az NVB – döntése az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdésének érvényesülését biztosította-e, a jelkép, embléma későbbi kijavítása és – immáron a törvényes feltételeknek megfelelő – javított verziója szavazólapon történő feltüntetésének engedélyezése szempontjából is az bír alkotmányjogi szempontból relevanciával, hogy az közvetetten az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdéséből fakadó garanciáknak is megfeleljen. Ennek oka, hogy az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdésében foglalt azon alkotmányos garanciát, miszerint a választópolgárok szabad akaratának kifejezését biztosítani kell a polgármesterek és helyi önkormányzati képviselők választása során, a teljes választási eljárás során szavatolnia kell a jogalkotó és a jogalkalmazó szerveknek.
- [63] A Ve. 136/A. §-a kifejezetten elismeri, hogy a jelölt, illetve a jelölő szervezet adatainak megváltozása nem érinti a jelölt, illetve a jelölő szervezet jogait és kötelezettségeit. A Ve. 136/A. §-ához fűzött jogalkotói indokolás kifejezetten elismeri a jelölő szervezet adataiban utóbb bekövetkezett változás érvényesítését a választási eljárás további szakaszaiban.
- [64] A Rendelet 6. melléklete sem mondja ki az embléma, illetve a rövidített név utóbb történő megváltoztathatatlanságának tilalmát. A Rendelet 6. mellékletéhez tartozó Kitöltési útmutató a jelölő szervezet adatairól szóló 2. pontja értelmében csak azon opció nem módosítható utóbb, hogy a jelölő szervezet kéri-e emblémája feltüntetését, azonban ebből nem következik, hogy maga az embléma utóbb ne lenne korrigálható olyan tartalomra, amely megfelel a törvényi feltételeknek. Álláspontom szerint a Ve. 158. § (2) bekezdésében rögzített bejelentéskori kérelmezés kötelezettsége az embléma használatával összefüggésben pusztán az embléma használatának jogára vonatkozó jognyilatkozatnak tekintendő, amely nem zárja ki az embléma későbbi, a törvényi feltételekhez igazodó tartalmú javítását.
- [65] Ezen következtetést támasztja alá az is, hogy a választási bizottság a Ve. 158. § (2) bekezdése, illetve egyéb jogszabályi rendelkezés alapján egyébiránt – engedélyezés esetén – nem hoz külön határozatot a jelölő szervezet által bejelentett rövidített név, illetve az embléma használata tárgyában. Következésképpen a törvényi feltételeknek meg nem felelő rövidített név, illetve embléma a választási eljárás során – az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdésében szereplő garanciális rendelkezésre tekintettel – álláspontom szerint javítható.
- [66] Mindezek alapján véleményem szerint az Alaptörvény 35. cikk (1) bekezdése értelmében a Ve. 158. § (2) bekezdésének alkotmányos értelmezéséhez hozzátartozik, hogy a jelölő szervezet rövidített neve, jelképe szürke-

árnyalatos képének szavazólapon történő feltüntetésének bejelentéskori kérése a jelölő szervezet azon jognyilatkozatának tekintendő, hogy élni kíván a rövidített név, illetve a jelkép használatának szavazólapon történő feltüntetésének jogával. A jelölő szervezet bejelentéskor benyújtott, rövidített nevére, jelképére vonatkozó adatokban történt, utóbb bekövetkezett javítás, nem eredményezheti e változás a szavazólapon történő átvezethetőségének tilalmát.

Budapest, 2024. április 23.

*Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró*

[67] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2024. április 23.

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[68] A határozatot támogatom azzal az indokolásra vonatkozó észrevétellel, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése nézetem szerint nemperes eljárásra nem vonatkozik, egyébként processzuális kérdések alkotmányjogi védelmét biztosítja. Az indítványban kifogásolt, nemperes eljárásban született bírói döntés nem processzuális természetű.

Budapest, 2024. április 23.

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1930/2024.
Megjelent a Magyar Közlöny 2024. évi 53. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 10/2024. (V. 10.) AB HATÁROZATA

a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Képviselő-testülete 2/2013. (I. 29.) önkormányzati rendelete 8. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Képviselő-testülete 2/2013. (I. 29.) önkormányzati rendeletének 8. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság törvényes képviselőjén keresztül az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Képviselő-testülete 2/2013. (I. 29.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet) 8. § (2) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, mivel az az indítvány szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, M) cikkét, XII. cikk (1) bekezdését, valamint XV. cikk (1) bekezdését.
- [2] A panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) a 17/2023. (VI. 20.) önkormányzati rendeletével 2023. július 1-jei hatálybalépéssel módosította a Rendelet 8. § (2) bekezdését. A módosított szabályozás szerint „Nem lakás céljára szolgáló helyiségben lévő üzlet, valamint a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény szerinti dohánybolt (a továbbiakban: dohánybolt) szeszes italt a társasházi közgyűlés hozzájáruló határozatával forgalmazhat.” Az Önkormányzat a módosító szabályhoz érdemi indokolást nem fűzött, a módosító rendelethez csatolt hatásvizsgálati lapon (amely célta az Önkormányzat honlapján elérhető bizottsági ülési jegyzőkönyvek is megerősítettek) mindössze annyit jelölt meg, hogy a módosítás által a kerületben lakók számára zavaró magatartások, mulasztások megszűnnek vagy csökkennek. A Rendeletnek a módosítást követően hatályos 8. § (2) bekezdése alapján 2023. július 1-je után Budapest XI. kerületében nem lakás céljára szolgáló társasházi épületben (legyen az kereskedelmi vagy vendéglátó egység) szeszes italt forgalmazni csak a társasházi közgyűlés hozzájáruló határozata alapján lehet (amelyet tehát minden esetben csatolni kell a kérelemhez).
- [3] 2. Az indítványozó a Rendelet 8. § (2) bekezdését az alábbi érvek alapján tartja alaptörvény-ellenesnek.
- [4] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában mindenekelőtt kiemelte, hogy az Önkormányzat a Rendelet támadott 8. § (2) bekezdését a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Thtv.) 67. §-ára alapozva hozta meg. A Thtv. ezen rendelkezése arra hatalmazza fel az önkormányzatokat, hogy a nem lakás céljára szolgáló helyiségek használatára, illetve hasznosítására vonatkozóan hozhassanak szabályokat. Ezen

szabályoknak azonban közvetlennek és kereskedelmi szempontúnak kell lenniük. Az indítványozó álláspontja szerint a Rendelet 8. § (2) bekezdése nem kereskedelmi szempontok alapján született, hiszen annak célja a körületben lakók számára zavaró magatartások csökkentése volt. Emellett az indítványozó véleménye szerint az is problémásnak tekinthető, hogy a támadott rendelkezés olyan feltételt ír elő a tevékenység végzéséhez, amely nem a kereskedő vállalkozótól és nem az önkormányzattól, hanem egy tőlük független társasházi közgyűlés döntésétől függ.

- [5] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is hivatkozott, hogy a Thtv. rendelkezései szerint egy nem lakás céljára szolgáló helyiség használatát a társasház közgyűlése csak akkor tudja megakadályozni, ha a használathoz telepengedély vagy működési engedély szükséges, a szeszecital-forgalmazás azonban a kereskedelmi tevékenységek végzéséről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet] szerint nem minősül ilyen tevékenységnek. Aggályosnak tartja továbbá az indítványozó azt is, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdése a kereskedelmi tevékenység végzését egy nem hatósági szerv hozzájárulásától teszi függővé, és ezen szervet a Rendelet nem is kötelezi döntéshozatalra, és amely döntést az érintett személy sem tud kikényszeríteni (a kereskedelmi tevékenységet ugyanis olyan személy akarja végezni, aki a nem lakás céljára szolgáló helyiség tulajdonosaként vagy bérlőjeként nem tudja egyedül a társasházi közgyűlés összehívását és ott a döntés meghozatalát kikényszeríteni, sőt bérlőként szavazati joggal sem rendelkezik). Így előfordulhat olyan helyzet is, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdésének teljesítése a kereskedőnek eleve lehetetlen.
- [6] Mindezek alapján az indítványozó szerint a Rendelet 8. § (2) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint XII. cikk (1) bekezdését, mivel olyan előírás teljesítését várja el a vállalkozótól, ami szükségtelesen és aránytalanul nehezíti a kereskedelmi tevékenység megkezdését, vagy akár lehetetlenné is teszi azt. Emellett a támadott szabályozás nem garantálja azt sem, hogy a közgyűlési döntés meghozatalának mechanizmusa kikényszeríthető legyen a vállalkozó számára.
- [7] 2.2. A fentiek mellett az indítványozó szerint a Rendelet 8. § (2) bekezdése sérti az Alaptörvény M) cikkében garantált vállalkozás szabadságához való jogát is, emellett pedig diszkriminatív is, tehát az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével is ellentétes.
- [8] Álláspontja szerint ugyanis indokolatlanul tesz különbséget a támadott szabály a nem lakás céljára szolgáló helyiségekben végzett szeszecital-árusítás és a nem ilyen helyiségekben végzett hasonló kereskedelmi tevékenységek között. Mivel előbbi esetben aránytalanul nehezzé vagy sok esetben lehetetlenné teszi a szabályozás a tevékenység végzését, ezáltal a szabályozás diszkriminatív és versenyhátrányt is eredményez a nem lakás céljára szolgáló helyiségben kereskedelmi tevékenységet végző vállalkozások számára.
- [9] Az indítványozó a Rendelettel szemben hivatkozott továbbá arra is, hogy a Rendelettel elérni kívánt cél azért sem értelmezhető, mivel az nem tudja megakadályozni a társasház közelében található hasonló kereskedelmi egységekben való szeszecital-árusítást (tehát nem tudja kizárni az esetlegesen ebből következő zavaró magatartásokat), viszont alkalmas arra, hogy a társasház helyiségében ilyen tevékenységet végző vállalkozásokat indokolatlanul terhes, illetve hátrányos helyzetbe hozza.
- [10] 2.3. Mindezek alapján az indítványozó szerint a Rendelet támadott 8. § (2) bekezdése nem felel meg a józan ész követelményének sem, és nem arányos alapjog-korlátozást valósít meg. Problémásnak tartja azt is, hogy a társasháznak előre kell megadnia a hozzájárulást, tehát annak ismerete nélkül kell döntenie, hogy valóban tudná, hogy a szeszecital-forgalmazás okoz-e majd bármilyen problémát. Emellett azt is kifogásolja, hogy mivel a Rendelet 8. § (2) bekezdése a már működő kereskedelmi egységekre (értelemszerűen) nem terjed ki, ezért a jövőben ilyen tevékenységet végezni akaró vállalkozásokat ez a körülmény is hátrányos helyzetbe hozza, továbbá ugyancsak értelmetlenné és elérhetetlenné teszi a jogalkotói cél elérését.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„M) cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

[12] 2. A Rendelet érintett rendelkezése:

„8. § (2) Nem lakás céljára szolgáló helyiségben lévő üzlet, valamint a fiatakorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény szerinti dohánybolt (a továbbiakban: dohánybolt) szeszes italt a társasházi közgyűlés hozzájáruló határozatával forgalmazhat.”

III.

[13] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. § (2) bekezdése tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.

[14] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapítottan terjesztette elő, mely szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

[15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenesnek vélt jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani.

[16] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy a Rendelet indítványban támadott rendelkezése 2023. július 1-jén lépett hatályba, míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2023. december 23-án, azaz a fenti törvényes határidőn belül nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz.

[17] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek” {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]}. „[A] panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az actio popularis-tól.” {Lásd többek között: 3053/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [10]} Ugyancsak a fenti határozatában mondta ki a testület azt is, hogy az érintettség akkor is megállapítható, ha a támadott jogszabály alkalmazására még nem került sor, de a panaszolt jogsérelem közvetlenül, belátható időn belül, kényszerítőleg bekövetkezik {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [66]}.

[18] Az indítványozó érintettségének igazolására előadta, hogy társaságuk egy, Budapest XI. kerületében elhelyezkedő társasház nem lakás céljára szolgáló helyiségének bérlője, ahol a tulajdonossal megkötött bérleti szerződés alapján vendéglátó kereskedelmi egységet szeretne létrehozni. A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény, valamint a 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet alapján az indítványozó kérelmet nyújtott be az Önkormányzathoz, amelyben kezdeményezte, hogy a nem lakás céljára szolgáló társasházi helyiségben vegyék nyilvántartása kereskedelmi vállalkozását. Mivel a Thtv. szerint az indítványozó nem kezdeményezhette a szeszes ital forgalmazásához a Rendelet szerint szükséges társasházi döntés meghozatalát, ezért a nyilvántartásba vétel iránti kérelmében nem jelölhette meg a szeszes ital forgalmazására irányuló szándékát, ezáltal pedig véleménye szerint sérültek az Alaptörvényben biztosított jogai.

[19] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó közvetlen érintettsége megállapítható, mivel a támadott Rendelet 8. § (2) bekezdése alapján társasházi hozzájáruló döntés nélkül nem jogosult szeszes italt forgalmazni a nem lakás céljára szolgáló társasházi bérleményben. Az indítványozót tehát az alkot-

mányjogi panaszában állított alapjogsérelem közvetlenül, külön bírói döntés nélkül érinti, amellyel szemben nem áll rendelkezésére annak orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás.

- [20] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. E tekintetben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján erre az alaptörvényi rendelkezésre mint Alaptörvényben biztosított jogra csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt {lásd többek között: 3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az indítvány azonban az erre vonatkozó érvelést teljes mértékben nélkülözi, ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére történő hivatkozás nem teljesíti az Abtv. 26. § (2) bekezdéséből fakadó követelményt.
- [21] 4. Az indítványozó az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. E tekintetben fontos azonban kiemelni, hogy az Alaptörvény ezen rendelkezésére alkotmányjogi panasz nem alapozható, mivel ezen rendelkezés nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot. Az Alkotmánybíróság a 3249/2018. (VII. 11.) AB végzésében az Alaptörvény M) cikkével kapcsolatban úgy fogalmazott, hogy „[a]z Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányjogi szabály Magyarország gazdaságának alapvető szervező elveit rögzíti” [3249/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [22] 5. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, valamint XV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmazza az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt kötelező indítványi elemeket. Az indítványozó – megjelölte az Abtv. 26. § (2) bekezdését, amely megalapozza az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá az alkotmányjogi panasz az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást is tartalmaz;
- megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályhelyeket;
 - megjelölte az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét;
 - kifejtette az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét, e vonatkozásban előadta a támadott jogszabályhelyek alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtését;
 - előterjesztette kifejezett kérelmét a támadott jogszabályhelyek megsemmisítésére.
- [23] 6. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt állította, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdésének kifogásolt része sérti a vállalkozás szabadságához való jogát, emellett diszkriminatívnak is tekinthető.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügy vonatkozásában – tekintettel arra, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz esetében nincs bírói döntés – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinthető, hogy az alkotmányjogi panaszban támadott Rendelet 8. § (2) bekezdése összhangban áll-e az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében deklarált vállalkozás szabadságával, továbbá hogy a szabályozás folytán megállapítható-e hátrányos megkülönböztetés az indítványozó és a vele összehasonlítható helyzetben lévő más vállalkozások között.
- [26] 7. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, valamint XV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

[27] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.

[28] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben, általánosságban szükségesnek tartja kiemelni az alábbi szempontokat.

- [29] 1.1. Mindenekelőtt fontos megjegyezni, hogy az Alaptörvény már az Alapvetések között, az M) cikk (1) bekezdésében említi a vállalkozás szabadságát. Ez az alkotmányos alapelv erősíti és támogatja az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében elismert és védett vállalkozáshoz fűződő jogot. Az Alkotmánybíróság 3076/2017. (IV. 28.) AB határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése nyújt lehetőséget üzleti, hasznot hajtó tevékenységek meghatározott szakmai, hivatásbeli, gazdasági és egyéb más feltételek mellett való gyakorlásához. Ezzel együtt azonban – a korábban írtak szerint – az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésére önálló alkotmányjogi panasz nem alapítható. (Indokolás [56])
- [30] 1.2. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése rendelkezik tehát a vállalkozáshoz való jog tartalmáról. E körben fontos hangsúlyozni, hogy a vállalkozáshoz való jog (amely a természetes személyek mellett a jogi személyeket is megilleti) védelmi köre kiterjed a vállalkozó piacra lépése mellett az üzleti tevékenység folytatására is. Ezen alaptörvényi rendelkezés tehát nemcsak a vállalkozás megkezdését, hanem a már megkezdett vállalkozási tevékenységet is általában részesíti {lásd többek között: 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [30]–[31]; továbbá, 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [37]}. Ezzel együtt azt is fontos kiemelni, hogy a vállalkozási tevékenység folytatásának védelme nem azt jelenti, hogy módosíthatatlan lenne a vállalkozási tevékenységre vonatkozó jogszabályi környezet (sőt sok esetben pont, hogy a változtatás szükségessége indokolható). A jogszabályi környezetnek ugyanis figyelemmel kell lennie a gazdasági környezetre, a kereskedők és a vásárlók szokásaira is. Ezzel együtt azonban a vállalkozási tevékenységet nem lehetetlenítheti el az állam, legfeljebb olyan korlátozásokat vezethet be, amelyek az általános alapjogi teszt alapján igazolhatóak. A korlátozás igazolhatósága tehát a szükségességi-arányossági teszt alapján történik. Az előírt korlátozások között lehetnek objektív és szubjektív feltételek is [utóbbira lásd pl. 3002/2020. (II. 4.) AB határozat], amelyek megítélése a fentiek szerint történik.
- [31] 2. Jelen ügyben az indítványozó vélt alapjogsérelmét az okozta, hogy az Önkormányzat módosította a Rendeletet, és annak 8. § (2) bekezdésében előírta, hogy az Önkormányzat területén lévő társasházak nem lakás céljára szolgáló helyiségeiben (a jövőben) csak akkor árulható szeszes ital, ha ahhoz a társasház közgyűlése előzetesen hozzájárul.
- [32] Elsőként fontos hangsúlyozni, hogy a vállalkozás szabadságából következő alkotmányos szempontokkal általánosságban összhangban áll a jogszabályi környezet változtatása. A jogalkotónak joga van ugyanis új feltételeket előírni, és korábbi feltételeket megváltoztatni, mindaddig amíg ezek nem jelentik a vállalkozás szabadságának szükségtelen és aránytalan korlátozásait. A Rendelet 8. § (2) bekezdésében előírt feltétel kétségtelenül a vállalkozás szabadságának korlátozását valósítja meg, hiszen abban az esetben, ha az érintett társasház közgyűlése nem adja előzetes hozzájárulását a szeszes ital árusításához, akkor a társasház nem lakás céljára szolgáló helyiségében az érintett személy nem fogja tudni szabadon végezni vállalkozói tevékenységét. Ez a korlátozás pedig a vállalkozások igen széles körét érintheti, mivel nemcsak kereskedelmi egységekben (pl. éttermekben), hanem dohányboltokban vagy épp bevásárlóhelyiségekben (pl. élelmiszerboltokban) is folyik a kereskedelmi jogszabályok szerint szeszesital-árusítás. Tekintettel tehát arra, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdése korlátozza a vállalkozás szabadságát, szükséges megvizsgálni, hogy egyfelől lehetséges-e rendeleti szinten korlátozni ezt az alapjogot, másfelől pedig ha erre a kérdésre igennel válaszolhatunk, akkor azt is, hogy a korlátozás szükségesnek és arányosnak tekinthető-e.
- [33] 3. Az Alkotmánybíróság tehát elsőként azt vizsgálta, hogy lehetséges-e az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében deklarált vállalkozás szabadságához való jogot rendeleti szinten korlátozni. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből következően egy alapjogot törvényi szinten kell szabályozni. Az Alkotmánybíróság több döntésében is rögzítette már ezt a követelményt, amelynek a megsértése már önmagában egy alapjogot korlátozó alacsonyabb jogszabály megsemmisítését eredményezheti. Ugyanakkor fontos azt is kiemelni, hogy ez a formai előírás nem egy abszolút követelmény: nem azt jelenti ugyanis, hogy az adott alapjog gyakorlásához kapcsolódó összes szabályt törvényben kell rendezni. Az adott alapjog alapvető gyakorlásához kapcsolódó alapvető és garanciális kérdéseket mindenképpen törvénynek kell tartalmaznia, ugyanakkor az egyes részletszabályokat rendeleti úton is szabályozni lehet.
- [34] E tekintetben tehát azt kell vizsgálni, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdésének előírása a vállalkozás szabadságához való jogot érintően egy alapvető korlátozás vagy pedig egy kisebb jelentőséggel bíró, nem közvetlenül a vállalkozás szabadságának gyakorlását érintő kiegészítő szabály.
- [35] A Rendelet 8. § (2) bekezdése a társasházak nem lakás céljára szolgáló helyiségében folytatott kereskedelmi tevékenység teljes körű (azaz a szeszes ital árusítására is kiterjedő) folytatásához a társasház közgyűlésének

előzetes hozzájárulását követeli meg. A támadott szabályozás tehát látszólag nem lehetetleníti el a vállalkozás megindítását, pusztán annak teljeskörűségét köti egy előzetes feltétel megvalósulásához. Ezzel együtt azt is hangsúlyozni kell, hogy a szeszesital-árusítás több vállalkozás esetében is elválaszthatatlan részét képezi az adott vállalkozás alaptevékenységének. Nehezen képzelhető el ugyanis például egy éttermi szolgáltatás vagy egy italbolt megnyitása szeszesital-árusítás lehetősége nélkül. Megállapítható tehát, hogy azonosíthatóak olyan kereskedelmi tevékenységek, amelyek esetében a vizsgált szabályozás a vállalkozás szabadságának ellehetetlenüléséhez vezethet, azaz annak alapvető korlátozását valósíthatja meg.

- [36] A Rendelet 8. § (2) bekezdése ezzel együtt nem szeszesital-árusítási tilalmat vezet be a társasházak nem lakás céljára szolgáló helyiségeiben, hanem pusztán azt a társasház előzetes hozzájárulásától teszi függővé. Ahogyan azonban az a fentiek alapján látható, nem kizárható, hogy egyes vállalkozások esetében az előzetes hozzájárulás hiánya a vállalkozáshoz való jog ellehetetlenüléséhez vezet. E tekintetben fontos kiemelni azt is, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdése által az indítványozó kérelmében csak akkor kérhette volna a szeszes ital forgalmazására is kiterjedő engedély kiadását, ha előzetesen csatolta volna ahhoz a társasház hozzájáruló nyilatkozatát. E körben szükséges megvizsgálni, hogy a Thtv. alapján milyen eljárásban is kik jogosultak a társasház közgyűlésének összehívását és döntéshozatalát kezdeményezni. A Thtv. 33. § (1) bekezdése szerint a közgyűlést a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke hívhatja össze. Emellett a Thtv. 35. § (2) bekezdése szerint kötelező a közgyűlés összehívása, ha azt a tulajdoni hányad 1/10-ével rendelkező tulajdonostársak a napirend, az ok és a közgyűlési határozatra tett javaslat megjelölésével írásban kérik.
- [37] Látható tehát, hogy a közgyűlés összehívására egy társasházi nem lakás céljára szolgáló ingatlan bérlője vagy tulajdonosa önmagában (más tulajdonostársak támogatása nélkül) nem jogosult, ezáltal az előzetes döntés meghozatalát sem tudja garantálni (akár támogató, akár nem támogató az a döntés). Emellett azt is fontos kiemelni, hogy a Thtv. 18. §-a szerint a társasház külön tulajdonban álló nem lakás céljára szolgáló helyiségének megváltoztatott használatához a közgyűlés hozzájáruló határozata nem szükséges. A Thtv. 18. § (3) bekezdés b) pontja szerint azonban a hatóság felhívására a közgyűlés határozattal a lakhatás nyugalma – így például a zajvédelem, valamint a lakókörnyezetet veszélyeztető más tevékenység megelőzése – érdekében a használat, hasznosítás módjának megváltoztatását megtilthatja, vagy ahhoz az erre vonatkozó külön jogszabályok előírásainak figyelembevételével kikötött feltétellel is hozzájárulhat.
- [38] A fentiek alapján megállapítható tehát, hogy a nem lakás céljára szolgáló helyiség tulajdonosa vagy bérlője nem jogosult a közgyűlés összehívását és a szeszes ital árusításához szükséges előzetes döntés meghozatalát kezdeményezni. Emellett azt is fontos kiemelni, hogy a Thtv. alapján az Önkormányzat mint engedélyező hatóság az engedélyezési eljárás során saját maga is kezdeményezheti a közgyűlés döntését, amelyet a Thtv. által a közgyűlés köteles meghozni. Tehát a Rendelet 8. § (2) bekezdése nélkül is jogosult az engedélyező önkormányzat bekérni a szeszes ital árusításához a közgyűlési hozzájárulást, amely ebben az esetben nem az engedélykérőt fogja terhelni.
- [39] A fentiek alapján megállapítható tehát, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdése által bevezetett korlátozás egy a vállalkozás szabadságát érintő alapvető korlátozás, ezért az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján ezen korlátozást csak törvényi szinten lehetett volna bevezetni. Az Önkormányzatnak tehát nem lett volna lehetősége ilyen tartalommal, rendeleti szinten korlátozni a vállalkozás szabadságát.
- [40] Mindezek alapján megállapítható, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdése, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből fakadó követelmények megsértése miatt nem áll összhangban az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével, ezért a támadott jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybíróság megsemmisítette.
- [41] 4. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a szabályozás nem megfelelő jogforrási szintje miatt az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmét megállapította – állandó gyakorlatának megfelelően – a Rendelet 8. § (2) bekezdésének esetleges diszkriminatív jellegét nem vizsgálta.
- [42] 5. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés első mondata alapján rendelte el.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2793/2023.
Megjelent a Magyar Közlöny 2024. évi 53. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3175/2024. (V. 17.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék 4.Bpkf.383/2023/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amiben a Győri Járásbíróság B.383/2022/95. számú végzése, illetve a Győri Törvényszék 4.Bpkf.383/2023/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítványozó ellen a Győri Járási Ügyészség terjesztett elő kizárási indítványt egy, a Győri Járásbíróságon különösen nagy kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás büntette és más bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásban. A Győri Járásbíróság B.383/2022/95. számú végzésével az indítványozót mint a vádlott meghatalmazott védőjét a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 43. § (1) bekezdés a) és f) pontjaira hivatkozva kizárta a büntetőeljárásból. Ennek az előzménye az volt, hogy a büntetőeljárás sértettje 2019. július 22-én meghatalmazott egy ügyvédet, hogy a folyamatban lévő büntetőügyben teljes jogkörrel képviselje. Az ügyvéd helyettesítésére két másik ügyvédjelölt – köztük az indítványozó – volt jogosult. A nyomozati iratok között nem volt fellelhető olyan irat, amely szerint az indítványozó a meghatalmazás alapján okiratot szerkesztett vagy eljárási cselekményen vett volna részt. A vádlott 2020. május 29-én hatalmazta meg az immár önálló ügyvédként tevékenykedő indítványozót, hogy a büntetőeljárásban védőjeként járjon el. Az indítványozó védőként nyomozati cselekményeken, nyomozási bírói ülésen, majd bírósági tárgyalási napon is részt vett. A sértettek indítványozták az indítványozó kizárását a büntetőeljárásból azon az alapon, hogy az indítványozó korábban a sértettek által meghatalmazott ügyvéd helyettesítésére jogosult volt, és ugyan megbeszélésen nem vett részt, de az irodában végzett munkája során hallhatta a megbeszéléseket, hozzáférhetett iratokhoz, adatokhoz. Az indítványozó 2019. január 1. és december 31. között volt a sértettek képviselőjeként eljáró ügyvéd ügyvédi irodájának alkalmazottja, 2020. január 1-jétől önálló ügyvédként tevékenykedett saját ügyvédi irodájában. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy 2019. július 11-től a munkavégzés alól fel volt mentve, az ezután felvett meghatalmazásokkal kapcsolatosan már nem járt el, nem volt hozzáférése az ügyvédi iroda levelezéséhez, az ügyfelek adataihoz, az iroda kulcsait is leadta.
- [3] A bíróság a kizárási indítványt megalapozottnak találta. A bíróság döntésének indokolásában – utalva a következőes bírói gyakorlatra – kifejtette, hogy ha alappal hivatkoznak a sértetti képviselet miatti érdekellentétre, a képviselői pozíció feltétlen kizárási okot képez. Erre tekintettel a bíróság az indítványozót kizárta a büntetőeljárásból.
- [4] Az indítványozó a végzés ellen fellebbezést nyújtott be a Győri Törvényszékhez, amiben a járásbíróság döntésének megváltoztatását és a kizárási indítványok elutasítását kérte. Az indítványozó fellebbezésében részletesen kifejtette, hogy álláspontja szerint a képviseleti pozíció lehetőségének teremtése nem jelenti a képviselet tényleges ellátását, így nem keletkeztet feltétlen kizárási okot. Álláspontjának alátámasztására több bíró-

sági határozatra hivatkozott. A Győri Törvényszék 4.Bpkf.383/2023/3. számú végzésében az első fokon eljáró járásbíróság végzését helybenhagyta. A törvényszék megállapította, hogy a járásbíróság részletes indokolást adott a döntéséhez, megfelelő jogszabályi hivatkozásokkal alátámasztva. A törvényszék végzésében mellőzte az elsőfokú végzés indokolásából a Be. 43. § (1) bekezdés f) pontjára való hivatkozást relevancia hiányában.

- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 27. §-a alapján kérte a Győri Járásbíróság B.383/2022/95. számú végzése, valamint a Győri Törvényszék 4.Bpkf.383/2023/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó előadta, hogy álláspontja szerint a jogi képviselet ellátására vonatkozó meghatalmazáson helyettesítésre jogosultként való feltüntetése önmagában nem keletkeztet képviseleti jogosultságot, valamint a bírói gyakorlat szerint a képviseleti jog megszerzése önmagában nem eredményezheti a védő kizárását a büntetőeljárásból tényleges eljárási cselekményen való részvétel hiányában. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a bíróságok az általa felhozott érvekre nem reagáltak, indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget, ezzel megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben rögzített hatékony jogorvoslathoz való jogát.
- [6] Sérelmezte továbbá, hogy a másodfokon eljáró Győri Törvényszék nemcsak figyelmen kívül hagyta a döntés meghozatala során a Kúria korábbi határozatait, hanem a végzés indokolásában nem tért ki arra sem, hogy miért hoz a Kúria Bfv.II.579/2021/17. számú végzésével ellentétes döntést. Az indítványozó álláspontja szerint mivel ez a döntés megjelent a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY), a bíróság a Be. 561. § (3) bekezdés g) pontja alapján köteles lett volna megindokolni a döntéstől való eltérést. Az indítványozó előadta, hogy azzal, hogy a törvényszék az indokolási kötelezettséget elmulasztotta, sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való joga.
- [7] Az indítványozó kifejtette továbbá, hogy az általa képviselt vádlott Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben foglalt védelemhez való joga is súlyos sérelmet szenvedett az ő kizárásával, ugyanis így olyan büntetőeljárásban, ahol öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés büntetés szabható ki rá, nincs lehetősége arra, hogy az általa kiválasztott és meghatalmazott jogi képviselővel védje meg magát.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [9] 2. A Be. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„43. § (1) Nem lehet védő

a) a sértett, a sértett segítője, valamint ezek hozzátartozója,

[...]

f) aki az ügyben tanúként részt vett, vagy részt vevő – a terhelttől különböző – személy segítőjeként vesz vagy vett részt,”

„59. § A terhelt, a sértett, a vagyoni érdekelt és az egyéb érdekelt e törvény szerinti jogainak és jogos érdekeinek képviselete, illetve védelme, valamint az e törvény szerinti jogok gyakorlásának vagy kötelezettségek teljesítésének elősegítése érdekében a büntetőeljárásban segítőként vehet részt:

[...]

f) a meghatalmazott képviselő”

„561. § (3) Az ügydöntő határozat indokolása tartalmazza g) azokat az indokokat, amelyek miatt a bíróság – a 649. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott, felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló kérdésben – eltért a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától, ide nem értve a jogegységi határozatot.”

III.

- [10] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat alapította meg.
- [11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdése], a támadott bírói döntéseket, tartalmaz a bírói döntések alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére.
- [13] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet benyújtani. Az Alkotmánybíróság 3078/2022. (II. 25.) végzésében kimondta, hogy „védő szempontjából a kizárást kimondó határozat lezárja az eljárást, mert a továbbiakban a védő nem vehet részt a büntetőeljárásban, amely alapjaiban befolyásolja jogi helyzetét. Az Abtv. 27. §-a értelmezésében a kizárást kimondó határozat érdemi határozatnak tekinthető, amely az érintett személy, a védő alapvető jogait érinti, így alkotmányjogi panasz tárgya lehet.” Ezért az alkotmányjogi panasz teljesíti az Abtv. 27. §-ban foglalt követelményt is.
- [14] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így bármelyik kimerítése önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [15] 2.1. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét azzal összefüggésben, hogy a bíróságok mennyiben tettek eleget indokolási kötelezettségüknek a konkrét ügyben. Vizsgálni kell, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jog kritériumaival összeegyeztethető-e, ha a bíróságok nem tértek ki minden, a fellebbezésben foglalt érvre, többek között a BHGY-ban is megjelent Kúriai döntéstől való esetleges eltérés indokolására. A bíróságok indokolási kötelezettsége ugyanakkor nem jelenti azt, hogy valamennyi, a fellebbezésben előadott érvre reagálni kell, azonban a Be. és az Alkotmánybíróság korábbi határozatai is rögzítenek olyan indokolási kötelezettségeket, amelyek garanciális jelentőségűek az eljárás tisztességességével kapcsolatban. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz felveti az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben rögzített tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének lehetőségét.
- [16] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában utalt rá, hogy az ő kizárásával összefüggésben védencének az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben foglalt védelemhez való joga is sérült, ezért kérte az Alkotmánybíróságot, hogy azt az ő alapjogainak sérülésével összhangban vizsgálja. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó védencének védelemhez való joga nem képezheti jelen alkotmányjogi panasz tárgyát, ugyanis az indítványozó azt alkotmányjogi panaszában érintettség híján nem sérelmezheti.
- [17] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogra is hivatkozik, de azt önállóan nem, kizárólag az indokolási kötelezettség elmulasztásával összefüggésben sérelmezi. Erre

tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés tekintetében vizsgálta érdemben.

- [18] 3. Az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján külön befogadási eljárás lefolytatása nélkül, érdemben bírálta el az ügyet.

IV.

- [19] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [20] 1. Az Alkotmánybíróság először áttekintette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, különös tekintettel a bíróságok indokolási kötelezettségére.

- [21] 1.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel először a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban foglalta össze, amelyet későbbi döntéseiben továbbfejlesztett. Az Alaptörvény hatálybalépése után az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]). A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek együttes figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részlet-szabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [48]–[50]; 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [32]; 3188/2021. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [21]}.

- [22] A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]}, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, a törvény által létrehozott bíróság, valamint a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [15]}, továbbá a jelen ügyben is érintett indokolt bírói döntéshez való jog {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.

- [23] 1.2. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az általa nyújtott alapjogvédelem szintje nem lehet alacsonyabb, mint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által meghatározott jogvédelem szintje. Ennek feltétele, hogy az Alaptörvény ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés, különösen az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) {30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [35]; 15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [42]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [65]; 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [43]; 3295/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [38]}. Az EJE 6. cikk 1. bekezdése és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a tisztességes eljáráshoz való jogot lényegileg azonosan rögzíti, így az alkotmányos védelem szintje nem lehet alacsonyabb az EJEB gyakorlata alapján megállapított mértéknél.

- [24] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában már kifejtette az indokolási kötelezettség tartalmát, amelynek során jelentős figyelmet tulajdonított az EJEB gyakorlatának. Az EJEB az EJE 6. cikkében rögzített tisztességes eljáráshoz való jog részének tekinti az indokolt bírói döntéshez való jogot. Az EJEB gyakorlatából az következik, hogy a bíróságokkal szemben támasztott azon követelmény, hogy a döntéseik alapjául szolgáló érveket a döntésükben mutassák be, a tisztességes eljáráshoz kapcsolódik [*Suominen kontra Finnország* (37801/97), 2003. július 1., 34. §]. A bírósági döntések indokolásával szemben az feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot. Az indokolási kötelezettség azonban nem jelent egy általános, minden ügyre azonos mértékkel kiterjedő kötelezettséget, a bíróságoknak mindig az adott ügy egyedi körülményeire tekintettel kell kielégítő terjedelmű és tartalmú indokolást tenniük. Az indokolt bírói döntéshez, így a tisztességes eljáráshoz való jog megsértését mindig az adott ügy körülményeinek vizsgálatával lehet megítélni [*Tatishvili kontra Oroszország* (1509/02), 2007. február 22., 58. §; *Sholokov kontra Örményország és Moldova* (40358/05), 2012. július 31., 67. §]. Éppen ezért elképzelhető, hogy valamely részletkérdésre vonatkozó indokolás teljes elmaradása nem,

míg egy lényegesebb kérdésre vonatkozó hiányos indokolás viszont az Egyezmény 6. cikkében biztosított jog megsértését idézi elő. Az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálatakor azt is figyelembe kell venni, hogy az indokolás hiánya vagy fogyatékosága valamely fél írásban megfogalmazott, világosan és pontosan körülírt kérdését érinti-e [*Hiro Balani kontra Spanyolország* (18064/91.) 1994. december 9., 28. bekezdés; *Ruiz Torija kontra Spanyolország* (18390/91.) 1994. december 9., 30. bekezdés, *Ilyadi kontra Oroszország* (6642/05.) 2011. május 5., 44. bekezdés].

- [25] 1.3. Az indokolt bírói döntéshez való jog az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik {vö. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31], [33]}. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy a bíróságnak döntése indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e.
- [26] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben tehát azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. A döntés indokolásának azonban nem kell minden egyes részletre kiterjednie, de az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre ki kell térnie {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]; 18/2019. (VI. 12.) AB határozat, Indokolás [28]; 3557/2021 (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [28]; 3410/2023. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [54]}. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]; 3179/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [67]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság hatáskörébe a büntetőeljárás átfogó, alkotmányos kereteinek a vizsgálata tartozik. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz eljárás keretében az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés] {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog megsértését jelenti, ha a bíróságok indokolása nem elégséges és szükséges mértékben tartalmazza azt, hogy a bíróság mit vett figyelembe és értékelésbe a jogkövetkeztetés végett {3476/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [30]}. A Be. meghatározza azokat az elengedhetetlen elemeket, amiket a határozat indokolásának tartalmaznia kell, valamint azokat a könnyítéseket is, amikkel a bíróság belátása szerint élhet {vö. 3476/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [31]}.
- [28] 2. Az Alkotmánybíróság a következőkben azt vizsgálta, hogy az alapul fekvő ügyben a Járásbíróság és a Törvényszék indokolása eleget tesz-e az indokolási kötelezettséggel szemben kialakított alkotmányos követelményeknek.
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság eleget tett indokolási kötelezettségének. A bíróságok reagáltak az indítványozó észrevételei közül az ügy eldöntéséhez szükséges releváns érvekre, azok értékelése megjelenik a döntések indokolásában. A járásbíróság vizsgálta a kizárásra okot adó körülményeket, értékelte azokat, amelyek megjelennek a döntés indokolásában. A bíróság utalt arra, hogy a kizárást megalapozó részvétel önmagában a meghatalmazás aláírásával megvalósul, az közömbös, hogy az ügyvéd végzett-e bármilyen eljárási cselekményt.
- [30] A Győri Törvényszék végzésében utalt arra, hogy a járásbíróság részletesen és helytállóan indokolta a döntését, amelyet a megfelelő jogszabályi hivatkozásokkal is alátámasztott. A másodfokú bíróság indokolásában kifejtette, hogy az ügyvédi irodának a sértetti képviselőre adott megbízása, az indítványozónak a helyettesként való feltüntetése képviselői tevékenység ellátásának minősül, amely esetében irányadó a Be. 59. § (1) bekezdés *f*) pontja, miszerint a sértett meghatalmazott képviselője segítőként vesz részt a büntetőeljárásban. Mindezekre tekintettel pedig a másodfokú bíróság álláspontja szerint az is megállapítható, hogy a Be. 43. § (1) bekezdés *a*) pontja is érvényesül, miszerint nem lehet védő a sértett segítője.

- [31] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a törvényszék indokolása valóban nem tér ki az indítványozó által a fellebbezésben hivatkozott összes felvetésre, ugyanakkor az indokolási kötelezettség nem is követeli meg, hogy a bíróság az indítványozó összes érvére reagáljon, csupán az ügy eldöntése során releváns kérdésekre kell indokolást tartalmaznia. A bíróság nem tért ki a fellebbezésben hivatkozott, BHGY-ban is megjelent Kúriai döntéstől való eltérés vizsgálatára, illetve annak indokolására sem. A BHGY-ban említett eset jelen esettel való összevethetősége alapvetően szakjogi kérdés, ugyanakkor az indokolási kötelezettség sérelmének esetleges fennállta szempontjából elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy megállapítható-e egyértelműen, hogy terhelte-e indokolási kötelezettség a másodfokú bíróságot ebben a kérdésben.
- [32] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem állapítható meg egyértelműen, hogy a másodfokú bíróság eltért volna a korábbi gyakorlattól. A Kúriai döntés és jelen eset között ugyanis jelentős különbség mutatkozik abban a tekintetben, hogy a kizárás megítélése a két ügyben eltérő kizárási okokon alapul. A Kúriai döntésben a kizárás a Be. 43. § (1) bekezdés c) pontjával, jelen ügyben pedig a Be. 43. § (1) bekezdés a) pontjával összefüggésben merült fel. Az, hogy mennyiben függ össze a két kizárási okkal kapcsolatos gyakorlat, olyan törvényértelmezési és szakjogi kérdés, amelynek vizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság indokolásában kitérhetett volna ennek a kérdésnek a vizsgálatára is, azonban az indokolás ezen hiányossága még nem éri el az alaptörvény-ellenesség szintjét.
- [33] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy a törvényszék végzésének indokolásában valóban nem tér ki valamennyi, az indítványozó által a fellebbezésben felvetett érvre, ugyanakkor kitért az általa az ügy szempontjából relevánsnak ítélt kérdésekre, így eleget tett annak a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó kötelezettségnek, hogy a döntés indokolása az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre, az indítványozó által előterjesztett, az ügy érdemét érintő észrevételeire – többek között a képviselési jog fennállására – vonatkozóan tartalmazott megállapításokat. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indokolás ilyen szintű hiányossága nem éri el az alaptörvény-ellenesség szintjét, ezért nem sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jog.
- [34] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék 4.Bpkf.383/2023/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2299/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3176/2024. (V. 17.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. LXXXI. törvény 2023. július 31-ig hatályos 83/C. § (1) és (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Pécsi Törvényszék az előtte 11.K.700.095/2023. szám alatt folyamatban lévő ügyben, 2024. március 6-án, az eljárása felfüggesztése mellett, indítványozta a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 83/C. § (1) és (4) bekezdése alaptörvény-ellenessége vizsgálatát. A bíróság kérte a rendelkezéseknek a folyamatban lévő ügyben történő alkalmazhatósága kizárását.
- [2] 1.1. A bírói kezdeményezésben ismertetett tényállás szerint a bírói kezdeményezés alapját képező ügyben a felperes részére 2005 szeptemberétől szolgálati nyugdíjat, jogszabályi rendelkezés folytán 2012-től szolgálati járandóságot folyósítottak. A megyei rendőrkapitányság vezetője a felperes kérelmére 2013. szeptember 1-jétől határozott időre, 2022. november 11. napjáig a rendőrség különleges foglalkoztatási állományába (senior állományba) nevezte ki a felperest. A határozott idő végeként a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: régi Hszt.) 264/C. § (3) bekezdése alapján az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését jelölték meg.
- [3] Az alperes Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatósága 2013. október 1-jétől a szolgálati járandóság folyósítását szüneteltette. A szolgálati járandóság szüneteltetéséről szóló határozatban az alperes a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. számú törvény (a továbbiakban: Khtv.) 11. § (1) bekezdésére, 25. § (2) bekezdésére, a Tny. 83/C. § (1) bekezdésére, a Tny. 102/I. § (2) bekezdésére hivatkozott.
- [4] A 2022. augusztus 10. napján kelt levelében a felperes szolgálati járandóságának folyósításának helyreállítását kérte az alperestől 2022. szeptember 1. napjától. Előadta, hogy városi rendőrkapitányság bünyügyi osztályán különleges foglalkoztatási (senior) állományban, a megyei rendőrkapitányság hivatásos állományában dolgozik, jogviszonyának megszüntetése nincs folyamatban. Az alperes többször (2022. augusztus 29-én, november 2-án és 21-én, valamint december 5-én) tájékoztatást nyújtott felperesnek, egyebek között arról, hogy 2022. november 11-én a felperes az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, továbbá tájékoztatta az öregségi nyugdíja összegéről, az öregségi nyugdíj összege ismételt megállapításának feltételeiről és arról is, hogy a Tny. 83/C. § (4) bekezdése alapján a folyósításában szüneteltetett öregségi nyugellátás akkor folyósítható újból, ha a felperes igazolja a szüneteltetésre okot adó jogviszony megszűnését.
- [5] A felperes ezt követően 2022. december 12. napján – a 2022. november 11. napján történt korbetöltésre tekintettel – 2022. november 11. napjától kezdődően kérte az öregségi nyugellátást részére újra folyósítani.
- [6] Az alperes a 2022. december 20. napján kelt 110/525200/2022. számú határozatában (a továbbiakban: határozat) a felperes szüneteltetett öregségi nyugellátását 2022. december 1. napjától újból folyósítani rendelte. A határozat a Tny. 83/C. § (1) és (4) bekezdésére hivatkozott.
- [7] A felperes a határozatot keresettel támadta, amelyben kérte, hogy az alperes az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésétől folyósítsa a szolgálati járandóságot részére, illetve a szolgálati járandóság helyett az öregségi nyugellátását. Sérelmezte, hogy a 2022. november 11. és 30. napja közötti időre semmilyen összeg nem került részére folyósításra és teljes mértékben ellátatlan maradt; sérelmezte, hogy 2022. novemberétől a visszamenőleges hatályú 4,5 %-os nyugdíjemelés összege sem került részére folyósításra; sérelmezte, hogy nem szolgálati járandóságra, hanem öregségi nyugellátásra lett volna jogosult. Az alperes szerint a Tny. 83/C. § (1) bekezdésében írta-

kat alkalmaznia kellett, és a folyósítás szüneteltetésére okot adó jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjáig, azaz 2022. november 30. napjáig az ellátás folyósítását szüneteltetnie kellett.

- [8] 1.2. Az Abtv. 25. §-a és 32. § (1)–(2) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezés szerint a Tny. 83/C. § (1) és (4) bekezdése sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdését, XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdését.
- [9] A bíróság álláspontja szerint a Tny. 83/C. § (1) és (4) bekezdése ésszerű indok nélkül az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdésébe és XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdésébe ütköző módon vonja el a felperes nyugdíj ellátásának összegét az öregségi nyugdíjkorhatár Tny. 18. § (2) bekezdése szerinti betöltésétől, azaz 2022. november 11. napjától a jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjáig, azaz 2022. november 30. napig. A fenti rendelkezésből következően a felperes gazdasági racionalitás nélkül, indokolatlanul, ésszerűtlenül esik el a 2022. november 12. és november 30. nap közötti nyugdíjvárományától, melyre egyébként életkora alapján jogosult volna. A felperes nyugdíjvárományára az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjed. Ezért e rendelkezés sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdésében foglaltakat. Nincs ésszerű oka annak, hogy a felperes az öregségi nyugdíj összegére ne a korhatár betöltésétől, sem a jogviszonya megszűnésétől, hanem csak a következő hónap első napjától legyen jogosult.
- [10] Azzal, hogy a jogszabály a jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjáig rendelkezik a nyugellátás szüneteléséről, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütköző módon hátrányosan különbözteti meg a felperest más, öregségi nyugdíjkorhatárt betöltő személyekhez képest. A támadott rendelkezés a homogén csoporton belül kizárólag azokat fenyegeti az öregségi nyugdíjváromány a korhatár beöltése és a hónap utolsó napja közötti időszakra eső részének elvonásával, aki a korhatár előtti ellátásban részesülés időtartama alatt a szüneteléssel érintett volt.
- [11] 2. A Tny. 83/C. § (1) bekezdését 2023. augusztus 1-jétől módosította a Magyarország 2024. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló a 2023. évi LIII. törvény 28. § 7. pontja. Eszerint a Tny. 83/C. § (1) bekezdésében az „Az öregségi” szövegrész helyébe az „A Kormány rendeletében – a közfeladatellátás biztosítása érdekében – meghatározott kivétellel az öregségi” szöveg lép.
- [12] Az Alkotmánybíróság a Tny. 83/C. § (1) bekezdését a bírói kezdeményezésben irányadóként megjelölt szövege szerint vizsgálta.

II.

- [13] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet. (...)”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

[...]

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”

- [14] 2. A Tny.-nek a bírói kezdeményezéssel érintett közigazgatási határozat keltezésekor hatályos, a bírói kezdeményezésben irányadó jogszabályként idézett rendelkezései szerint:

„83/C. § (1) Az öregségi nyugdíj folyósítását – az öregségi nyugdíj kezdő időpontjától, öregségi nyugdíjasként létesített jogviszony esetén pedig a jogviszony létesítésének hónapját követő hónap első napjától a jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjáig – szüneteltetni kell, ha a nyugdíjas közalkalmazotti jogviszonyban, egészségügyi szolgálati jogviszonyban, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban, honvédelmi alkalmazotti jogviszonyban, kormányzati szolgálati jogviszonyban, adó- és vámhatósági szolgálati jogviszonyban, politikai szolgálati jogviszonyban, biztosági jogviszonyban, köztisztviselőként vagy közszolgálati ügykezelőként köz-

szolgálati jogviszonyban, bírói szolgálati viszonyban, igazságügyi alkalmazotti szolgálati viszonyban, ügyészségi szolgálati viszonyban, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény szerinti hivatásos szolgálati jogviszonyban vagy a Magyar Honvédséggel szerződéses vagy hivatásos szolgálati viszonyban áll.

[...]

(4) Az öregségi nyugdíj a nyugdíjas kérelmére akkor folyósítható újból, ha a jogosult igazolja az (1) bekezdés szerinti jogviszony megszűnését.”

III.

- [15] 1. Az Alkotmánybíróság a 29/2017. (X. 31.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) – jogszabály alaptörvényellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítvány, bírói kezdeményezések és alkotmányjogi panasz alapján – döntött a Tny. 83/C. §-a vizsgálatáról.
- [16] Megállapította, hogy a Tny. 83/C. §-a érdemi elbírálását nem akadályozza az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében rögzített hatáskör-korlátozó szabály, vagyis a korhatárt betöltött személyek öregségi nyugdíja szüneteltetéséről szóló szabály nem minősül „központi költségvetésről” szóló törvénynek (Indokolás [31]–[37]).
- [17] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontjában foglalt felhatalmazás alapján az Abtv. 25. § (1) bekezdés szerinti bírói kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály összhangját az Alaptörvénnyel.
- [18] Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. §-a szerinti feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a önálló címként – „Bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránt” – meghatározza az ügytípusra vonatkozó különös szabályokat, amelyeket az Abtv. 51–52. §-ai az indítványra vonatkozó további formai és tartalmi feltételekkel egészítenek ki. Ezeket az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már értelmezte összefoglalóan a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésben, Indokolás [8]–[23]. A jelen eseten a bírói kezdeményezés ezeknek a követelményeknek megfelelnek.
- [19] 3. A jelen ügyben az Abh.-ra figyelemmel vizsgálni kell, hogy az Abtv. 31. § (1) bekezdése alapján megállapítható-e ítélt dolog.
- [20] A jelen esetben az Abtv. 31. § (1) bekezdése alapján nem állapítható meg ítélt dolog. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban részben más alaptörvényben biztosított jogokat illetően, és részben más alkotmányjogi összefüggésekre hivatkozó indítványok alapján vizsgálta az ún. kettős juttatás (öregségi nyugdíj és munkabér együttes fizetése) tilalmát.
- [21] A jelen esetben az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése sérelmére is hivatkozik, amely az Abh.-ban nem szerepel, továbbá az Abh. óta a Tny. 83/C. § (1) bekezdése szövege (jellemzően az abban utalt jogállási törvények változása következtében) többször módosult (jóllehet ezek a változások a jogintézmény lényegét nem érintették). Ezen kívül a kezdeményezés a Tny. 83/C. § (1) bekezdése olyan szövegrészére – a folyósítás szüneteltetése megszűnése napjára, vagyis a szüneteltetésre okot adó jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjáról szóló szabályra – hivatkozik, amely nem állt a korábbi vizsgáldás fókuszában, az indítványban szereplő módon.
- [22] Ugyanakkor megállapítható az is, hogy a jelen indítvány elbírálásakor felhasználhatók az Abh. elvi megállapításai.

IV.

- [23] Az indítvány nem megalapozott.
- [24] 1. Az Abh. már vizsgálta azt az elvont, a Tny. 83/C. §-ból, a kettős juttatás tilalmából eredő alkotmányossági kérdést, hogy a Tny. támadott, az öregségi nyugdíj folyósítása szüneteltetéséről szóló szabálya vonatkozhat-e a korhatárt betöltött személyek öregségi nyugdíjára (ezek között akár a Tny. 83/C. §-a hatályba lépése előtt megszerzett öregségi nyugdíjakra is), az Alaptörvénynek a tulajdonvédelemre és jogegyenlőségre, a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szabályai tükrében. Az indítványokat az Alkotmánybíróság elutasította.

- [25] 1.2. Az Abh. lényeges megállapítása, hogy a nyugellátásra jogosultsági feltételeket teljesítve megszerzett, a ténylegesen folyósított nyugdíjra való jogosultság vagyoni értékű jog, melyet az Alaptörvény XIII. cikke véd. E jogosultság feltételhez kötése, a jelen esetben az öregségi nyugdíj folyósításának átmeneti szüneteltetése az Alaptörvény XIII. cikke szerinti „tulajdon” korlátozását jelenti, amelyre csak törvényben, közérdekből és azzal arányosan van lehetőség. Az indítványokra okot adó jogszabályban a havi nyugdíj szüneteltetéséről van szó, és nem a nyugdíjjogosultság végleges, teljes elvesztéséről. A korlátozás átmeneti jellegű, a nyugdíj folyósítása folytatódik, amikor az érintett személy elhagyja az állami foglalkoztatást. Ezért a korlátozás nem a jogának lényegét érinti, és a jog lényege nem sérül. Miután a szóban forgó szabályozás hatályba lépett, az érintett személy választhatta meg munkaviszonyának megszüntetését, nyugdíja folyósításának folytatását, vagy a munkaviszonyban maradást és a nyugdíjának szüneteltetését. Az állami nyugdíjrendszerben az állami nyugdíj funkciója a megélhetés biztosítása. A vizsgált szabályok alkalmazása során, az érintett személy nyugdíja folyósításának szüneteltetése arra tekintettel történik, hogy számára az állami költségvetés terhére munkajövedelmet (munkabért, illetményt) folyósítanak. Vagyis egyrészt (átmenetileg) megszűnik a nyugdíj-fizetés célja, a munkaviszony hiányában kieső jövedelem pótlása, másrészt az érintett személy ténylegesen és kivételt nem engedően nem marad a megélhetést biztosító jövedelem nélkül. A nyugdíj folyósításának szüneteltetése nem jelenti sem a nyugdíj-jogosultság megszüntetését (elvonását), sem a nyugdíj összegének nominális csökkentését, mivel a munkavégzésre irányuló jogviszony megszűnését követően a nyugdíj folyósítása ismét elkezdi. Kétségtelen, hogy a kétféle jövedelem egyidőben nem folyósítható, ám a döntés, hogy a munkavégzésből származó jövedelem vagy az ennek pótlását szolgáló nyugdíj folyósítása történik-e, a nyugdíj-jogosult személy saját személyes döntése. A vizsgált szabályozás a fentiek szerint megfelelő egyensúlyt teremt a közösség általános érdekei és az érintett személy alapvető jogainak védelme követelményei között. A Tny. 83/C. §-a ezért nem áll ellentétben az Alaptörvény XIII. cikkével (lásd: Indokolás [58], [63], [64], [65], [66]).
- [26] 1.3. A Tny. 83/C. § (1) bekezdése a bevezetésétől fogva úgy szól, hogy az öregségi nyugdíjnak a folyósítását a szüneteltetésre okot adó jogviszony létesítésének hónapját követő hónap első napjától a jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjáig kell szüneteltetni. A (4) bekezdés pedig változatlanul azt írja elő, hogy az öregségi nyugdíj a nyugdíjas kérelmére akkor folyósítható újból, ha a jogosult igazolja az (1) bekezdés szerinti jogviszony megszűnését. Ez a törvényi feltétele annak, hogy a folyósításra a személy újból jogosulttá váljék.
- [27] Hogy a Tny. 83/C. §-a szerinti szüneteltetés kezdő időpontját, és a végét, a támadott szabályozásban foglalt módon, a hónap első, és az utolsó napjához köti a törvényhozó, az nem alkotmányossági kérdés a tulajdonvédelem körében, a következők miatt.
- [28] Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint már rámutatott arra, hogy „a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatások esetében is a tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket az Alaptörvény XIII. cikke védi. Azonban csak a jogosultsági feltételeket teljesítve megszerzett, a ténylegesen folyósított nyugdíjra való jogosultság minősül olyan vagyoni értékű jognak, melyet az Alaptörvény XIII. cikke véd {29/2017. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [57]–[58]}” {3478/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [29] Tulajdonként megszerzett, ténylegesen folyósított nyugdíjra való jogosultságnak az alaptörvény-ellenessége ezért nem merülhet fel a tulajdonhoz való alapvető jog tükrében. A Tny. 83/C. § (1) bekezdésében foglalt szövegrész és a (4) bekezdése a szüneteltetés megszűnésének, az újból folyósításnak a törvényi feltétele és időpontja. Ezeknek az alaptörvény-ellenessége nem állapítható meg az indítvány alapján.
- [30] 2. Az Abh. az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése körében is vizsgálódott, és az indítványokat elutasította (Indokolás [67]–[73]).
- [31] Ennek a jelen ügyben figyelembe veendő megállapítása az, hogy nem igazolható, hogy a közzsférában alkalmazott, öregségi nyugdíjban részesülő személy hasonló vagy lényegében hasonló helyzetben van, mint a magángazdaságban foglalkoztatott, öregségi nyugdíjban részesülő személy. A Tny. 83/C. §-a nemcsak nyugdíj-szabály, hanem foglalkoztatáspolitikai és fiskális előírás is. A jogalkotó viszonylag szabadon alakíthatja a közzsférában a foglalkoztatáshoz hozzáférés szabályait, ennek feltételeit. Az államháztartási forrásból, vagy a magángazdaságban való foglalkoztatás között jelentős jogi és ténybeli különbségek vannak. Az állam mint munkáltató helyzete nem azonos a magángazdaság munkáltatóival. Az állam jellemzően állami feladatot, költségvetési szervek útján, haszonszerzésre törekvés nélkül lát el, a magángazdaság munkaadói más szervezeti és pénzügyi feltételek között tevékenykednek. Habár mind az állami, mind pedig a magánszektor alkalmazottai a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszerhez kapcsolódnak, amelyhez hasonlóan, és ugyanolyan mértékben járulnak hozzá, ez önmagában nem jelenti azt, hogy hasonló helyzetben vannak. Az államháztartásból eredő for-

rással való gazdálkodásra lehet eltérő szabályt alkotni különösen az államháztartási pénzügyi egyensúly fenntartása érdekében. A szabály nem akadályozza a magángazdaságban foglalkoztatottak nyugdíjának és fizetésének együttes folyósítását. Továbbá a nyugdíjrendszer egyensúlyának megteremtésére való törekvés mellett a megkülönböztető szabályozásnak felismerhető, tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka van, ezért az nem áll ellentétben az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével (Indokolás [79]).

- [32] Hasonlóképpen: az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésébe sem ütközik az, ha a nyugdíj folyósítása a Tny. 83/C. § (1) bekezdése szerinti időponttól, az ott megjelölt hónap végétől, és a (4) bekezdésben foglaltak igazolásától függően kezdődik újra. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése, amely szerint Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket, nem is hozható összefüggésbe a Tny. 83/C. § (1) és (4) bekezdésével. A Tny. szabályai nem önmagában az idősekre, erre a körülményre, hanem a nyugdíj folyósítása szüneteltetése hatálya alá tartozó személyekre vonatkoznak addig, amíg a szüneteltetésre okot adó jogviszonyuk megszűnését nem igazolják.
- [33] 3. A fentieket összegezve a Tny. 83/C. § (1) és (4) bekezdése nem ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdésével, mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/569/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3177/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a nemzeti mobil fizetési rendszerről szóló 2011. évi CC. törvény 2013. április 1-je és 2020. december 31-e között hatályos 3. § (1)–(3) és (5) bekezdése, a 2012. május 1-je és 2020. december 31-e között hatályos 7. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a)–c) pontja, a 2012. május 1-je és 2012. június 26-a, valamint 2012. június 27-e és 2020. december 31-e között hatályos 7. § (2) bekezdés d) pontja, a 2013. április 1-je és 2013. szeptember 28-a között, valamint 2013. szeptember 29-e és 2020. december 31-e között hatályos 10. §-a, továbbá a nemzeti mobil fizetési rendszerről szóló törvény végrehajtásáról szóló 356/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet 2013. április 1-je és 2020. december 31-e között hatályos 2. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.837/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselő útján (dr. László András Dániel ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a nemzeti mobil fizetési rendszerről szóló 2011. évi CC. törvény (a továbbiakban: Nmftv.) 2013. április 1-je és 2020. december 31-e között hatályos 3. § (1)–(3) és (5) bekezdése, a 2012. május 1-je és 2020. december 31-e között hatályos 7. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a)–c) pontja, a 2012. május 1-je és 2012. június 26-a, valamint 2012. június 27-e és 2020. december 31-e között hatályos 7. § (2) bekezdés d) pontja, a 2013. április 1-je és 2013. szeptember 28-a között, valamint 2013. szeptember 29-e és 2020. december 31-e között hatályos 10. §-a, továbbá a nemzeti mobil fizetési rendszerről szóló törvény végrehajtásáról szóló 356/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 2013. április 1-je és 2020. december 31-e között hatályos 2. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességét, és azok alkalmazását visszamenőleges hatállyal zárja ki.
- [2] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján kérte továbbá a Kúria Pfv.VI.20.837/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.928/2021/6/I. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 28.P.21.005/2020/15. számú ítéletére kiterjedő megsemmisítését.
- [3] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó gazdasági társaság alapításától – 2005. április 10-től – mobil parkolási szolgáltatást nyújtott. Ennek keretében mobil telefonos rendszeren keresztül tette lehetővé a parkolási díj megfizetését, elszámolását. Az indítványozó ügyfelei a parkolási szolgáltatást nyújtó magyarországi önkormányzatok voltak, illetve az ezen önkormányzatok területén parkolni kívánó felhasználók. Az indítványozó 2011-től kezdődően GPS-alapú, valamint okostelefon applikáción keresztül történő alkalmazást kínált.
- [4] Az Országgyűlés 2011. december 23-i ülésnapján elfogadta az Nmftv.-t, amely – egyebek mellett – kimondta, hogy a nemzeti mobil fizetési rendszer működtetése az állam kizárólagos gazdasági tevékenysége, amelyet a nemzeti mobil fizetési szervezet koncessziós szerződés megkötése nélkül végez. E törvény végrehajtására kiadott Vhr. 2. § (1) bekezdése a Nemzeti Mobilfizetési Zrt.-t (a továbbiakban: NMF Zrt.) jelölte ki nemzeti mobil fizetési szervezatként. Mindezen jogszabályi rendelkezések folytán mobil parkolási szolgáltatásokat csak az NMF Zrt. által működtetett nemzeti mobil fizetési rendszer útján lehetett nyújtani. A parkolási keretrendszer az NMF Zrt. üzemelteti, az egyes ügyfelek felé a szolgáltatást a mobil parkolást szolgáltató társaságok értékesítik. A jellemzően mobiltelefon vagy banki szolgáltatókkal szemben a saját ügyfélkörrel, kommunikációs csatornával nem rendelkező indítványozó versenyhátrányba került, és kiszorult a parkolási szolgáltatások területéről.
- [5] Az Európai Bizottság kötelezettségzegési eljárást kezdeményezett Magyarországgal szemben, amelynek eredményeként az Európai Unió Bírósága 2018. november 7-én kihirdetett Európai Bizottság kontra Magyarország (C-171/17, ECLI:EU:C:2018:881) ítéletében (a továbbiakban: C-171/17.) megállapította, hogy Magyarország nem teljesítette a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi

irányelv 15. cikk (2) bekezdés *d*) pontjából és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 56. cikkéből eredő kötelezettségeit, mivel az Nmftv. és a Vhr. által szabályozott nemzeti mobil fizetési rendszert vezetett be és tartott fenn.

- [6] Az indítványozó keresetében előadta, hogy az Nmftv. és a Vhr. megalkotásakor jelentős piaci részesedése volt a mobilparkolási területen, egyedi műszaki megoldásokat vezetett be, külföldi terjeszkedést tervezett. Állítása szerint az alperes jogalkotási magatartása sértette az uniós jogot, és ezzel neki kárt okozott. Ezért elsődleges keresetében kérte a bíróságtól, hogy kötelezze az alperest 2 216 007 422 forint és kamatai, másodlagosan 2 053 408 774 forint és kamatai, harmadlagosan 545 105 000 forint és kamatai megfizetésére. Kártérítési igényét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. §-ára alapította.
- [7] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [8] A Kúria Pfv.VI.20.837/2022/9. számú ítéletével a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a jelen ügyben – figyelemmel az EUB 1996. március 5-i Brasserie C-46/93. és C-48/93. sz. egyesített ügyekben (ECLI:EU:C:1996:79) meghozott ítéletére (ún. Brasserie-teszt) – azt kellett vizsgálni: történt-e uniós alanyi jogsértés, a jogsértés kellően súlyos volt-e, és a jogsértés, valamint az érvényesített kár között fennáll-e közvetlen összefüggés. A Kúria utalt arra, hogy a jogerős ítélet az uniós jog megsértése és a keresetben érvényesített kár közötti közvetlen okozati összefüggés hiányán alapul, ezért nem mellőzhető a C-171/17. számú ítéletben meghatározott uniós jogsértés értelmezése. Ezzel összefüggésben a Kúria rámutatott, hogy az EUB gyakorlata szerint az olyan nemzeti szabályozás (Nmftv. és Vhr.), amely valamely gazdasági tevékenység gyakorlását egyetlen köz- vagy magánjogi gazdasági szereplő javára szóló kizárólagossági rendszernek rendeli alá, a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának minősül. E korlátozás akkor igazolható, ha közérdeken alapuló nyomós oknak felel meg, alkalmas a közérdekre irányuló kitűzött cél megvalósításának biztosítására és nem lépi túl az annak megvalósításához szükséges mértéket. A Kúria hangsúlyozta, hogy az EUB nem azért marasztalta el Magyarországot, mert nemzeti mobil fizetési rendszer tekintetében monopóliumot alakított ki, hanem mert a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozását aránytalannak minősítette, mivel léteztek az Nmftv.-ből és a Vhr.-ből eredő intézkedéseknél kevésbé kényszerítő, a szolgáltatásnyújtás szabadságát kevésbé korlátozó intézkedések, amelyek lehetővé teszik a kitűzött célok elérését.
- [9] Az EUB gyakorlatára figyelemmel a Kúria kiemelte, hogy ha a magyar jogalkotó eleve az egyes közszolgáltatások egységes elektronikus értékesítéséről szóló 2020. évi CXLV. törvény szerinti nyilvános koncessziós pályázatot írt volna elő a szolgáltató kiválasztására, nem ütközött volna az unió jogába. Egy nyilvános pályázat eredményéről azonban nem mondható ki, hogy annak nyertese mindenképpen az indítványozó lett volna, így az a körülmény, hogy az indítványozó elvesztette a magyarországi szolgáltatásának lehetőségét, nincs közvetlen okozati összefüggésben a C-171/17. számú ítéletben megállapított jogsértéssel. Az a körülmény, hogy az Nmftv. megalkotása előtt az indítványozó ténylegesen monopolhelyzetben volt a releváns piacon, nem elegendő annak az ítéleti következtetésnek a levonásához, hogy egy koncessziós pályázat nyertese is bizonyosan ő lett volna, hiszen az állami monopóliumba vonáskor azonnal volt olyan más piaci szereplő, aki az indítványozónál szélesebb körű szolgáltatás nyújtására is képes volt.
- [10] A Kúria az indítványozó azon érveire tekintettel, hogy az okozati összefüggés bizonyítása nem őt terhelte, kiemelte: az EUB 2003. szeptember 30-i Köbler-ügyben (C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513) hozott ítéletének 58. bekezdése kimondta, hogy „[a] közvetlenül a közösségi jog által [...] biztosított kártérítéshez való jog létezésétől függően a felelősségre vonatkozó nemzeti jog keretein belül kell az államnak az okozott károk következményeit orvosolnia, azzal a feltétellel, hogy a kártérítési felelősség nemzeti jogszabályokban szabályozott feltételei nem lehetnek szigorúbbak mint azok, amelyek a hasonló jellegű, nemzeti jogon alapuló igényekre vonatkoznak, valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék a kártérítés megszerzését.” Ehhez mérten a Kúria rámutatott, hogy a nemzeti jog, a jelen perben még alkalmazandó régi Ptk. 339. § (1) bekezdése az indítványozó bizonyítási érdekébe utalja, nemcsak a jogellenes magatartás és a kár, de a kettő közötti okozati összefüggés bizonyítását is, hiszen az indítványozó érdekében áll, hogy a kártérítési felelősség ezen feltételeinek fennállását a bíróság valószínűleg fogadja el. A Kúria utalt arra, hogy a C-171/17. számú ítélet alapján a jogsértés ténye, ezáltal a jogellenes magatartás megállapítása megtörtént, sem az első-, sem a másodfokú bíróság ezzel ellentétes megállapítást nem tett. Az indítványozó állította, hogy kár érte, ennek bizonyítása őt terhelte. A bizonyítási teher megfordítása csak abban az esetben lett volna indokolt, ha a károsodáshoz vezető folyamat meghatározásához szükséges információval kizárólag az alperes rendelkezett volna. Ilyen információ-aszimmetrikus helyzet azonban a peres felek viszonyában nem mutatkozott, hiszen az indítványozónak tőkeerős szakvállalkozóként, saját állítása szerint is a – sérelmezett alperesi magatartást megelőző időben – legnagyobb piaci szereplőként mindazon releváns információkkal rendelkeznie kell, amelyekkel az alperes bír. Az indítványozó bizonyítási feladata volt, hogy egy az unió jogának is megfelelő rendszer kialakítása mellett kizárólag ő lehetett a koncessziós pályázat nyertese.

- [11] A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmében foglaltakra tekintettel kiemelte azt is, hogy a magyar jog alapján fennálló kártérítési felelősség kérdésében követett ítélkezési gyakorlat szerint: a jogalkotói tevékenység kifejtésével vagy annak elmulasztásával megvalósított alaptörvénysértést kimondó alkotmánybíróági határozat önmagában még nem alapozza meg a jogalkotóval szembeni kártérítési igényt. Ez csak a jogalkotói magatartás jogellenességének megállapítására alkalmas. Ezen túl a kárigény elbírálásához szükséges a kártérítés egyéb feltételei fennállásának vizsgálata is (BH 2019.106.). Vagyis ez esetben is vizsgálandó a jogellenes magatartás és az érvényesített kár közötti okozati összefüggés fennállása.
- [12] A Kúria a kifejtettek alapján hangsúlyozta, hogy az okozati összefüggés fennállása a jelen ügyben nem állapítható meg, ezért megállapította: a kártérítési felelősség konjunktív feltételeinek bizonyítása hiányában az indítványozó kártérítésre irányuló keresete alaptalan. Erre tekintettel a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [13] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint az Nmftv. és a Vhr. támadott rendelkezései, továbbá a Kúria Pfv. VI.20.837/2022/9. számú ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1)–(2) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint az Nmftv. és a Vhr. azért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság elvét képező jogbiztonságot, mert valójában „egyedi esetre szabott, jogszabályi formába öltöztetett döntés, diszfunkcionális jogalkotás”.
- [15] Az indítványozó érvelése szerint az Nmftv. és a Vhr. alaptörvény-ellenessége az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdése vonatkozásában azért állapítható meg, mert a jogalkotó elvonta ügyfélkörét, és aránytalanul beavatkozott – a goodwilljét, ismertségét, ügyfélkörét és szerződésállományát, valamint számítástechnikai megoldásait, szakmai ismereteit és *know how*-ját magában foglaló, összességében tulajdoni védelem alá tartozó javakon fennálló – tulajdonába.
- [16] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria támadott ítélete azért sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdését, mert olyan feltétel bizonyítását várta el, amely „fogalmilag kizárt”. A Kúria ugyanis nem csak annak bizonyítását írta elő, hogy azonos tényállás esetén az indítványozó kára a jogsértés hiányában nem következett volna be, hanem azt is, hogy semmilyen tetszőleges más tényállás mellett nem következett volna be a kár. Az indítványozó következtetése szerint ezzel lényegében a bíróság kizárta a kártérítés érvényesítését minden esetben. Az indítványozó a szerinte bizonyíthatatlan kártérítési feltételek következtében ellehetetlenült igényérvényesítésére tekintettel állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló bírósághoz fordulás jogának a sérelmét is.
- [17] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [18] 2.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy a határidőben érkezett indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek eleget tesz.
- [19] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont, 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben utal következetes gyakorlatára, amely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” {3206/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [19]; 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [8]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]}. Tekintettel arra, hogy az indítványozó a jelen ügyben nem ebben az összefüggésben állította a jogbiztonság sérelmét, ezért a panasz érdemi vizsgálatának az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem volt helye.
- [21] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [22] Az Alkotmánybíróság már előljáróban hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános fe-

lülvizsgálatát. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Ez azonban nem adhat alapot az Alkotmánybíróság számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság vizsgálata tehát nem terjed ki jelen ügyben sem arra, hogy a felmerült törvényértelmezési kérdéseket hogyan kellett volna a bíróságoknak megítélniük.

- [23] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk és XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmén keresztül az eljáró bíróságok jogértelmezését támadta. A Kúria ugyanakkor döntésében egyértelművé tette, hogy a konkrét ügyben nem állnak fenn a kárfelelősség feltételei, mert sem az uniós jogi normák alapján, sem a régi Ptk. deliktuális felelősségi szabályai alapján megkívánt törvényi feltételek nem teljesültek. A Kúria döntésében kiemelte azt is, hogy a következetes kúriai gyakorlat alapján – amelyet ítéletében részletesen bemutatott –, a jogalkotással okozott kár megtérítésére irányuló kereseti kérelem esetén is a felperest terheli a kártérítési felelősség feltételeinek bizonyítása. A konkrét ügyben ugyanakkor az indítványozó az érvényesített kár és a jogellenes magatartás közötti okozati összefüggést nem bizonyította, ezért keresete megalapozatlan.
- [24] A támadott kúriai döntésnek az indítványozó által kifogásolt értelmezési hibái a régi Ptk. kártérítési felelősségének olyan szabályait érintik, amelyek törvényértelmezési, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó szakjogi kérdéseknek minősülnek. E jogértelmezési kérdések alkotmányossági felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége.
- [25] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdésének sérelmét nem csak a Kúria jogértelmezésével összefüggésben, hanem arra tekintettel is állította, hogy álláspontja szerint a jogalkotó az Nmftv. és a Vhr. megalkotásával aránytalanul beavatkozott az alkotmányosan védett tulajdonába, és ezzel kárt okozott. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakra utal.
- [26] A Kúria egyértelművé tette döntésében, hogy a jogalkotással okozott kár megtérítése iránti igény nem kizárt, az a polgári jog kártérítési (deliktuális felelősségi) szabályai szerint érvényesíthető. Az Alkotmánybíróság e törvényi feltételek állított alaptörvény-ellenességét ugyanakkor az Alaptörvény XIII. cikkével összefüggésben nem vizsgálja, mert következetes gyakorlata szerint „[a] kötelmi igényből eredő kártérítéshez való jog, illetve kártérítési kötelezettség nem része az alkotmányos tulajdon fogalmának. A tulajdonhoz való jog alkotmányos szintű védelméből nem lehet levezetni a tulajdon polgári jogi sérelmének kártérítési értékgaranciáját, a polgári jogi kártérítés nem a tulajdon alkotmányos értékgaranciája és alkotmányosan nem is kell, hogy az legyen. A kártérítési feltételeinek, esettípusainak, általános és különös alakzatainak, formáinak és mértékének meghatározása a törvényhozó szabadságába tartozik, és önmagában nem alkotmányossági kérdés. A kárviselés kockázatának differenciált polgári jogi kezelését nem lehet az Alaptörvényre visszavezetni.” {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [28]}
- [27] A fentiekben kifejtettek alapján az alkotmányjogi panaszban foglaltak nem vetik fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és ezzel összefüggésben sem az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, sem az Abtv. 27. §-ára alapított részében nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. §-ában, 27. §-ában és 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/909/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3178/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéletábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.13/2023/45. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Szikinger István ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozót mint III. rendű vádlottat, a Fővárosi Törvényszék 2022. november 2. napján kelt 29.B.486/2020/310. számú ítéletével bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 176. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő társtettesként, bünszervezetben elkövetett kábítószer-kereskedelem büntetében. Az indítványozót ezért mint visszaesőt a bíróság 16 év fegyházban letöltendő szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [3] A Fővárosi Ítéletábla mint másodfokú bíróság 2023. május 24. napján jogerőre emelkedett 3.Bf.13/2023/45. számú ítéletével az indítványozó szabadságvesztés büntetésének időtartamát 11 évre enyhítette. A feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó rendelkezést akként változtatta meg, hogy legkorábban a büntetés háromnegyed részének kitöltését követő napon feltételes szabadságra bocsátható.
- [4] 2. Az indítványozó 2023. szeptember 4. napján az elsőfokú bíróság útján az Alkotmánybírósághoz fordult és az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Ítéletábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.13/2023/45. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte a Fővárosi Törvényszék 29.B.486/2020/310. számú ítéletére kiterjedően. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésében foglalt jogainak a megsértését állította, amelyhez jogi képviselője útján 2023. november 9. napján indítvány-kiegészítést nyújtott be (a továbbiakban együtt: alkotmányjogi panasz).
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben szereplő tisztességes eljárás-hoz való jog részjogosítványai köréből a fegyveregyenlőséget és a (3) bekezdésben rögzített védelemhez való jogát ezért érte sérelem, mert egy – álláspontja szerint fontos – tanút nem hallgattak ki a bírósági eljárás során.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tett-e.
- [7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A másodfokú bíróság támadott ítéletét 2023. július 4. napján vette át az indítványozó és a védője. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2023. szeptember 4. napján elektronikus úton nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy a panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.
- [8] Az alkotmányjogi panasz eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mert megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 27. §]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdést]. Az indítvány tartalmazta a támadott bírósági határozatokat (Fővárosi Ítéletábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.13/2023/45. számú, Fővárosi Törvényszék 29.B.486/2020/310. számú ítéleteit); indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; továbbá a kifejezett kérelmet a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [9] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszának alapul szolgáló büntető ügyben terhelt volt, így

az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint jogosultnak és érintettnek tekinthető. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [10] 4. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [11] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [12] Az indítványozó sérelmezte, hogy a bíróságok nem adtak helyt bizonyítási indítványának és tanúként nem hallgatták meg azt a személyt, akit a rendőrség ügynökének tartottak és ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt fegyveregyenlőség, valamint a (3) bekezdés szerinti védelemhez való jogát megsértették.
- [13] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]]
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes bírói eljáráshoz és a védelemhez való jog állított sérelméről keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját fogalmazta meg. Az indítványozónak a bírói döntésekkel szemben felhozott kifogásai a bírói mérlegelést támadják és a bizonyítékok újraértékelését várják el az Alkotmánybíróságtól.
- [15] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Fővárosi Törvényszék támadott ítélete indokolásának [184]–[186] bekezdéseiben részletesen kifejtette, hogy miért utasította el a bizonyítási indítványokat. A Fővárosi Ítéltábla másodfokú ítélete indokolásának [103]–[136] bekezdéseiben részletesen rögzítette, hogy miért nem tartotta indokoltnak a tanú meghallgatását.
- [16] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdés tekintetében nem jelölt meg a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, következésképpen nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [17] 5. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1977/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3179/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Tatabányai Törvényszék 2.Gf.40.011/2023/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Mogyorósi Mihály ügyvéd által képviselt gazdasági társaság indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a Tatabányai Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Gf.40.011/2023/9. számú ítélete ellen terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt 2023. szeptember 21-én, a Tatabányai Járásbíróság útján az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a főtítkár felhívására 2023. november 7-én kiegészítette és egységes szerkezetbe foglalta. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy (pénztartozás) tárgya egy az indítványozó, mint megbízott, és a felperes, mint megrendelő által kötött megállapodásból eredő fizetési kötelezettség és annak feltételei miatti jogvita volt.
- [3] A bíróság által megállapított tényállás szerint a jogvita előzménye az volt, hogy a felperes 2020. október 6-án – évek óta fennálló szállítmányozási jogviszony alapján – fuvarozási megbízást adott az indítványozónak különböző árucikkek Bécsből Budapestre történő szállíttatására. Ennek az indítványozó úgy kívánt eleget tenni, hogy megbízást adott egy kft.-nek (a továbbiakban: fuvarozó), aki korábban alvállalkozóként megbízható partnere volt. A fuvarozó 2020. október 9-én Bécsben késve kezdte meg a kérdéses áruk felrakodását és elszállíttatását, így késve érkezett meg a budapesti lerakodó helyre is, ahol a raktár már nem tudta őt fogadni. A gépkocsivezető ezért hazament, és az otthona előtt parkolt le a gépjárművel (nem a fuvarozó részéről eljáró törvényes képviselővel egyeztetett helyen), majd másnap pakolt le a budapesti lerakodóhelyen. Ekkor azonban a telephely nyilatkozata szerint a 40 árucikkből csak 34 került átadásra, 6 tétel hiányzott. A hiányzó árucikkek értékét a peres felek 8 179,08 Euróban (2 918 459 Ft-ban) állapították meg.
- [4] A kár rendezése érdekében az indítványozó kapcsolattartója járt el a fuvarozó biztosítójánál, folyamatosan egyeztetve a felperes kapcsolattartójával is. 2021. január 20-án az indítványozó kapcsolattartója tájékoztatta a felperest, hogy a biztosító 432 008 Ft kártérítési összeg átutalását vállalta, amelynek átutalásához egy nyilatkozatot is mellékel. Ezt a nyilatkozatot a felperes kitöltötte és cégszerűen aláírta, majd visszaküldte az indítványozó részére. A nyilatkozaton az is szerepelt, hogy „a felperes [...] kijelentette, hogy a fenti káreseménnyel kapcsolatban jogosult a kártérítésre, a kártérítés összegét 540 008 Ft-ban jelölte meg [ebből 108 002 Ft a fuvarozó önrésze], és a felajánlott kártérítés összegének kifizetését követően a [fuvarozóval és a biztosítóval] szemben további kárigénye nincsen” (elsőfokú ítélet, Indokolás [5]).
- [5] Ezt követően az indítványozó kérte a felperest, hogy részére fizesse meg az addig meg nem térített munkadíját, 2 360 146 Ft-ot. A felperes 2021. január 28-án ezzel kapcsolatban egy ajánlatot küldött az indítványozónak, amelyre az indítványozó egy a jogi képviselője által szerkesztett megállapodás-tervezettel válaszolt. Egyeztetést követően a felek 2021. január 29-én megállapodást kötöttek, amelynek főbb pontjaiban ismertették a 2020. október 9-ei áru fuvarozás során történeteket; rögzítették a fent írtak szerint a hiányzó áruk értékét és azt, hogy ez a kárösszeg a biztosító által térített összeg levonásával továbbra is fennáll; ennek rendezése érdekében az indítványozó vállalta, hogy 6 668 Eurót „2021. február hónaptól kezdődően 10 részletben minden hónap 15. napjáig havi 667,- euro átutalásával, ill. a megrendelő által adott újabb megbízások teljesítésével rendezi. Ennek fejében megrendelő [a felperes] megbízottra [az indítványozóra] engedményezi az alvállalkozóval szembeni kárigényt” (megállapodás 5. pont). A megállapodásban az indítványozó késedelmes fizetés esetére késedelmi kamat teljesítését is vállalta, a felperes pedig azt vállalta, hogy 3 napon belül átutalja az indítványozó részére a

káreseménnyel nem érintett fuvarozási díjakat. A megállapodás 8. pontja azt is kimondta, hogy: „Ezt követően a megállapodás teljesítésének feltétele a két fél további együttműködésének függvénye. [...]” A megállapodás aláírását követően a felperes átutalta az indítványozónak az addig visszatartott 2 360 146 Ft munkadíjat, azonban újabb megbízásokat nem adott, az indítványozó pedig nem teljesítette a részletfizetési kötelezettségét 2021. február hónapjától kezdődően. Emiatt a felperes közjegyző előtt fizetési meghagyásos eljárást indított az indítványozó ellen, amely az indítványozó ellentmondása folytán peres eljárássá alakult.

- [6] 2.1. A Tatabányai Járásbíróság a 2023. február 15-én kelt, 16.G.40.012/2022/19. számú ítéletével a felperes kereseti kérelmét elutasította.
- [7] Az ítélet indokolásában a bíróság rögzítette, hogy a felek közötti jogviszonyra a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szabályai irányadók, nem a Nemzetközi Közúti Árufuvarozási Szerződésről szóló, Genfben, az 1956. évi május hó 19. napján kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1971. évi 3. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: CMR); mivel a jogvita alapja a felek által 2021. január 21-én kötött megállapodás teljesítése. Ez alapján a bíróság – figyelemmel a Ptk. 6:22. § (1) bekezdésére – nem találta megalapozottnak az indítványozó elévülési kifogását, és megállapította, hogy a felperes a követelését határidőben érvényesítette.
- [8] Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a megállapodás tévedés jogcímén érvénytelen, mert nem volt tudomása arról, hogy a felperes a biztosítónak küldött nyilatkozatában kijelentette, hogy a biztosítóval és a fuvarozóval szemben további kárigénye nincsen. Ezt a bíróság megtámadási kifogásként értékelte, de a felperesi törvényes képviselő és az indítványozó kapcsolattartója meghallgatása és a közöttük történt levelezés alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó a megállapodás megkötése előtt megkapta a felperes biztosítónak címzett nyilatkozatát, így nem tudta azt bizonyítani, hogy az abban foglaltakról ne lett volna tudomása.
- [9] A bíróság vizsgálta továbbá az indítványozó azon hivatkozását is, miszerint a felperes a megállapodás aláírását követően az együttműködési kötelezettségének nem tett eleget. A bíróság utalt a Ptk. 6:62. §-ára valamint a megállapodás 5. és 8. pontjaira, és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperes azzal, hogy nem adott újabb megbízásokat az indítványozónak, megszegte az együttműködési kötelezettséget, ezért az indítványozó nem tudott eleget tenni a megállapodásban foglaltaknak.
- [10] 2.2. A felperes fellebbezése és az indítványozó csatlakozó fellebbezése folytán eljáró Tatabányai Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2023. június 29-én kelt, 2.Gf.40.011/2023/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és kötelezte az indítványozót 6 670 Euró – rendelkező részben meghatározott részletekben történő, késedelmi kamattal kiegészített – megfizetésére a felperes részére.
- [11] A törvényszék megállapította, hogy a 2021. január 29-én kötött megállapodás a felek között – a Ptk. 6:58. §-a értelmében – joghatás kiváltására irányuló kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozatot jelent, kötelmi jogi jogviszonyt hozott létre. Az indítványozó fizetési kötelezettsége e megállapodásból származik. Nem volt vitatott, hogy a megállapodás teljesítésének feltétele a felek további együttműködése; abban azonban tévedett az elsőfokú bíróság, hogy a felperes az együttműködési kötelezettségét megszegte volna azzal, hogy az indítványozó részére nem adott további megbízásokat. A törvényszék szerint ugyanis a megállapodás 5. pontjában szereplő „ill.” (illetve) kifejezés nem konjunktív, hanem vagylagos kapcsolatot fejez ki a fizetési feltételek vonatkozásában. Ezért a felperesnek nem volt kifejezett, időtartamhoz kötött kötelezettségvállalása arra, hogy további megbízásokat adjon az indítványozónak. A perbeli megállapodás a törvényszék értelmezése szerint arra irányult, hogy a 6 668 Euro összegű tartozás kiegyenlítésre kerüljön, és a Ptk. 6:45. § (1) bekezdése értelmében a pénztartozást egyébként is a teljesítés helyén és idején érvényben lévő pénznemben kell megfizetni. A megállapodás nem tartalmaz arra vonatkozó részletszabályokat, hogy ha nem pénzben fizeti meg az indítványozó a tartozást, hanem fuvarfeladatok elvégzésével vagy megszervezésével, akkor az ebből befolyó díj beszámításának mik a világos és egyértelmű feltételei. Ezek hiányában pedig nem életszerű, hogy az indítványozó adóként maga diktálja a fizetési feltételeket és az elszámolás módját.
- [12] Az indítványozó elévülési kifogása kapcsán a törvényszék osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. Azzal kapcsolatban pedig, hogy a megállapodás tévedés jogcímén érvénytelen volna, a törvényszék megjegyezte, hogy az indítványozó azon elképzelése, hogy a kárigényt majd a felperessel együtt fogják a fuvarozóval szemben érvényesíteni, nem igazolható; az indítványozó nem tudta bizonyítani, hogy a megállapodás aláírásakor ez a tévedése ténylegesen fennállt, és azt a felperes okozta vagy felismerhette volna. Az elsőfokú bíróság azt is helyesen állapította meg, hogy a felperes a biztosító által felajánlott kártérítési összegben túli igényről lemondó nyilatkozatát az indítványozó segítségével továbbította a biztosító felé, ezért nem tudta az indítványozó bizonyítani, hogy e nyilatkozatról ne tudott volna.

- [13] A törvényszék nem értékelte azt, hogy a felperes a kár bekövetkezése után a Ptk. 6:525. §-a szerinti kárenyhítési kötelezettségének eleget tett-e, mert a jelen jogvita tárgyát megállapodás alapján érvényesített igény képezi, nem pedig kártérítés.
- [14] Mindezek alapján a törvényszék azt állapította meg, hogy az indítványozó elmulasztotta teljesíteni a megállapodásban vállalt tartozásfizetési kötelezettségét, a megállapodásban foglalt feltételek szerint. Ezért a felperes fellebbezési kérelme megalapozott volt, a törvényszék így az elsőfokú bíróság ítéletét egészében megváltoztatta.
- [15] 3. Az indítványozó a Tatabányai Törvényszék 2.Gf.40.011/2023/9. számú ítélete ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve annak megsemmisítését. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként a B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg.
- [16] A kiegészített alkotmányjogi panasz ismerteti a tényállást és a pertörténetet. A másodfokú eljárás kapcsán arra is kitér, hogy a 2023. június 29-én, a Tatabányai Törvényszéken tartott nyilvános tárgyaláson hallgatóságként részt vett egy törvényszéki tanácselnök és egy bírósági titkár, akik a tárgyalás során elrendelt tíz perces szünetben – szemben a jogi képviselőkkel – nem hagyták el a tárgyalótermet. Álláspontja szerint ezt a tárgyalásról készült jegyzőkönyv is tanúsítja. Az indítványozó ugyan nem állítja, hogy a hallgatóság közrehatott volna a (számára kedvezőtlen) másodfokú ítélet meghozatalában, de ezt az eljárást az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, és a 7/2013. (III. 1.) AB határozat indokolásának [31] bekezdésében is említett objektív és átlátható bírói döntéshozatal kritériumát sértőnek tartja.
- [17] A támadott másodfokú ítélet az indítványozó szerint „döntő (kiütéses) győzelmet aratott az igazság felett, mert a károkozó fuvarozót teljes mértékben mentesítette a kártérítési kötelezettség alól, a kárenyhítési, valamint együttműködési kötelezettséget elmulasztó felperest a kamatokat és költségeket is beleértve teljes mértékben kártalanította, a károkozásban vétlen [indítványozót] kötelezte a teljes kár megtérítésére”. Sérelmezte továbbá az indítványozó, hogy hiába nyert bizonyítást, hogy a kárt a fuvarozó súlyos gondatlansága okozta, a felperes ennek ellenére nem tett ellene feljelentést, nem bizonyította, hogy a közvetlen igényérvényesítésre intézkedéseket tett volna, nem támadta meg a biztosítónak eljuttatott lemondó nyilatkozatát, nem adott az indítványozó részére további megbízásokat, és vele szemben az igényét is az egy éves elévülési időn túl terjesztette elő. Állította, hogy a felperessel aláírt megállapodásuk fuvarkár rendezésére irányult, ezért tévesen járt el a bíróság, amikor a megállapodást a mögöttes jogviszonytól függetlenül, elkülönítve vizsgálta. Tévesen mondta ki – az alkotmányjogi panasz szerint – a másodfokú bíróság azt is, hogy a felperes ne sértette volna meg az együttműködési kötelezettségét azzal, hogy nem adott további megbízásokat az indítványozónak. Az indítványozó ezen kívül hiányolta a támadott másodfokú ítéletből, hogy az nem szól arról, hogy a felperes az indítványozóra engedményezte a fuvarozóval szembeni kárigényét. Ez az álláspontja szerint döntő tényező lett volna, mert bizonyította volna, hogy a megállapodás fuvarkár megtérítésére irányul; és azt is, hogy a felperes (mint engedményező) nem tett eleget a Ptk. 6:196. §-a szerinti tájékoztatási kötelezettségének, mert nem tudatta az indítványozóval, hogy a lemondó nyilatkozatára figyelemmel az engedményezett összeg 0 Ft. Az engedményezés bírói értékelésének a mellőzése az alkotmányjogi panasz szerint ellentétben áll az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével (amely szerint az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek).
- [18] A támadott másodfokú ítélet „fenntartásával” az indítványozó szerint az Alkotmánybíróság sértené a jogbiztonság alapértékét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] és megingatná a bíróságokba vetett bizalmat; ez az ítélet ugyanis *contra legem* jogértelmezést, sőt tulajdonképpeni jogalkotást valósított meg, ezért szubjektív, önkényes és eloldja magát a törvényeknek való alávetettségtől.
- [19] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezen kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [20] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [21] 5. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – figyelemmel arra is, hogy az alapeljárásban alperes volt – fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott, továbbá a rendelkezésére álló rendes jogorvoslati lehetőséget kimerítette.

- [22] 6. Az indítványozó – a Tatabányai Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Gf.40.011/2023/9. számú ítélete át vételének időpontjához képest – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvannapos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt, amelyet az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlási felhívására ugyan csak határidőben egészített ki.
- [23] 7. Megállapítható volt, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek csak részben tesz eleget. Tartalmazza: a) a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [a XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán azt, hogy a bíróság a megállapodás jogi minősítésében tévedett, helytelenül mondta ki, hogy a felperes nem sértette meg az együttműködési kötelezettségét, az ítéletet hiányosan indokolta, szubjektív és önkényes döntést hozott, ráadásul nem kizárt, hogy a döntés meghozatalában a hallgatóságként jelen volt személyek is részt vettek]; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (a Tatabányai Törvényszék 2.Gf.40.011/2023/9. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, R) cikk (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény egyes rendelkezésével; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.
- [24] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként megjelölte a B) cikk (1) bekezdését és az R) cikk (2) bekezdését is. Ezen alaptörvényi rendelkezések kapcsán az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében akkor lehet bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti; a felhívott rendelkezések pedig e kritériumnak nem felelnek meg, mivel azok nem az indítványozó Alaptörvényben biztosított alapjogait tartalmazzák [az R) cikk (2) bekezdése vonatkozásában lásd pl. 3373/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [6]; a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában lásd pl. 3278/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [15]]. Azokat az érveket azonban, amelyeket az indítványozó az Alaptörvény e rendelkezései sérelme körében hozott fel, az Alkotmánybíróság a befogadhatóság tartalmi vizsgálata körében figyelembe vette; tekintettel arra, hogy az indítványozó ezeket a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmével is összekapcsolta.
- [25] 8. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [26] 8.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó egyrészt azért állította, mert véleménye szerint a másodfokú bíróság a felperes együttműködési kötelezettsége teljesítését tévesen ítélte meg, miközben a felperest számos tekintetben (feljelentés a fuvarozó ellen, közvetlen igényérvényesítés bizonyítása, lemondó nyilatkozat megtámadása, további megbízások adása az indítványozónak) mulasztás terheli; továbbá a megállapodás jogi minősítése is téves; az engedményezés kérdésére pedig nem tért ki kellő részletességgel az indokolás. Ezek miatt az indítványozó a támadott ítéletben foglalt jogértelmezést *contra legem*nek, szubjektívnek és önkényesnek tartja.
- [27] Az Alkotmánybíróság ezen indítványi elem kapcsán utal rá, hogy következetes gyakorlata szerint a „[b]írói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]; 3346/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja, vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3346/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [20]}
- [28] Az Alkotmánybíróság továbbá a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog összefüggésében a bíróságok indokolási kötelezettségével is már számos alkalommal részletesen foglalkozott. A 7/2013. (III. 1.) AB határozat szerint:

- „Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]} Azonban az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban azt is megállapította, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul, az indítványozó a támadott bírói döntés tartalmát sérelmezi. Az indítványozó kifejezetten a bírói jogértelmezés jogellenességét állítja. A fent kifejtettek alapján azonban az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a bíróság döntése megalapozott volt-e, tehát, hogy a felek között létrejött megállapodás jogi minősítése, vagy a felperes együttműködési kötelezettségének teljesítése tekintetében a bíróság helyes következtetésre jutott-e. Ezek a kérdések ugyanis nem alkotmányossági szempontú mérlegelést igényelnének, hanem a tényállás felülvizsgálatát, és az alapul fekvő ügy újbóli eldöntését, ami által az Alkotmánybíróság a polgári bíróság szerepét venné át. Az indítványozó által előadott érvek alapján az indokolási kötelezettség megsértése sem merül fel, mivel a bíróság az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit, az általa benyújtott iratokat megvizsgálta és ezek értékeléséről számot adott. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt ítélet érvelését, a bírói döntés irányát tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés {hasonlón: 3125/2019. (V. 29.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [30] Erre figyelemmel a támadott másodfokú ítélet a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog szempontjából nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [31] 8.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán azt is kifogásolta, hogy a másodfokú eljárás során, a 2023. június 29-én, a Tatabányai Törvényszéken tartott nyilvános tárgyaláson hallgatóságként részt vett egy törvényszéki tanácselnök és egy bírósági titkár, akikről az indítványozó azt feltételezte, hogy nem zárható ki, hogy esetlegesen közrehatottak a rá nézve kedvezőtlen másodfokú ítélet tartalmának kialakításában.
- [32] Az Abtv. 29. alcíme az eljárás megindítására vonatkozó szabályok között az 52. § (4) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy: „Az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.” A (6) bekezdés szerint pedig: „Az indítvány mellékleteként meg kell küldeni az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják.” Az alkotmányjogi panaszban maga az indítványozó is mindössze feltételezte, de nem állította bizonyossággal, és nem igazolta (nem is igazolhatta), hogy a támadott ítélet irányának meghatározását, tartalmának kialakítását a törvényszék 2. Pf. tanácsának bíróin kívül – a felperes irányába elfogult módon – e bírók kollégái is döntő mértékben befolyásolták volna. A támadott másodfokú ítélet – mint közokirat – záró részéből az tűnik ki, hogy azt a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 9. § (4) bekezdésének és a Tatabányai Törvényszék 2023. június 1-jétől hatályos ügyelosztási rendjének megfelelően a 2. Pf. tanácsba beosztott, illetve kirendelt három hivatásos bíró hozta meg. Ezen túlmenően az indítványozó feltételezésében foglaltak rekonstruálására és vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak sem eszköze, sem hatásköre nincs; pusztán feltételezésre önmagában pedig Alaptörvényben biztosított jog megsértésének megállapítását és bírói döntés megsemmisítését nem lehet alapítani. Az Alkotmánybíróság e helyütt is emlékeztet arra, hogy: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}.” {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [38]}
- [33] Mindezekre figyelemmel az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadott sérelmei tekintetében nem állnak fenn a befogadás Abtv. 29. §-ban foglalt feltételei.
- [34] 9. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz egyes részei nem tesznek eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltaknak, egyebekben pedig a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási kritériumoknak. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkot-

mányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és 29. §-ában foglaltakra, visszautasította, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2099/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3180/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.I.330/2022/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt határozat a következő.
- [3] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2023. május 23-án meghozott Bfv.III.I.330/2022/11. számú végzésével az indítványozó bűnösségét jogerősen megállapító másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta, az ügyben másodfokon eljáró bírák elfogultságára hivatkozó – kizárása iránti – felülvizsgálati indítványt nem találta alaposnak.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy lényege a következő.
- [5] A Szigetvári Járási Ügyészség 2019. február 6-án a Szigetvári Járásbíróságon érkezett, B.713/2016/29-I. számú vádiratával az indítványozóval, mint társtettessel szemben a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő jelentős kárt okozó csalás bűntette miatt emelt vádat.
- [6] A felrótt cselekmény lényege szerint az I. rendű és II. rendű vádlott (indítványozó) a sértettet tévedésbe ejtette azáltal, hogy számára nagy mennyiségű kukoricát kínáltak eladásra viszont az adásvétel teljesítésére szándékuk, és reális lehetőségük sem volt. A sértett az első hat kamion rakomány kukorica vételárát (26.900 euro-t) megfizette, a szerződés szerinti teljesítés viszont elmaradt.
- [7] A Szigetvári Járásbíróság a 2021. augusztus 30-án meghozott 8.B.9/2019/99. számú ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki csalás bűntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés] mint társtettet. Ezért őt 1 év 6 hónapi – végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett – börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte.
- [8] Kétirányú fellebbezések nyomán a Pécsi Törvényszéken Bf.199/2021. számon indult másodfokú eljárás Az ügyben a Pécsi Törvényszék bírói kizárás iránti nyilatkozatot tettek [a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 14. § (1) bekezdés e) pontja].
- [9] A Pécsi Ítéltábla 2022. február 23-án meghozott Bkk.J.262/2021/4. számú végzésével kizárta az eljárásból a Pécsi Törvényszék bíróit, és az eljárás lefolytatására kijelölte a Szekszárdi Törvényszéket.
- [10] A Szekszárdi Törvényszék a 2022. május 4-ei keltezésű, 5.Bf.51/2022/3. számú értesítő végzésével tájékoztatta az indítványozót, hogy az ügyben 2022. június 23-ára tanácsulást tűzött ki. Az indítványozó a törvényszék végzését 2022. június 2-án töltötte le.
- [11] A Szekszárdi Törvényszék a 2022. június 23-ára kítűzött tanácsulást elhalasztotta, és a 2022. július 4-ei keltezésű 5.Bf.51/2022/7-I. számú értesítő végzésével tájékoztatta az indítványozót, hogy az ügyben 2022. szeptember 1-ére tűzött tanácsulást tűzött. Az indítványozó a törvényszék végzését 2022. július 6-án töltötte le.
- [12] A Szekszárdi Törvényszék a 2022. szeptember 1-én tartott tanácsulésen meghozott 5.Bf.51/2022/9. számú végzésével – az indítványozót érintően – helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét [Be. 598. § (2) bekezdés].
- [13] A Szekszárdi Törvényszék jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjára alapítottnan – a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében.
- [14] A felülvizsgálati indítvány szerint a Szekszárdi Törvényszék feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést vétett, mert a határozat meghozatalában kizárt bíró vett részt. A Szekszárdi Törvényszék bírói az indítványozóval szemben indult korábbi polgári peres és büntetőeljárásokban elfogultságot jelentettek be, és kérték kizárásukat, amelynek a Pécsi Ítéltábla minden esetben helyt is adott, és az eljárás lefolytatására másik törvényszéket jelölt ki. A Szekszárdi Törvényszék bírói korábbi nyilatkozataikra tekintettel az ügyben nem

járhattak el, így a törvényszéken nem volt kialakítható olyan három hivatásos bíróból álló tanács, amelyre a kizárási ok nem vonatkozik.

- [15] A Legfőbb Ügyészség BF.1496/2022/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak, mert az indítványozó legkésőbb 2022. június 2-án tudomást szerzett arról, hogy ügyét másodfokon a Szekszárdi Törvényszék fogja elbírálni, de sem ekkor, sem a fellebbezésének részletes indokolásában nem kezdeményezte a törvényszék bíróinak kizárását. Ennélfogva a Legfőbb Ügyészség szerint nem teljesült a Be. 15. § (4) bekezdésében foglalt azon feltétel, hogy a kifogást megalapozó körülményről csak a tárgyalás (tanácsülés) megkezdése után szerzett tudomást és a bejelentéssel nem késlekedett.
- [16] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2023. május 23-án meghozott Bfv.III.1.330/2022/11. számú végzésével hatályában fenntartotta a másodfokú ítéletet.
- [17] A Kúria szerint a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja szerinti okra alapított kizárás iránti bejelentés kapcsán a törvény értelmében a bíró belátásától függ, hogy bármely indokból elfogultnak tekinti-e a magát. Ilyen nyilatkozat hiányában a bíró elfogulatlanságának kell kétségessé válnia ahhoz, hogy ezen kizárási ok, illetve a kizárás iránti bejelentés alaposága megállapítható legyen. Az esetleges elfogultság kérdése pedig mindig, és minden felhozott indok tekintetében csak konkrét és valóságos tények alapján, és az adott ügyhöz kötötten vizsgálható. A Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja szerinti (relatív) elfogultsági ok esetében nem általában az eljárás valamely résztvevője viszonyában, hanem a konkrét ügyhöz kötötten kizárt a bíró.
- [18] Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a Szekszárdi Törvényszék bírói a korábbi polgári és büntetőeljárásokban elfogultnak tartották magukat, amelyre tekintettel az adott ügyekből történő kizárásukra sor is került, s így a Szekszárdi Törvényszék bírói a korábbi nyilatkozataikra tekintettel nem járhattak volna el másodfokon.
- [19] A Kúria szerint azonban az indítványozó konkrét kizárási okot nem jelölt meg, pusztán az általa a felülvizsgálati indítványához csatolt iratból tűnik ki, hogy a Szekszárdi Törvényszék bírói az előttük 20.B.137/2022. számon indult büntetőügyben vonatkozásában elfogultságot jelentettek be.
- [20] A Kúria szerint a hatályos Be. – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénytől (a továbbiakban: korábbi Be.) eltérően – konkrét névre, adott bíró személyére konkretizált kizárás iránti bejelentést ír elő [Be. 14. § (2) bekezdés], a kizárás iránti bejelentést pedig indokolni és a kizárási ok fennállását valószínűsíteni kell [Be.15. § (3) bekezdés]. A Be. 14. § (1) bekezdés e) pontjában szabályozott (relatív) kizárási okot a tárgyalás megkezdése után az arra jogosult pedig csak akkor érvényesítheti, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást, és ha azt három napon belül bejelenti. A nem valószínűsített, valamint a nem indokolt bejelentést érdemi indokolás nélkül el lehet utasítani [Be. 15. § (4) bekezdés, (5) bekezdés].
- [21] A Kúria végzésében utalt az Alkotmánybíróság 25/2013. (X. 4.) számú AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) megállapított alkotmányos követelményre, miszerint a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott felülvizsgálati eljárást megalapozhatja a korábbi Be. 21. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány is, a hatályos Be. tartalmilag azonos szabályozása alapján pedig felülvizsgálatnak ez okból továbbra is helye van. A Kúria szerint azonban az Abh. indokolásának [46] bekezdése is rámutat arra, hogy az elfogultsági kifogás felülvizsgálat keretében is csak a kizárással kapcsolatos egyéb szabályok szerint érvényesíthető.
- [22] A Kúria szerint a „szubjektív” elfogultsági ok konkrét ügyhöz, illetve konkrét tényhez, körülményhez kötött. Ilyen – konkrét körülményre vonatkozó – valószínűsítést ugyanakkor a felülvizsgálati indítvány nem tartalmaz, továbbá nem konkretizált a bíró (bírák) személyére sem.
- [23] A Kúria szerint – ítélkezési gyakorlatra figyelemmel – nem kizárási ok, ha a bíró a terhelt más ügyében korábban eljárta, vele szemben marasztaló határozatot hozott. Ezért értelemszerűen automatikusan (önmagában) az sem a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási ok, ha előzőleg nem járt el.
- [24] A Kúria szerint nem alapos az indítványozó azon hivatkozása, miszerint nem merült fel benne, hogy ügyében a törvényszék dönteni fog. Az iratokból kitűnően az indítványozó sem a Szekszárdi Törvényszék kijelölését követően, sem a törvényszék általi – tanácsülésekre vonatkozó – tájékoztatásokat követően nem kezdeményezte a törvényszék eljáró bíróinak kizárását. Az eljáró bírók elfogultságára a másodfokú bíróság döntésének kézhezvételét követően, 2022. november 9-én előterjesztett felülvizsgálati indítványában hivatkozott.
- [25] A Kúria szerint az Abh.-ban foglaltak alapján elfogultsági kifogás akkor szolgálhat felülvizsgálati eljárás alapjául, amennyiben az elfogultságra okot adó körülményről a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást, illetve ugyanazt az okot nem ismételték jelentik be (Kúria Bfv.III.788/2020/17.). A Kúria indokai szerint azonban jelen ügyben nem kétséges, hogy az indítványozó az elfogultságra – szerinte – okot adó körülményről nem a jogerős ítélet meghozatalát követően szerzett tudomást, az elfogultságot feltételező indítványát nem az ügyben eljáró konkrét bíró/bírói tanács vonatkozásában terjesztette elő.

- [26] A Kúria továbbá nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, ezért a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés alapján az indítványozó tekintetében hatályában fenntartotta.
- [27] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság főtthárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott és kérte a Kúria Bfv.III.330/2022/11. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Indokai a következők.
- [28] Az indítványozó szerint ellene tisztességtelen büntetőeljárás folyt, mert az ügyében olyan bírák hoztak ítéletet a Szekszárdi Törvényszéken, akik korábban az ellene folyó korábbi polgári peres és büntetőeljárásokban elfogultságot jelentettek vonatkozásában.
- [29] Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, mivel a Kúria nem vizsgálta érdemben a felülvizsgálati kérelmét és az eljáró bírák elfogulatlanságát. Ezért a Kúria végzése sérti az Abh.-t, amely ki mondta, hogy az elfogultságra hivatkozó felülvizsgálati kérelmet megalapozza az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos jog.
- [30] Indokai szerint alaptörvényt sértő a Kúria végzése, mivel az alapján az elfogultsági kifogás kizárólag akkor szolgálhat felülvizsgálati eljárás alapjául, amennyiben az elfogultságra okot adó körülményről a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást. Az indítványozó szerint esetében azok a bírák, akik korábban, más ügyekben jelentettek be elfogultságot már az ítélet meghozatala előtt ismerték az elfogultságra okot adó körülményt, emiatt nekik kellett volna elfogultságot jelenteniük. A konkrét ügyekhez kötött elfogultságot pedig nem lehet kiterjesztően értelmezni a tisztességes eljárásról való jog tekintetében, ahogy azt a Kúria tette.
- [31] Az indítványozó szerint, ha valaki elfogult volt az egyik ügyben, akkor a másik ügyben is elfogultnak kell tekinteni. Nem mentesülhet az elfogultság alól csak azért, mert a vádlott késlekedett az elfogultság bejelentésével, mivel fel sem merült benne, hogy korábban elfogult bírák hozhatnak ítéletet az ügyben.
- [32] Ennélfogva indokai szerint a Kúria Alaptörvénybe ütköző módon megengedhetőnek tartotta, hogy vele szemben a Szekszárdi Törvényszéken olyan bírók hozzanak ítéletet, akik korábban elfogultságot jelentettek be vele szemben. Elfogult bírók pedig nyilvánvalóan nem hozhatnak ítéletet tisztességes eljárásban senkivel szemben.
- [33] Az indítványozó szerint a Kúria döntése értelmében mérlegelés tárgya lehet az olyan bírák részvétele egy ügyben, akik korábban más ügyekben elfogultságot jelentettek valamelyik féllel szemben.
- [34] Az indítványozó álláspontja szerint Az elfogultság bejelentése bírói kompetencia, objektív kérdés és nem a felek bejelentésétől függ.
- [35] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [36] 2.1. Az indítványozó a Kúria végzését 2023. július 20-án töltötte le, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2023. július 22-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság főtthárának felhívására az indítványozó határidőben kiegészítette az indítványt.
- [37] Az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre, érintettsége – a büntetőeljárás vádlottjaként – fennáll a Kúria végzésével összefüggésben.
- [38] 2.2. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó kúriai döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény indítványozó szerint sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [39] Az indítványozó megjelölte az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolta, hogy a sérelmezett kúriai döntés álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont].
- [40] Az indítványozó továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott kúriai döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [41] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {vö. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [42] 3.1. Az indítványozó szerint a Kúria végzése sérti – az Abh.-ra is tekintettel – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert a Kúria nem vizsgálta érdemben a felülvizsgálati kérelmében foglalt elfogultsági kifogást és kiterjesztően értelmezte a konkrét ügyhöz kötött elfogultságot. Indokai szerint továbbá alaptörvényt sértő a Kúria végzése, mivel az alapján az elfogultsági kifogás kizárólag akkor szolgálhat felülvizsgálati eljárás alapjául, amennyiben az elfogultságra okot adó körülményről a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást.
- [43] 3.2. Az Alkotmánybíróság – az indítványozó és a Kúria által is hivatkozott – Abh. szerinti vizsgálat során azt a kérdést tekintette alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek, hogy a tisztességes eljárásban rejlő pártatlan bírói eljáráshoz fűződő jog érvényesíthetőségével összeegyeztethető-e az a kúriai gyakorlat, amely a korábbi Be. 416. § (1) bekezdés c) pontját megszorítóan értelmezi, és a felülvizsgálat okai közül abban az esetben is kizárja az elfogultságra hivatkozás lehetőségét, ha annak oka a terhelt számára a jogerős döntés meghozatalát követően válik ismertté (vö. Indokolás [22]).
- [44] Az Abh. szerint az eljárási törvény kellően erős eszközöket biztosított az elfogultsági kifogások szűréséhez és a visszaélésszerű gyakorlásuk megakadályozásához [korábbi Be. 23. § (3) bekezdése, 24. § (5) bekezdése, valamint 25. §-a], továbbá ehhez társult az a bírói gyakorlat, amely további, tartalmi jellegű korlátozásként fogalmazta meg, hogy az elfogultságra alapított kizárási indítvány csak konkrét és alapos, az ügyre vonatkozó ok megjelölésével vezethet eredményre (vö. Indokolás [46]).
- [45] Ehhez képest a korábbi Be. 418. § (1) bekezdésének c) pontjához fűzött – az Abh.-ban vizsgált – megszorító bírói jogértelmezés azokat fosztotta meg az elfogultsági kifogás érvényesítésének lehetőségétől, akik első ízben, olyan konkrét körülményt kívántak érvényesíteni, amelyről bizonyították, hogy a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást (vö. Indokolás [46]). Az Alkotmánybíróság pedig éppen az elfogultságra okot adó körülmény leplezéséhez fűződő érdekek miatt nem tartotta életszerűtlennek, hogy egy ilyen ok csak a jogerős elítélést követően jut a terhelt tudomására (vö. Indokolás [48]).
- [46] Erre tekintettel az Abh. megállapította, hogy a felülvizsgálati eljárás a korábbi Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában írt feltételének alkalmazása akkor áll összhangban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő pártatlan bírói eljárással, ha lehetővé teszi az elfogultságra alapított felülvizsgálati indítvány vizsgálatát abban az esetben is, ha a kizárási ok a jogerős döntés meghozatalát követően merült fel (vö. Indokolás [50]).
- [47] Jelen ügyben az indítványozó a Szekszárdi Törvényszék bíróinak elfogultságára a másodfokú bíróság döntésének kézhezvételét követően, 2022. november 9-én előterjesztett felülvizsgálati indítványában hivatkozott. Ehhez képest pedig a Kúria az Abh.-ban foglalt alkotmányos követelményre figyelemmel volt, rögzítette, hogy a hatályos Be. tartalmilag azonos szabályozása alapján felülvizsgálatnak ez okból továbbra is helye van, továbbá vizsgálta, hogy az indítványozó az elfogultságra okot adó körülményről a jogerős ítélet meghozatalát követően szerzett-e tudomást (vö. Kúria ítélet [32], [41]).
- [48] 3.3. A hatályos Be. – a korábbi Be.-től eltérően – konkrét, adott bíró személyére konkretizált kizárás iránti bejelentést ír elő [Be. 14. § (2) bekezdés], a kizárás iránti bejelentést pedig indokolni és a kizárási ok fennállását valószínűsíteni kell [Be.15. § (3) bekezdés]. Ezzel összhangban a 3/2021. (V. 13.) BK vélemény szerint a Be. 14. § (1) bekezdésében írt kizárási ok kizárólag az ügyben eljáró bíróval szemben jelenthető be, a bíróság egészére tett bejelentés nem érvényes és az ilyen nem indokolt bejelentés érdemi indokolás nélkül elutasítható. A Be. továbbá az elfogultság tárgyalás megkezdése utáni bejelentésére három napos határidőt szabott szemben a korábbi Be. nyomban történő bejelentést megkövetelő rendelkezésével [15. § (4) bekezdés].
- [49] A Kúria jelen ügyben a kizárás felülvizsgálat során történő bejelentését – a Be. 14. § (2) bekezdésére és 15. § (3)–(4) bekezdéseire, valamint az Abh.-ban foglaltakra figyelemmel – vizsgálta. A Kúria érdemi indokolás mellett megállapította, hogy az indítványozó az elfogultságot feltételező indítványát nem az ügyben eljáró konkrét bíró, illetve az adott bírói tanács konkrét személyi összetétele vonatkozásában terjesztette elő. A Szekszárdi Törvényszék bíróinak kizárását pedig sem a törvényszék kijelölését követően, sem a törvényszék általi tájékoztatásokat követően nem kezdeményezte, az elfogultságra okot adó körülményről nem a jogerős ítélet meghozatalát követően szerzett tudomást.

- [50] 3.4. Az Abh. indokolásának [46] és [50] bekezdései egyértelművé teszik, hogy a kizárás iránti igény csak a Be.-ben meghatározott keretek között érvényesíthető {vö. 3055/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [53]–[55]; 3057/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [51] A sérelmezett kúriai végzés meghozatala során a Be. 14–15. §-aiban foglaltak ellenében történő eljárásra, figyelmen kívül hagyására a törvény nem ad lehetőséget, a kizárás iránti bejelentésre vonatkozó rendelkezések alkalmazása a bíróság kötelezettsége.
- [52] Következésképpen az indítvány e vonatkozásában valójában nem a bírói jogértelmezést vagy az eljárást, hanem valójában a Be. szabályozását kifogásolja. Ehhez képest az indítványozó a kizárás törvényi feltételeire vonatkozó – az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti – alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő {vö. 3444/2023. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [37]}.
- [53] 3.5. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, ha a bíró valamely ügyben önmagával szemben elfogultságot jelentett be, akkor kétségtelen, hogy abban az ügyben tovább nem járhat el. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az ügy érintettjének más ügyéből is eleve kizárt lenne.
- [54] 3.6. Következésképpen az indítvány nem vetett fel a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség iránti kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségűként értékelhető kérdést. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [55] 4. Ekként az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1731/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3181/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozata, valamint a Kúria Pfv.VI.20.009/2022/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Varga István ügyvéd) a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban JPE határozat), valamint a Kúria Pfv.VI.20.009/2022/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott határozatok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikkét, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [2] 2.1. Az ügy előzménye, hogy az indítványozó egy konzorcium tagjaként közbeszerzési eljárásban vett részt a Fővárosi Önkormányzat által kiírt eljárásban szennyvíztisztító megvalósítására. Az általa benyújtott részvételi jelentkezés egy olyan tervező nevét tartalmazta, aki a kiíró oldalán is tevékenykedett, ezért a konzorcium jelentkezését érdemi vizsgálat nélkül, összeférhetetlenségre hivatkozva érvénytelenítette. A konzorcium a Közbeszerzési Döntőbizottság (a továbbiakban: KDB) előtt jogorvoslattal élt, amit a KDB D.568/11/2005. számú határozatával elutasított. A konzorcium a KDB határozatának bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte, amely alapján első fokon eljárva a Fővárosi Bíróság 19.K.33.793/2005/13. számú ítéletével a KDB döntését helybenhagyta. A konzorcium az elsőfokú döntés ellen fellebbezéssel élt, amelyben hivatkozott az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) 2005. március 3-i Fabricom-döntésére (ld. C-21/03 és C-34/03 egyesített ügyek). A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Az EUB 2019. október 15-i Hochtief AG és Linde-Kca-Dresden GmbH kontra Közbeszerzések Tanácsa Közbeszerzési Döntőbizottság C-138/08. számú ítéletét (ECLI:EU:C:2009:627) (a továbbiakban: C-138/08. sz. ítélet) követően a Fővárosi Ítéltábla 3.Kf.27.467/2009/4. számú ítélete az elsőfokú bíróság határozatát helybenhagyta. A jogerős döntés ellen a konzorcium felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Legfelsőbb Bíróság előtt, ami Kfv.VI.39.111/2010/17. számú ítéletével hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet. A Legfelsőbb Bíróság ítélete ellen az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt, amelyet az Alkotmánybíróság 749/D/2011. AB végzésével visszautasított.
- [3] Ezzel egyidejűleg az indítványozó perújítási kérelmet terjesztett elő részben a Fabricom-döntésre, részben az alapügy során előzetes döntéshozatali eljárásban hozott EUB C-138/08. számú ítéletre hivatkozva. A perújítási kérelmet – végső fokon – a Fővárosi Törvényszék 1.Kf.650.311/2013/4. számú végzésével elutasította, továbbá nem tartotta indokoltnak az indítványozó által felvetett előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését sem. Az indítványozó ezen döntéssel szemben is alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyet az Alkotmánybíróság 3038/2015. (II. 20.) AB végzésével visszautasított.
- [4] 2.2. Az indítványozó ezt követően kártérítési pert indított a közbeszerzési eljárásban való részvétellel kapcsolatban felmerült költségei és az azután járó kamatok megtérítése iránt a Fővárosi Önkormányzattal szemben. Ebben a perben a Fővárosi Ítéltábla jogerős 3.Pf.21.280/2012/1. sz. végzésével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyet az Alkotmánybíróság 3147/2013. (VII. 16.) AB végzésével visszautasított.
- [5] A felülvizsgálati kérelem alapján eljáró Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett, amit az EUB 2018. augusztus 7-i Hochtief AG kontra Budapest Főváros Önkormányzata C-300/17. számú ítéletével (ECLI:EU:C:2018:635) bírált el. A Kúria ezt követően hozta meg Pfv.V.21.421/2018/9. számú ítéletét, amellyel szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amit az Alkotmánybíróság 3375/2022. (VII. 25.) AB végzésével visszautasított.

- [6] Az indítványozó perújítási kérelmet terjesztett elő, amit jogerősen a Fővárosi Ítéltábla 9.Pkf.35.420/2020/2. számú végzésével elutasított. Az indítványozó ezen döntéssel szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amit az Alkotmánybíróság 3128/2023. (III. 14.) AB végzésével visszautasított.
- [7] 2.3. Az indítványozó kártérítési keresetet indított a Fővárosi Törvényszékekkel szemben is, azt állítva, hogy a 1.Kf.650.311/2013/4. számú végzés sérti a közösségi jogot és ezzel az indítványozónak kárt okozott. Ebben a perben az elsőfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék az eljárását felfüggesztette és előzetes öntéshozatali eljárást kezdeményezett. Ez alapján az EUB meghozta a 2019. december 18.-i C-362/18. számú végzését a Hochtief AG kontra Fővárosi Törvényszék ügyben (ECLI:EU:C:2019:1100) (a továbbiakban: C-362/18.). Ezt követően a Székesfehérvári Törvényszék 26.P.20.093/2020/30. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság hivatkozott a 3257/2020. (VII. 3.) AB határozatra, amiből levezethetően a jogalkotó szándékosan nem kívánta az EUB ítéletét perújítás alapjává tenni, megállapította továbbá, hogy a perújítási okok felsorolása kógens és kimerítő, és nincs helye analógia alkalmazásának. A C-362/18. sz. végzés értékelése alapján azt a következtetést vont le, hogy a kötelező nemzeti jogi rendelkezést a jogalkalmazó nem teheti félre. A bíróság utalt arra is, hogy a kártérítési felelősség megállapíthatóságának egyik magyar jogi eleme hiányzik az ügyben: az uniós jog tekintetében a jogalkalmazó nem lehet kártérítési felelősség alanya, mivel ha abszolút eljárásjogi akadályba ütközik jogalkalmazása során, amely az EUB ítélete szerinti jogértelmezést nem igényel, az a bíróságnak nem felróható.
- [8] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.075/2021/9/I. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta. Kiemelte, hogy az EUB előtti Hochtief-ügyekben az EUB nem tett olyan megállapítást, hogy a régi Pp. 260. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítéletre tekintettel megengedi a perújítást, ezért az EUB ítéleteire figyelemmel is meg kellene engedni azt. A bíróság utalt arra is, hogy ítélete nem ellentétes az EUB indítványozó által hivatkozott döntéseivel sem.
- [9] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amely alapján eljárva a Kúria Pfv.VI.20.009/2022/18. számú ítélete a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítélete utalt a JPE határozatra, amely kötelező jogértelmezésként állapította meg egy másik kártérítési per keretében (amelynek alapja a D.556/11/2006. KDB határozat volt), hogy az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatára hivatkozással perújításnak nincs helye. Ez alapján megállapította, hogy a perújítás nem volt megengedhető. Az előzetes döntéshozatali eljárásra irányuló indítványt azzal az indokkal utasította el, hogy a kártérítési per megítéléséhez szükségtelen az uniós jog további értelmezése.
- [10] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a JPE határozat, valamint a Kúria Pfv.VI.20.009/2022/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és „az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésének az Alaptörvény E) cikke fényben (*sic!*) értelmezendő tartalmával” való ellentét alapján. A támadott döntések „ugyanis ellentétesek a bírói függetlenségnek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésében tételezett, az EUSZ 2. cikkével és EU Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben értelmezett tartalmával, az EUMSZ 267. cikkével, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény [...] 6. és 13. cikkében megfogalmazott követelményekkel” az indítványozó szerint.
- [11] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 24. § (1) bekezdés c) pontja és 42. § (1) bekezdése értelmezésével „alkotmányos követelményként fogalmazza meg azt, hogy a Bszi. nevezett szabályai nem legitimálhatják az európai uniós jog jogegységi panasz határozatokkal való felülírását”.
- [12] Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság „az Alaptörvény E) cikkére tekintettel alkalmazandó uniós jog értelmezése céljából kezdeményezze az Európai Unió Bíróságának [...] előzetes döntéshozatali eljárást”.
- [13] 3.1. Az indítványozó érvelése szerint az Alaptörvény E) cikkének sérelmére vezet az, hogy a JPE határozat és a Kúria ítélete kiüresíti a magánszemélyek azon jogát, hogy az uniós jog által megállapított jogokra alapított igényüket érdemben vizsgálják a bíróságok az uniós jog fényében. A támadott határozatok ellentétesek az uniós jog hatékony végrehajtásának követelményével és aláássák az uniós jog elsőbbségét. Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok ellentétesek továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével és az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 4. és 19. cikkével, továbbá az Európai Unióról Működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikkével és az EJE 6. és 13. cikkével. Ugyanezen okokból sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkét az E) cikkel összefüggésben.

- [14] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és ezzel összefüggésben E) cikkének és 28. cikkének sérelmére vezet, ha „a tagállami bíróságok nem követik az EUB határozatait, vagy az azokban deklarált uniós jog teljes érvényesülését egy túlhajtott formalizmussal akadályozzák”. Az indítványozó szerint a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések alapján ugyanis „a bíróságok kötelesek az Alaptörvény E) cikke szerinti, Magyarország uniós tagságából fakadó követelményeket is figyelembe venni. Ennél fogva az uniós jog követelményeivel konform jogértelmezés egyben része az Alaptörvény 28. cikkének, és ezen keresztül az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz és hatékony jogvédelemhez való jognak is”.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és ezen keresztül E) cikke sérelmére vezet az indítványozó szerint az is, „ha a tagállami bíróságok az előzetes döntéshozatali eljárás során meghozott iránymutatást nem tartanák tiszteletben, akkor elveszítené az értelmét az előzetes döntéshozatali eljárás maga, mindez pedig csorbítaná a hatékony jogorvoslatot és a törvényes bíróhoz való jogot”. Az indítványozó álláspontja szerint a JPE határozat figyelmen kívül hagyott egy másik peres eljárásban kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban született EUB határozatot (C-602/17. számú EUB-határozat), ezzel megkérdőjelezte az uniós jog elsőbbségét és hatékony végrehajtását. Az indítványozó szerint ezt az uniós joggal, és különösen a 2019. július 17-i Hochief-ügyben C-620/17, ECLI:EU:C:2019:630 (a továbbiakban: C-620/17.) és C-362/18. számú EUB határozatokkal ellentétes és helytelen jogértelmezést vette a felülvizsgálati ítélet alapjául a Kúria felülvizsgálati eljárásban eljáró tanácsa. A JPE határozat azért is sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert az „az uniós jog elsőbbségének kérdését átformálta a Kúria korábbi gyakorlatától való eltérés kérdésévé, és ezzel saját joggyakorlatát, illetve annak egységességét az uniós jog hatékony érvényesítésének követelménye elé helyezte, és ezzel megsértette az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt követelményt és az EUMSZ 267. cikkében foglalt eljárás hatékonyságának követelményét”. Az indítványozó szerint a Bszi. 24. § (4) bekezdés c) pontja és 42. § (1) bekezdése nem járhat az Alaptörvény E) cikkének és az azon keresztül értelmezett XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével és az uniós jog elsőbbségének tagadásával.
- [16] 3.2. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti az is, hogy a JPE határozat és az azt meghozó tanács eljárása összeegyeztethetetlen a bírói függetlenséggel. Az indítványozó úgy véli, hogy a jogegységi panasz eljárásban hozott határozat megtiltja, hogy a bíróságok önállóan vizsgálhassák meg a nemzeti jog és az uniós jog összeegyeztethetőségét. Az indítványozó ebben az összefüggésben hivatkozott arra, hogy analógia állapítható meg a Kúria jogegységi határozatai és az alkotmánybírósági határozatok között: egyik sem foszthatja meg a bíróságokat attól, hogy maguk vizsgálhassák meg a nemzeti jog és uniós jog konformitását. Annak érdekében, hogy a Bszi. 42. § (1) bekezdése ne vezethessen ilyen értelmezésre, kéri az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság állapítson meg alkotmányos követelményt. Az indítványozó szerint „a jogegységi panasz eljárásban meghozott határozat, amely kötelező erejű az alsóbb fokú bíróságokra, olyan közvetett befolyást jelent, ami a fent említett követelményekkel nem egyeztethető össze, ugyanis azon túl, hogy maga a kúriai jogegységi panasz eljárás intézményi keretei és kialakítása is önmagában az igazságszolgáltatási alapjogok kiüresedéséhez vezethet, a konkrét eljárás lényegesen korlátozza az EUB ítéletében foglaltaknak megfelelő ítélet önálló meghozatalát, ami kétségesse teszi a bíróságok önálló és független döntéshozatalának lehetőségét.”
- [17] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az EUB gyakorlata szerint egy tagállami bíróság ítéleteinek kötelező hatálya nem járhat azzal a következménnyel, hogy megvonja vagy korlátozza az ítélkező bírói fórum előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztéséhez való jogát. Nem zárhatja ki továbbá azt sem az indítványozó szerint, hogy a korábbi, kötelező hatállyal bírói döntéstől vagy a jogegységi határozattól eltérő döntést hozzon, amennyiben úgy ítéli meg, hogy az nem felel meg az uniós jognak. Ebből következően a Kúria korábban közzétett döntéseiben vagy a jogegységi határozatokban, így a JPE határozatban foglalt, az uniós jog alkalmazását érintő jogértelmezés nem lehet kötelező az eljáró bírói fórumra nézve, ha az ellentétes az EUB korábbi határozatával. Az eljáró bírósági tanács ugyanis az indítványozó álláspontja szerint csak akkor térhet el az EUB döntésétől, ha előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez.
- [18] 3.3. A támadott bírósági döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését azért is, mert a Kúria döntést hozó két tanácsa mellőzte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az indítványozó kérelmére, ezzel megvonta az indítványozótól a törvényes bíróhoz való jogot, illetve a tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz való jogát is megsértette. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok nem is indokolták meg az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzését. Ez azért is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, mert a végső fokon eljáró bíróság köteles az EUB-hez fordulni, amennyiben az uniós jog értelmezése felől kétsége merül fel. Az indítványozó szerint a JPE határozat valamennyi bíróságra kötelező erővel tett a C-620/17. és C-362/18. számú EUB határozatokkal ellentétes megállapításokat. Az indítványozó szerint azért lett volna szükséges az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése, mert annak megállapítására lett volna

szükség, hogy nem pusztán a perújítási kérelem megtagadása a per tárgya, hanem az alapperben elkövetett uniós jogsértés.

- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését is sérti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzése, mivel „így nem keletkezhetett olyan EUB-döntés, amely a Kúria esetleges kétségeit végérvényesen eloszlatva és valamennyi bíróságra irányadóan adott volna választ a Kúria számára nem egyértelmű értelmezésű uniós jogi kérdésekre”.
- [20] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria az általa hivatkozott EUB döntésekkel ellentétes álláspontra helyezkedett, és ennek ellenére nem kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárást, ami sérti az Alaptörvény E) cikkét.
- [21] 3.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti az indítványozó szerint az is, hogy a támadott bírósági döntések nem merítették ki kérelmét és „csak a [rég]i Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel vizsgálta a perújítás megengedhetőségét, a [rég]i Pp. 262/A. §-ára alapított perújítással analóg perújítással külön már nem foglalkoztak”. Álláspontja szerint előzetes döntéshozatali eljárásra analógiaként alkalmazható az Alkotmánybíróság döntése esetére a régi Pp.-ben szabályozott perújítás.
- [22] A tisztességes eljáráshoz való jogot sérti az is az indítványozó szerint, hogy a JPE határozat a C-620/17. sz. ítéletben foglaltakat „rendkívül szelektíven értelmezte, és abból pusztán néhány bekezdést ragadott ki, ennél fogva a határozat tartalma a jogbiztonságot és a hatékony jogorvoslathoz való jogot sértő módon infra petita tartalmú”. Ez ellentétes a hatékony bírói jogvédelem követelményével, illetve azzal, hogy a bírói út ne csak formálisan érvényesüljön. Az indítványozó szerint „különösen a bírósághoz fordulás jogából, mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványából következik, hogy az eshetőleges kereseti kérelmet is érdemben meg kell vizsgálni, ha az elsődleges kereseti kérelemnek a bíróság nem adna helyt”.
- [23] A JPE határozat nem terjedt ki valamennyi releváns érvényesített jogalapra, amelyek a keresetet külön is megalapozták. A Kúria indítvánnyal támadott ítélete pedig „infra petitem határozat, az [i]ndítványozó kereseti kérelme és annak jogalapja tehát nem került elbírálásra, mely sérti az [...] Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített jogát és az Alaptörvény 28. cikkét is”.
- [24] 3.5. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti az is, hogy a jogegységi panasz nem volt befogadható, így a jogegységi panasz eljárásnak nem volt törvényes alapja. A jogegységi panasz eljárásban „a jogegység hiányát bizonyítandó csak olyan eljárásokban hozott ítéletre történt hivatkozás, amelyben az uniós jog semmilyen szerepet nem játszott”. Mivel a felhívott ügyekben nem volt uniós jogi összefüggés, így azokra nem is lehetett volna hivatkozni a jogegységi panasz eljárásban. Ezzel elvonta az indítványozót törvényes bírójától, ami miatt nemcsak törvényellenes, hanem alkotmányosértő is a JPE határozat.
- [25] 3.6. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti a támadott felülvizsgálati ítélet azért is, mert „a felülvizsgálati eljárás különböző szakaszaiban eltérő összetételű tanács” járt el, ami sérti a törvényes bíróhoz való jogát. A Kúria felülvizsgálati eljárásában és a JPE határozat alapján megismételt eljárásban tartott tárgyaláson, illetve a felülvizsgálati határozat meghozatalában eltérő összetételű tanácsok jártak el. „Az eljáró tanács összetételének eshetőlegessé válása és a határozatot hozó tanács »89. percben történő becserélése« egyúttal a közvetlenség elvét is [...] sérti” az indítványozó szerint.
- [26] Az indítványozó szerint kiüresíti a törvényes bíróhoz való jogot az is, hogy a Kúria jogegységi panasz tanácsának ad hoc jellegű az összetétele és a tény, hogy nincsen belső szignálási rendje.
- [27] 3.7. Az indítványozó az Alkotmánybíróság 22/2016. (XII. 5.) AB határozatára hivatkozással indítványozta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálja, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [29] 4.1. Az indítvánnyal támadott felülvizsgálati ítéletet az indítványozó ügyvédje 2023. május 2-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2023. július 3-án, határidőben nyújtotta be. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [30] 4.2. Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.

- [31] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [32] A JPE határozat alapjául szolgáló eljárásban nem az indítványozó volt a fél, hanem annak magyarországi fióktelepe. Az Alkotmánybíróság a 3187/2022. (IV. 22.) AB végzésében arra a következtetésre jutott, hogy miután a jogegységi panasz alapján indult eljárásban a jogegységi panasz tanács a támadott határozatot egészében vagy részben hatályon kívül helyezheti és a Kúriát új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja, ezért a jogegységi panasz eljárás joghatása az alkotmányjogi panaszok elbírálása (azaz az Alkotmánybíróság hatásköreinek gyakorlása) szempontjából hasonló a felülvizsgálati eljáráshoz (Indokolás [22]). A 3437/2022. (X. 28.) AB végzés azon az alapon látta a befogadási eljárást lefolytathatónak, hogy „a Kúria felülvizsgálati eljárása eredményeként hozott végzése az alapügyet befejező döntésnek, míg a jogegységi panaszt elbíráló jogegységi határozata a jogegységi panasz eljárást, mint sui generis eljárást lezáró érdemi döntésnek minősül [...]. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott döntéssel lezárt eljárás felperese, illetve kezdeményezője volt – fennáll” (Indokolás [18]).
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy indítványozó a JPE határozat alapjául szolgáló eljárásban nem volt peres fél, a döntés rá nézve rendelkezést nem tartalmazott, így érintettsége a JPE határozat tekintetében nem állapítható meg. Erre tekintettel a panaszt a JPE határozattal kapcsolatos részében visszautasította.
- [34] Az indítványozó ugyanakkor a Kúria indítványban sérelmezett ítéletével zárult ügyben felperes volt, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi személy indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [35] 4.3. Az indítványozó egyes kérelmei nem felelnek meg az Abtv. 27. §-ben foglalt egyes követelményeknek.
- [36] Az indítványozó azon kérelme, miszerint az Alkotmánybíróság állapítson meg alkotmányos követelményt a Bszi. 42. § (1) bekezdésének értelmezésére, nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeknek, mivel nem bírói döntés vizsgálatára irányul. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó nem állította a – az általa támadott kúriai döntésben egyébként nem alkalmazott – Bszi. 42. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét sem, hanem olyan jogkövetkezmény alkalmazását kezdeményezte (alkotmányos követelmény), amelyre kizárólag hivatalból, az indítvány elutasítása mellett van lehetőség. Az indítvány ezen eleme tehát nem felel meg az Abtv. 27. §-ának, továbbá tartalmilag nem értékelhető az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasznak sem.
- [37] Az indítvány azon eleme kapcsán, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az EUB előtt, az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján folytatott eljárásban kizárólag az általa alaptörvény-ellenesnek vélt bírói ítélet megsemmisítését kezdeményezheti, előzetes döntéshozatali eljárás megindításának indítványozására nincs lehetősége {ld. 3165/2014. (V. 23.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [38] 4.4. Az indítványban foglalt egyes kérelmek az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek nem felelnek meg az alábbiak szerint.
- [39] Az indítvány pontosan megjelölte a támadott bírósági döntést és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, az általa vélt alaptörvény-ellenességet.
- [40] Ugyanakkor az indítványban hivatkozott Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, amely szerint a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {lásd például: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az indítványozó a jogállamiság sérelmével összefüggésben nem állította sem a visszaható hatály, sem a kellő felkészülési idő sérelmét. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos panasz-elemet nem vizsgálhatta.
- [41] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény E) cikkének sérelmére. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban arra mutat rá, hogy ezen rendelkezés nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így konkrét alapjogsérelmet sem alapozhat meg, ezért az erre alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége {vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [19]}.

- [42] Megállapítja az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó nem önállóan, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkére, amely érvelés az eljárás során kizárólag e vonatkozásban vehető figyelembe {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [43] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást. E tekintetben utal arra az Alkotmánybíróság, hogy a perújítás mint rendkívüli jogorvoslat kapcsán a jogorvoslathoz való jog sérelme nem vetődik fel, ha jogorvoslati jogát az alapperben, illetve a perújítás megengedhetőségéről rendelkező elsőfokú bírósági döntéssel szemben az indítványozónak lehetősége volt gyakorolni. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog kizárólag a rendes jogorvoslatok tekintetében értelmezhető. [...] »Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe.«” {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [44] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [45] 5.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét illetően a felülvizsgálati ítélet azon jogértelmezését vitatta az indítványozó, amely tartalmilag a JPE határozaton alapul. Nevezetesen, hogy a perújítási okok törvényben meghatározott kógens szabályait ki kellett volna terjesztenie az EUB döntéseire, illetve, hogy a JPE határozattal elbírált végzés és a JPE határozatban hivatkozott korábbi kúriai döntés vonatkozásában a Kúria által vizsgált jogegység hiánya nem vethető fel.
- [46] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben megállapította, hogy a perújítás lehetséges okainak kibővítésére a jogalkalmazónak nincs felhatalmazása, {ld. 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ebből következően a bíróság kötve van a jogalkotó által meghatározott perújítási feltételekhez, s analógia útján nem jogosult kiterjeszteni annak szabályozási körét az EUB döntésére, mivel az contra legem jogalkalmazáshoz vezetne {lásd például: 3543/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [47] 5.2. Az indítványozó kifogásolta, hogy a Kúria mellőzte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az indítványozó kérelmére, ezzel megvonta az indítványozótól a törvényes bíróhoz való jogot, és tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz való jogát is megsértette. Az indítványozó szerint a Kúria nem indokolta az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzését, ami azért is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, mert a végső fokon eljáró bíróság köteles az EUB-hez fordulni, amennyiben az uniós jog értelmezése felől kétsége merül fel.
- [48] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal a 26/2015. (VII. 21.) AB határozatára, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az EUMSz. a tagállami bíróságok és az EUB között teremt kapcsolatot, a peres felek ugyan indítványozhatják előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, de az eljáró bírónak diszkrecionális joga van annak eldöntésére, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez-e. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése a bíróság számára lehetőség, azonban az EUMSz. 267. cikk (3) bekezdése alapján, ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az EUB-hoz fordulni. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította ezen határozatában, hogy „azt a bíróságot tekinti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére köteles bíróságnak, amelynek ügydöntő határozata ellen nincs helye további hazai jogorvoslatnak” (Indokolás [26]); ugyanakkor „az előterjesztési kötelezettséget nem tekinti automatikusnak és feltétlennek. A tagállami bíró mérlegelési jogkörébe tartozik tehát annak eldöntése, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez, avagy sem.” (Indokolás [29]) Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az eljáró bíróság elutasító döntése az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről csak indokolt döntésben lehetséges, ugyanis ennek hiánya felvetheti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét (Indokolás [60]). Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezési kötelezettség tárgyában tehát az eljáró bíróság indokolt döntést köteles hozni {3082/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [36]–[37]; 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [27]–[30]; 3142/2019. (VI. 13.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]}.

- [49] Az indítvány nem tartalmaz olyan felvetést, amely alapján arra lehetne következtetni, hogy a Kúria indítvánnyal támadott döntése e követelménynek ne tenne eleget, kizárólag az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradását vitatja.
- [50] 5.3. Az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz való joga sérült azért is, mert a támadott bírósági döntések nem merítették ki kérelmét és csak a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel vizsgálta a perújítás megengedhetőségét, a régi Pp. 262/A. §-ára alapított perújítással analóg perújítás lehetőségével külön már nem foglalkoztak.
- [51] Az indokolt bírói döntéshez való jog tekintetében az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. „Önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként megindokolt bírósági döntés érvelését tévesnek vagy jogellenesnek tartja, önmagában nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.” {3351/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}
- [52] Az Alkotmánybíróság az itt ismertetett, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító kérelmek kapcsán megállapította, hogy azok a Kúria támadott döntésében kifejtett jogértelmezést támadják más-más aspektusból, annak tartalmi kritikáját foglalják magukban.
- [53] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal a bíróságok jogértelmezését támadó alkotmányjogi panaszok kapcsán kialakított következetes gyakorlatára, miszerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Továbbá jelen ügyben is hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {lásd hasonlóan például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]; 3215/2021. (V. 28.) AB végzés [21]–[22]}.
- [54] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy a jogalkalmazás egységének a biztosítását az Alaptörvény a Kúria, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe [25. cikk (3) bekezdés] utalja. Alkotmányjogi panasz alapján tehát általánosságban önmagában a bírói döntések közötti ellentmondás miatt, alapjogsérelem hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta {3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [55] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [56] 6. Az indítványozó azon kifogásával kapcsolatban, miszerint a felülvizsgálati eljárásban eljáró tanács összetétele változott az eljárás során, az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, figyelemmel ezzel összefüggésben kialakított gyakorlatára, hogy a törvényes bíróhoz való jog alapján nem kizárt a bíró személyének változása. Az Alkotmánybíróság több döntésében is azt állapította meg, hogy ha a bíró személye vagy az eljáró tanács összetétele a törvényi szabályok szerint megállapított rendben változott, illetve az ügyelosztási rendnek megfelelő tanács járt el az adott ügyben, a törvényes bíróhoz való jog sérelme nem állapítható meg.
- [57] A törvényes bíróhoz való jog alkotmányos elvből semmiképpen sem következik az, hogy a bíró személye, vagy az eljáró tanács összetétele az eljárásra vonatkozó törvényi rendelkezések betartása mellett ne változhatna az eljárás során. Az indítványozó nem hivatkozott arra, hogy a Kúria ügyében eljáró tanácsa nem a mindenkori, nyilvánosan elérhető ügyelosztási rendnek megfelelő összetételben járt el.
- [58] A törvényes bíróhoz való jog sérelme csak abban az összefüggésben vizsgálható, ha az ügyet megfelelő indokolás nélkül elvonják attól a bírótól (bírói tanácstól), akinek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon érvényes ügyelosztási rend alapján el kellene járnia. „Az alapvető jogra vonatkozó alkotmányossági vizsgálá-

lat fókuszában az a kérdés áll, hogy történt-e olyan beavatkozás, jellemzően külső behatás a konkrét ügyben, amely érintette, befolyásolta az eljáró bíró személyét (az eljáró bíróságot, bírói tanácsot, esetleg annak összetételét), és ez a külső behatás nem igazolható, önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában [lásd például: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat; 33/2012. (VII. 17.) AB határozat]. Az alapjogi kérdések e szempont mentén különíthetők el az Alkotmánybíróság által nem vizsgálható törvényességi kérdésektől.” {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[22]}

- [59] Az indítványozó nem hivatkozott olyan szempontra, amely alapján az vizsgálható lenne, hogy a tanács összetételében történt változás olyan külső behatásra változott, amely befolyásolta a tanács összetételét, és hogy ez önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában. Pusztán arra hivatkozott, hogy a megváltozott összetételű tanács számára kedvezőtlen döntést hozott a JPE határozat alapján. Ezért ezen indítványi kérelem sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási követelményeknek.
- [60] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, illetve amely a megsemmisíteni kért bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné. Ezért az itt vizsgált indítványi kérelmek tekintetében nem áll fenn az Abtv. 29. §-ban meghatározott befogadhatósági feltétel.
- [61] 7. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-ára, valamint 52. § (1b) bekezdés *a)*, *b)*, *e)* és *f)* pontjára – megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért azt az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdése alapján és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *c)*, *f)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1555/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3182/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozata, valamint a Kúria Pfv.VI.20.636/2022/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Varga István ügyvéd) a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban JPE határozat), valamint a Kúria Pfv.VI.20.636/2022/18. számú ítélete (a továbbiakban: felülvizsgálati ítélet) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, valamint a JPE határozat alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja és az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján. Az indítványozó szerint a támadott határozatok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikkét, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [2] 2.1. Az ügy előzménye, hogy az indítványozó közbeszerzési eljárásban pályázatának érvénytelenítése miatt jogorvoslattal élt, amit a Közbeszerzési Döntőbizottság (a továbbiakban: KDB) D.556/22/2006. számú határozata elutasított. Az indítványozó a KDB határozata bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte, amit elsőfokon a Fővárosi Bíróság 19.K.33.315/2009/8. számú ítéletével elutasított. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon a Fővárosi Ítéletábrla járt el, amely az eljárását felfüggesztette, és előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) a 2012. október 18-i C-218/11. számú Édukóvízig és Hochtief Construction AG kontra KDB ítéletében (ECLI:EU:C:2012:643) (a továbbiakban: C-218/11. sz. ítélet) foglalt állást az elé terjesztett kérdésekben. Ez alapján a másodfokon – az időközben bekövetkezett jogszabályi változások miatt a Fővárosi Ítéletábrla helyett – eljáró Fővárosi Törvényszék 3.Kf.649.954/2013/3. számú ítéletével a KDB és a Fővárosi Bíróság ítéletét részben megváltoztatta. Az indítványozó a másodfokú döntéssel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amely alapján eljárva a Kúria Kfv.II.37.667/2013/15. számú ítélete a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó a Kúria ezen ítéletével szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyet az Alkotmánybíróság 3037/2015. (II. 20.) AB végzésével visszautasított.
- [4] Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 3.Kf.649.954/2013/3. számú ítélete ellen perújítási kérelmet terjesztett elő a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 260. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Álláspontja szerint az alapügyben eljáró bíróság nem vette figyelembe az EUB ítéletét. A perújítási kérelem alapján első fokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését mellőzte és a perújítási kérelmet 28.K.34.465/2014/4. számú végzésével elutasította. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék 1.Kp.kf.670.333/2015/7. számú végzése az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó e döntéssel szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyet az Alkotmánybíróság 3250/2016. (XI. 28.) AB végzésével visszautasított.
- [6] 2.2. Az előzményi pert követően az indítványozó kártérítési keresetet indított a Fővárosi Törvényszékkel szemben. Az indítványozó érvelése szerint az EUB gyakorlata alapján a tagállam kártérítési felelősséggel tartozik a magánfeleknek okozott uniós jogsértésért, ha azt valamely állami szerv – így a végső fokon ítélkező tagállami bíróság – idézte elő.
- [7] A kártérítési kereset alapján első fokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett, amely alapján eljárva hozta meg az EUB a 2019. július 29-i C-620/17. számú Hochtief Solutions

AG Magyarországi Fióktelepe kontra Fővárosi Törvényszék ítéletét (ECLI:EU:C:2019:630) (a továbbiakban: C-620/17. sz. ítélet).

- [8] A Székesfehérvári Törvényszék 4.P.20.236/2019/16. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes Fővárosi Törvényszék az uniós jogot nyilvánvalóan figyelmen kívül hagyta, figyelemmel az EUB C-620/17. sz. döntésére, illetve mert nem teljes körűen vette figyelembe a C-218/11. sz. ítéletben foglaltakat. Ezért az alperes Fővárosi Törvényszék kártérítési felelősséggel tartozik az 1.Kpfk.670.333/2015/7. számú végzésével összefüggésben az indítványozónak okozott kárért.
- [9] Az indítványozó fellebbezése folytán a kártérítés iránti perben másodfokon eljáró Győri Ítéltábla Pf.IV.20.060/2020/13. számú ítélete az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. A másodfokú bíróság ítélete szerint az EUB C-620/17. sz. ítélete alapján is egyértelmű, hogy az uniós joggal nem ellentétes az a tagállami jog, amely nem teszi lehetővé a perújítást a tagállam bíróságának korábban jogerőre emelkedett azon határozatával szemben, amely valamely ajánlatkérő határozatának megsemmisítése iránti kérelem tárgyában anélkül döntött, hogy kitért volna az EUB korábbi ítéletére. Hangsúlyozta, hogy a jogszabálysértések kiküszöbölésének eszköze a felülvizsgálat, míg a perújítás a tények megállapításával kapcsolatos jogsérelem orvoslását szolgáló rendkívüli perorvoslat. A per tárgyaként elbírált jogkérdés vonatkozásában nincs helye perújításnak, így nem vehető figyelembe még az azonos tényállású másik ügyben hozott, eltérő bírói álláspontot tükröző jogerős döntés vagy az utóbb megszületett jogegységi határozat sem.
- [10] A másodfokú bíróság ítélete az indítványozó mint felperes álláspontjára reagálva kifejtette, hogy a perújítás lehetősége az Alkotmánybíróság által alkotmányértőnek minősített bírósági döntésekkel szemben azzal függ össze, hogy az egyedi bírósági döntést támadó alkotmányjogi panaszon keresztül, annak sikeressége esetén, az egyedi ügyben hozott jogerős bírósági döntés kötőerejének feloldása indokolt, amit a jogalkotó kifejezett rendelkezése tesz lehetővé. Az előzetes döntéshozatali eljárás ugyanakkor az uniós jog absztrakt jogértelmezésére irányul, tartalmilag nem irányul a bíróság döntésének értékelésére. A másodfokú bíróság ítélete hivatkozott a 3257/2020. (VII. 3.) AB határozatra. Eszerint a perújítás intézménye a régi Pp.-ben az anyagi jogerővel rendelkező határozatok ellen, több feltétel együttes fennállása esetén igénybe vehető rendkívüli perorvoslat, amely kivételes eszköz, mivel a jogerős határozatok megtámadhatatlansága a jogbiztonságot szolgálja. Így minden esetben a jogalkotó döntésétől függ, hogy jogerős határozat megtámadását milyen esetekben és milyen feltételek mellett teszi lehetővé. A másodfokú bíróság ítélete rámutatott arra is, hogy – a felperes álláspontjával ellentétben – a C-620/17. számú ítéletében az EUB nem tett olyan megállapítást, miszerint a perújítást lehetővé kellene tenni olyan bírósági döntésekkel szemben is, amelyek az EUB ítéletét megelőzően emelkedtek jogerőre, s így nem vették figyelembe az EUB döntésében foglaltakat. Megállapította, hogy a Fővárosi törvényszék 1. Kpfk.670.333/2015/7. számú végzése nem sérti az uniós jogot, a perújítási kérelem elbírálásához pedig nem szükséges előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése az EUB előtt.
- [11] Az indítványozó a másodfokú bíróság döntésével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Az ez alapján eljáró Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.211/2020/6. számú végzése a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria végzése szerint az EUB ítélete a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazása szempontjából olyan el nem bírált jogerős bírói határozatnak minősül, amely lehetővé teszi a perújítást. Értelmezése szerint a C-620/17. sz. ítéletből az következik, hogy a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, perújításra okot adó jogerős bírói határozatok körébe beleértendő az EUB ítélete is.
- [12] 2.3. A Kúria végzésével szemben a Fővárosi Törvényszék mint alperes jogegységi panaszt nyújtott be a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (2) bekezdésére alapján. A JPE határozat megállapította, hogy a jogegységi panasszal támadott Pfv.III.21.211/2020/6. számú végzés jogkérdésben eltért a Bírósági Határozatok Gyűjteményében is közzétett Kfv.IV.37.425/2012/8. számú határozattól, s az eltérés nem volt indokolt. A támadott végzést hatályon kívül helyezte és az eljárt tanácsot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A Kúria a bíróságokra kötelező jogértelmezésként megállapította, hogy az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatára hivatkozással perújításnak nincs helye.
- [13] Az indítványozó a JPE határozattal szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyet az Alkotmánybíróság 3330/2023. (VI. 2.) AB végzésével visszautasított.
- [14] A JPE határozat alapján a Kúria felülvizsgálati tanácsa 2023. március 1-jén hozta meg a felülvizsgálati ítéletet. Az ítélet megállapította, hogy a perújítás feltételei nem álltak fenn az EUB indítványozó által hivatkozott döntései alapján, így az, hogy az alperes Fővárosi Törvényszék a perújítás megengedhetősége kérdésében az indítványozó kérelmét elutasította, nem minősül jogsértő magatartásnak. Nem sérült az uniós jog sem, mivel az indítványozónak lehetősége volt felülvizsgálattal élni, amelyet érvényesített is (egy másik perben). Az alperessel szembeni

perben azonban ennek feltételei nem álltak meg. Az alperes Fővárosi Törvényszék az alapperben részletesen foglalkozott a C-128/11. sz. ítélet értékelésével, döntése indokolásában figyelembe vette annak tartalmát. Az, hogy az indítványozó az alperestől eltérően értelmezi az EUB ítéletét, kívül esik a kártérítési felelősséget megalapozó jogellenes magatartás keretein. Utalt az ítélet arra is, hogy az alapeljárásban a bíróság a szükséges mértékben teljesítette az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettségét.

- [15] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a JPE határozat és a felülvizsgálati ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, E) cikke, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése alapján. A támadott döntések „ugyanis ellentétesek a bírói függetlenségnek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésében tételezett, az EUSZ 2. cikkel és EU Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben értelmezett tartalmával, az EUMSZ 267. cikkel, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény [...] 6. és 13. cikkében megfogalmazott követelményekkel” az indítványozó szerint.
- [16] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 24. § (1) bekezdés c) pontja és 42. § (1) bekezdése értelmezésével „alkotmányos követelményként fogalmazza meg azt, hogy a Bszi. nevezett szabályai nem legitimálhatják az európai uniós jog jogegységi panasz határozatokkal való felülírását”.
- [17] Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság „az Alaptörvény E) cikkére tekintettel alkalmazandó uniós jog értelmezése céljából kezdeményezze az Európai Unió Bíróságának [...] előzetes döntéshozatali eljárását”.
- [18] 3.1. Az indítványozó érvelése szerint az Alaptörvény E) cikkének sérelmére vezet az, hogy a JPE határozat és a Kúria ítélete kiüresíti a magánszemélyek azon jogát, hogy az uniós jog által megállapított jogokra alapított igényüket érdemben vizsgálják a bíróságok az uniós jog fényében. A támadott határozatok ellentétesek az uniós jog hatékony végrehajtásának követelményével és aláássák az uniós jog elsőbbségét. Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok ellentétesek továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével és az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 4. és 19. cikkével, továbbá az Európai Unióról Működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikkével és az EJE 6. és 13. cikkével. Ugyanezen okokból sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkét az E) cikkel összefüggésben.
- [19] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és ezzel összefüggésben E) cikkének és 28. cikkének sérelmére vezet, ha „a tagállami bíróságok nem követik az EUB határozatait, vagy az azokban deklarált uniós jog teljes érvényesülését egy túlhajtott formalizmussal akadályozzák”. Az indítványozó szerint a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések alapján ugyanis „a bíróságok kötelesek az Alaptörvény E) cikke szerinti, Magyarország uniós tagságából fakadó követelményeket is figyelembe venni. Ennél fogva az uniós jog követelményeivel konform jogértelmezés egyben része az Alaptörvény 28. cikkének, és ezen keresztül az Alaptörvény XXVIII. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz és hatékony jogvédelemhez való jognak is”.
- [20] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és ezen keresztül E) cikke sérelmére vezet az indítványozó szerint az is, „ha a tagállami bíróságok az előzetes döntéshozatali eljárás során meghozott iránymutatást nem tartanák tiszteletben, akkor elveszítené az értelmét az előzetes döntéshozatali eljárás maga, mindez pedig csorbítaná a hatékony jogorvoslatot és a törvényes bíróhoz való jogot”. Az indítványozó álláspontja szerint a JPE határozat figyelmen kívül hagyott egy másik peres eljárásban kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban született EUB határozatot [C-602/17. sz. ítélet], ezzel megkérdőjelezte az uniós jog elsőbbségét és hatékony végrehajtását. „Ezt az uniós joggal és különösen a C-620/17. és C-362/18. számú EUB határozatokkal ellentétes és helytelen jogértelmezést vette a Felülvizsgálati Ítélet alapjául a Kúria felülvizsgálati eljárásban eljáró tanácsa” az indítványozó szerint. A JPE határozat azért is sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert az „az uniós jog elsőbbségének kérdését átformálta a Kúria korábbi gyakorlatától való eltérés kérdésévé, és ezzel saját joggyakorlatát, illetve annak egységességét az uniós jog hatékony érvényesítésének követelménye elé helyezte, és ezzel megsértette az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében foglalt követelményt és az EUMSZ 267. cikkében foglalt eljárás hatékonyságának követelményét”. Az indítványozó szerint a Bszi. 24. § (4) bekezdés c) pontja és 42. § (1) bekezdése nem járhat az Alaptörvény E) cikkének és az azon keresztül értelmezett XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével és az uniós jog elsőbbségének tagadásával.
- [21] 3.2. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti az is, hogy a JPE határozat és az azt meghozó tanács eljárása összeegyeztethetetlen a bírói függetlenséggel. Az indítványozó úgy véli, hogy a jogegységi panasz eljárásban hozott határozat megtiltja, hogy a bíróságok önállóan vizsgálhassák meg a nem-

zeti jog és az uniós jog összeegyeztethetőségét. Az indítványozó ebben az összefüggésben hivatkozott arra, hogy analógia állapítható meg a Kúria jogegységi határozatai és az alkotmánybírósági határozatok között: egyik sem foszthatja meg a bíróságokat attól, hogy maguk vizsgálhassák meg a nemzeti jog és uniós jog konformitását. Annak érdekében, hogy a Bszi. 42. § (1) bekezdése ne vezethessen ilyen értelmezésre, kéri az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság állapítson meg alkotmányos követelményt. Az indítványozó szerint „a jogegységi panasz eljárásban meghozott határozat, amely kötelező erejű az alsóbb fokú bíróságokra, olyan közvetett befolyást jelent, ami a fent említett követelményekkel nem egyeztethető össze, ugyanis azon túl, hogy maga a kúriai jogegységi panasz eljárás intézményi keretei és kialakítása is önmagában az igazságszolgáltatási alapjogok kiüresedéséhez vezethet, a konkrét eljárás lényegesen korlátozza az EUB ítéletében foglaltaknak megfelelő ítélet önálló meghozatalát, ami kétségesse teszi a bíróságok önálló és független döntéshozatalának lehetőségét”.

- [22] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az EUB gyakorlata alapján egy tagállami bíróság ítéleteinek kötelező hatálya nem járhat azzal a következménnyel, hogy megvonja vagy korlátozza az ítélkező bírói fórum előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztéséhez való jogát. Nem zárhatja ki továbbá azt sem az indítványozó szerint, hogy „a korábbi, kötelező hatállyal bírói döntéstől vagy a jogegységi határozattól eltérő döntést hozzon [...]”, amennyiben úgy ítéli meg, hogy az nem felel meg az uniós jognak”. Ebből következően a Kúria korábban közölt döntéseiben vagy a jogegységi határozatokban, így a JPE határozatban foglalt, az uniós jog alkalmazását érintő jogértelmezés nem lehet kötelező az eljáró bírói fórumra nézve, ha az ellentétes az EUB korábbi határozatával. Az eljáró bírósági tanács ugyanis az indítványozó álláspontja szerint csak akkor térhet el EUB döntésétől, ha előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez.
- [23] 3.3. A támadott bírósági döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését azért is, mert a Kúria döntést hozó két tanácsa mellőzte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az indítványozó kérelmére, ezzel megvonta az indítványozótól a törvényes bíróhoz való jogot, illetve a tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz való jogát is megsértette. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok nem is indokolták meg az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzését. Ez azért is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, mert a végső fokon eljáró bíróság köteles az EUB-hez fordulni, amennyiben az uniós jog értelmezése felől kétsége merül fel. Az indítványozó szerint a JPE határozat valamennyi bíróságra kötelező erővel tett a C-620/17. és C-362/18. számú EUB határozatokkal ellentétes megállapításokat. Az indítványozó szerint azért lett volna szükséges az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése, mert annak megállapítására lett volna szükség, hogy nem pusztán a perújítási kérelem megtagadása a per tárgya, hanem az alapperben elkövetett uniós jogsértés.
- [24] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését is sérti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzése, mivel „így nem keletkezhetett olyan EUB-döntés, amely a Kúria esetleges kétségeit végérvényesen eloszlatva és valamennyi bíróságra irányadóan adott volna választ a Kúria számára nem egyértelmű értelmezésű uniós jogi kérdésekre”.
- [25] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria az általa hivatkozott EUB döntésekkel ellentétes állápontra helyezkedett, és ennek ellenére nem kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárást, ami sérti az Alaptörvény E) cikkét.
- [26] 3.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti az indítványozó szerint az is, hogy a támadott bírósági döntések nem merítették ki kérelmét és „csak a [rég] Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel vizsgálta a perújítás megengedhetőségét, a [rég] Pp. 262/A. §-ára alapított perújítással analóg perújítással külön már nem foglalkoztak”. Álláspontja szerint előzetes döntéshozatali eljárásra analógiaként alkalmazható az Alkotmánybíróság döntése esetére a régi Pp.-ben szabályozott perújítás.
- [27] A tisztességes eljáráshoz való jogot sérti az is az indítványozó szerint, hogy a JPE határozat a C-620/17. sz. ítéletben foglaltakat „rendkívül szelektíven értelmezte, és abból pusztán néhány bekezdést ragadott ki, ennél fogva a határozat tartalma a jogbiztonságot és a hatékony jogorvoslathoz való jogot sértő módon infrapetita tartalmú”. Ez ellentétes a hatékony bírói jogvédelem követelményével, illetve azzal, hogy a bírói út ne csak formálisan érvényesüljön. Az indítványozó szerint „különösen a bírósághoz fordulás jogából, mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványából következik, hogy az eshetőleg kereseti kérelmet is érdemben meg kell vizsgálni, ha az elsődleges kereseti kérelemnek a bíróság nem adna helyt”.
- [28] A JPE határozat nem terjedt ki valamennyi releváns érvényesített jogalapra, amelyek a keresetet külön is megalapozták. A felülvizsgálati ítélet pedig „infrapetita határozat, az [i]ndítványozó kereseti kérelme és annak jogalapja tehát nem került elbírálásra, mely sérti az [...] Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített jogát és az Alaptörvény 28. cikkét is”.

- [29] 3.5. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti az is, hogy a jogegységi panasz nem volt befogadható, így a jogegységi panasz eljárásnak nem volt törvényes alapja. A jogegységi panasz eljárásban „a jogegység hiányát bizonyítandó csak olyan eljárásokban hozott ítéletre történt hivatkozás, amelyben az uniós jog semmilyen szerepet nem játszott”. Mivel a felhívott ügyekben nem volt uniós jogi összefüggés, így azokra nem is lehetett volna hivatkozni a jogegységi panasz eljárásban. Ezzel elvonta az indítványozót törvényes bírójától, ami miatt nemcsak törvényellenes, hanem alkotmány sértő is a JPE határozat.
- [30] 3.6. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti a támadott felülvizsgálati ítélet azért is, mert „a felülvizsgálati eljárás különböző szakaszaiban eltérő összetételű tanács” járt el, ami sérti a törvényes bíróhoz való jogát. A Kúria felülvizsgálati eljárásában és a JPE határozat alapján megismételt eljárásban tartott tárgyaláson, illetve a felülvizsgálati határozat meghozatalában eltérő összetételű tanácsok jártak el. „Az eljáró tanács összetételének eshetőlegessé válása és a határozatot hozó tanács »89. percben történő becserélése« egyúttal a közvetlenség elvét is [...] sérti” az indítványozó szerint. Az indítványozó szerint kiüresíti a törvényes bíróhoz való jogot az is, hogy a Kúria jogegységi panasz tanácsának ad hoc jellegű az összetétele, és hogy nincsen belső szignálási rendje.
- [31] 3.7. Az indítványozó az Alkotmánybíróság 22/2016. (XII. 5.) AB határozatára hivatkozással indítványozta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.
- [32] 3.8. Az indítványozó később indítvány kiegészítést is előterjesztett, amelyben a JPE határozat alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja és az Abtv. 26. § (1) és – ahogy az indítvány fogalmazott: „a biztonság kedvéért” – (2) bekezdése alapján is. Kérélmét azzal indokolta, hogy az Ügyrend módosítása miatt új joggyakorlat kialakítása várható az Alkotmánybíróság részéről.
- [33] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az egyes indítványi kérelmek megfelelnek-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [34] 4.1. Az indítvánnyal támadott felülvizsgálati ítéletet az indítványozó ügyvédje 2023. május 2-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2023. július 3-án, határidőben nyújtotta be. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [35] Az indítvány JPE határozat alkotmányossági vizsgálatára irányuló részét illetően az Alkotmánybíróság a következőket vette figyelembe. „Az Alkotmánybíróság 3437/2022. (X. 28.) AB végzésében rögzítette, hogy a jogegységi panasz eljárás *sui generis* eljárás, melyet lezáró érdemi döntés alkotmányjogi panasszal támadható (Indokolás [16]). Az Alkotmánybíróság a 3187/2022. (IV. 22.) AB végzésében arra a következtetésre jutott, hogy miután a jogegységi panasz alapján indult eljárásban a jogegységi panasz tanács a támadott határozatot egészében vagy részben hatályon kívül helyezheti és a Kúriát új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja, ezért a jogegységi panasz eljárás joghatása az alkotmányjogi panaszok elbírálása (azaz az Alkotmánybíróság hatásköreinek gyakorlása) szempontjából hasonló a felülvizsgálati eljáráshoz (Indokolás [22]). Az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. § (3) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el” {3055/2023. (II. 8.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [36] Az Alkotmánybíróság 3055/2023. (II. 8.) AB végzésében utalt arra, hogy abban az esetben, ha az indítványozók utóbb a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntését követően, annak átvételéhez képest határidőben ismételt előterjesztik alkotmányjogi panaszukat immáron a Jogegységi Panasz Tanács döntésével szemben, mely alkotmányjogi panasz egyben a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletére, illetőleg az ítélet meghozatala során alkalmazott jogszabályi rendelkezésre is kiterjed, az alkotmányjogi panasz az Ügyrend 32. § (4) bekezdése értelmében nem minősül majd elkésettnek (Indokolás [5]).
- [37] A JPE határozat ellen az indítványozó által előterjesztett indítványt az Alkotmánybíróság 3330/2023. (VI. 21.) számú végzésével az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja és 32/B. § (3) bekezdése alapján, arra tekintettel utasította vissza, hogy az indítvány benyújtásakor az jogegységi eljárás még folyamatban volt. Az ismételt előterjesztett indítvány az Ügyrend 32. § (4) bekezdése értelmében nem minősül elkésettnek.
- [38] 4.2. Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.

- [39] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett ítéletekkel zárult ügyben felperes volt, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi személy indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [40] Az indítványozó egyes kérelmei nem felelnek meg az Abtv. 27. §-ben foglalt egyes követelményeknek.
- [41] Az indítványozó azon kérelme, miszerint az Alkotmánybíróság állapítson meg alkotmányos követelményt a Bszi. 42. § (1) bekezdésének értelmezésére, nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeknek, mivel nem bírói döntés vizsgálatára irányul. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó nem állította a Bszi. 42. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, hanem olyan jogkövetkezmény alkalmazását kezdeményezte (alkotmányos követelmény), amelyre kizárólag hivatalból, az indítvány elutasítása mellett van lehetőség. Az indítvány ezen eleme tehát nem felel meg az Abtv. 27. §-ának, de tartalmilag az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszként sem értékelhető. Az indítvány azon elemét illetően, amely a jogegységi panasz eljárás törvényességi vizsgálatára irányul (a jogegységi panasz eljárásnak nem volt törvényes alapja, mivel nem volt befogadható), ugyancsak nem felel meg az Abtv. 27. § szerinti feltételeknek. Az indítvány ezen eleme ugyanis nem állít alaptörvény-ellenességet, csupán törvényellenességet.
- [42] Az indítvány azon eleme kapcsán, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az EUB előtt, az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján folytatott eljárásban kizárólag az általa alaptörvény-ellenesnek vélt bírói ítélet megsemmisítését kezdeményezheti, előzetes döntéshozatali eljárás megindításának indítványozására nincs lehetőség [ld. 3165/2014. (V. 23.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [43] 4.3. Az indítványban foglalt egyes kérelmek az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek nem felelnek meg az alábbiak szerint.
- [44] Az indítvány pontosan megjelölte a támadott bírósági döntéseket (felülvizsgálati ítélet és JPE határozat) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, az általa vélt alaptörvény-ellenességet.
- [45] Ugyanakkor az indítványban hivatkozott Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, amely szerint a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [lásd például: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]]. Az indítványozó a jogállamiság sérelmével összefüggésben nem állította sem a visszaható hatály, sem a kellő felkészülési idő sérelmét. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos panasz-elemet nem vizsgálhatta.
- [46] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény E) cikkének sérelmére. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban arra mutat rá, hogy ezen rendelkezés nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így konkrét alapjogsérelmet sem alapozhat meg, ezért az erre alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége [vö. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [47] Megállapítja az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó nem önállóan, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkére, amely érvelés az eljárás során kizárólag e vonatkozásban vehető figyelembe [23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [48] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást. E tekintetben utal arra az Alkotmánybíróság, hogy a perújítás mint rendkívüli jogorvoslat kapcsán a jogorvoslati jog sérelme nem vetődik fel, ha jogorvoslati jogát az alapperben, illetve a perújítás megengedhetőségéről rendelkező elsőfokú bírósági döntéssel szemben az indítványozónak lehetősége volt gyakorolni. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslati jog kizárólag a rendes jogorvoslatok tekintetében értelmezhető. [...] »Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe.«” [3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [14]]
- [49] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető

alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [50] 5.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét illetően a JPE határozat jogértelmezését és annak felülvizsgálati ítéletben történt alkalmazását vitatta az indítványozó. Nevezetesen, hogy a perújítási okok törvényben meghatározott kógens szabályait ki kellett volna terjesztenie az EUB döntéseire, illetve, hogy a JPE határozattal elbírált végzés és a JPE határozatban hivatkozott korábbi kúriai döntés vonatkozásában a Kúria által vizsgált jogegység hiánya nem vethető fel.
- [51] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben megállapította, hogy a perújítás lehetséges okainak kibővítésére a jogalkalmazónak nincs felhatalmazása {ld. 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ebből következően a bíróság kötve van a jogalkotó által meghatározott perújítási feltételekhez, s analógia útján nem jogosult kiterjeszteni annak szabályozási körét az EUB döntésére, mivel az *contra legem* jogalkalmazáshoz vezetne {lásd például: 3543/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [52] 5.2. Az indítványozó kifogásolta, hogy a Kúria döntést hozó két tanácsa mellőzte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az indítványozó kérelmére, ezzel megvonta az indítványozótól a törvényes bíróhoz való jogot, és tisztességes eljáráshoz és hatékony jogorvoslathoz való jogát is megsértette. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok nem is indokolták meg az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének mellőzését, ami azért is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, mert a végső fokon eljáró bíróság köteles az EUB-hez fordulni, amennyiben az uniós jog értelmezése felől kétsége merül fel
- [53] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal a 26/2015. (VII. 21.) AB határozatára, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az EUMSZ. a tagállami bíróságok és az EUB között teremt kapcsolatot, a peres felek ugyan indítványozhatják előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, de az eljáró bírónak diszkrecionális joga van annak eldöntésére, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez-e. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése a bíróság számára lehetőség, azonban az EUMSZ. 267. cikk (3) bekezdése alapján, ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az EUB-hoz fordulni. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította ezen határozatában, hogy azt a „bíróságot tekinti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére köteles bíróságnak, amelynek ügydöntő határozata ellen nincs helye további hazai jogorvoslatnak” (Indokolás [26]); ugyanakkor az előterjesztési kötelezettséget nem tekinti automatikusnak és feltétlennek. A tagállami bíró mérlegelési jogkörébe tartozik tehát annak eldöntése, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez, avagy sem.” (Indokolás [29]) Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az eljáró bíróság elutasító döntése az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről csak indokolt döntésben lehetséges, ugyanis ennek hiánya felvetheti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét (Indokolás [60]). Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezési kötelezettség tárgyában tehát az eljáró bíróság indokolt döntést köteles hozni {3082/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [36]–[37]; 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [27]–[30]; 3142/2019. (VI. 13.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]}.
- [54] Az indítvány nem tartalmaz olyan felvetést, amely alapján arra lehetne következtetni, hogy a Kúria indítvánnyal támadott döntései e követelménynek ne tennének eleget: az indítvány kizárólag az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradását vitatja.
- [55] 5.3. Az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz való joga sérült azért is, mert a támadott bírósági döntések nem merítették ki kérelmét és csak a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel vizsgálta a perújítás megengedhetőségét, a régi Pp. 262/A. §-ára alapított perújítással analóg perújítás lehetőségével külön már nem foglalkoztak.
- [56] Az indokolt bírói döntéshez való jog tekintetében az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. „Önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként megindokolt bírósági döntés érvelését tévesnek vagy jogellenesnek tartja, önmagában nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.” {3351/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}

- [57] Az Alkotmánybíróság az itt ismertetett, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító kérelmek kapcsán megállapította, hogy azok a felülvizsgálati határozatban és a JPE határozatban kifejtett jogértelmezést támadják más-más aspektusból, az indítvány azok tartalmi kritikáját foglalja magában.
- [58] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal a bíróságok jogértelmezését támadó alkotmányjogi panaszok kapcsán kialakított következetes gyakorlatára, miszerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhető ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Továbbá jelen ügyben is hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {lásd hasonlóan például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]; 3215/2021. (V. 28.) AB végzés [21]–[22]}.
- [59] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy a jogalkalmazás egységének a biztosítását az Alaptörvény a Kúria, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe [25. cikk (3) bekezdés] utalja. Alkotmányjogi panasz alapján tehát általánosságban önmagában a bírói döntések közötti ellentmondás miatt, alapjogsérelem hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta {3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [60] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [61] 6. Az indítványozó azon kifogásával kapcsolatban, miszerint a felülvizsgálati eljárásban eljáró tanácsok összetétele változott az eljárás során, az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, figyelemmel ezzel összefüggésben kialakított gyakorlatára, hogy a törvényes bíróhoz való jog alapján nem kizárt a bíró személyének változása. Az Alkotmánybíróság több döntésében is azt állapította meg, hogy ha a bíró személye vagy az eljáró tanács összetétele a törvényi szabályok szerint megállapított rendben változott, illetve az ügyelosztási rendnek megfelelő tanács járt el az adott ügyben, a törvényes bíróhoz való jog sérelme nem állapítható meg.
- [62] A törvényes bíróhoz való jog alkotmányos elvéből semmiképpen sem következik az, hogy a bíró személye, vagy az eljáró tanács összetétele az eljárásra vonatkozó törvényi rendelkezések betartása mellett ne változhatna az eljárás során. Az indítványozó nem hivatkozott arra, hogy a Kúria ügyében eljáró tanácsa (Pfv.III., majd Pfv.VI.) nem a nyilvánosan elérhető ügyelosztási rendnek megfelelő összetételben járt el.
- [63] A törvényes bíróhoz való jog sérelme csak abban az összefüggésben vizsgálható, ha az ügyet megfelelő indokolás nélkül elvonják attól a bírótól (bírói tanácstól), akinek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon érvényes ügyelosztási rend alapján el kellene járnia. „Az alapvető jogra vonatkozó alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy történt-e olyan beavatkozás, jellemzően külső behatás a konkrét ügyben, amely érintette, befolyásolta az eljáró bíró személyét (az eljáró bíróságot, bírói tanácsot, esetleg annak összetételét), és ez a külső behatás nem igazolható, önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában [lásd például: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat; 33/2012. (VII. 17.) AB határozat]. Az alapjogi kérdések e szempont mentén különíthetők el az Alkotmánybíróság által nem vizsgálható törvényességi kérdésektől” {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[22]}.
- [64] Az indítványozó nem hivatkozott olyan szempontokra, amely alapján az vizsgálható lenne, hogy a tanács összetételében történt változás olyan külső behatásra változott, amely befolyásolta a tanács összetételét, és hogy ez önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában. Pusztán arra hivatkozott, hogy a megváltozott összetételű tanács számára kedvezőtlen döntést hozott a JPE határozat alapján. Ezért ezen indítványi kérelem sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási követelményeknek.
- [65] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, illetve amely a megsemmisíteni kért bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi

elbírálását indokoltá tenné. Ezért az itt vizsgált indítványi kérelmek tekintetében nem áll fenn az Abtv. 29. §-ban meghatározott befogadhatósági feltétel.

- [66] 7. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-ára, valamint 52. § (1b) bekezdés *b)*, *e)* és *f)* pontjára – megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért azt az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdése alapján és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *f)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1549/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3183/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.690/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Sik János ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.690/2023/2. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 47.K.702.106/2023/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a bírói döntések sértik az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdését, a XVI. cikkének (1) bekezdését, a XXIV. cikkének (1) bekezdését, és a XXVIII. cikkének (1) bekezdését.
- [2] A támadott bírósági határozatok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó 2012. április 22. napján érkezett Magyarországra, ahol az elsőfokú idegenrendészeti hatóság keresőtevékenység célú tartózkodási engedélyt adott ki számára, amely folyamatosan hosszabbításra került. Az indítványozó részére – magyar állampolgár házastársára tekintettel – kiállított tartózkodási célú kártya 2020. március 5. napjáig volt érvényes. Az indítványozó által 2020. február 4-én benyújtott családi együttélés célú tartózkodási engedélyt a hatóság mind elsőfokon, mind másodfokon elutasította, egyidejűleg az indítványozót az Európai Unió területéről India területére kiutasította. Az indítványozó másodfokú döntés elleni keresetét a bíróság elutasította, felülvizsgálati kérelmének befogadását a Kúria megtagadta. Az indítványozó ezt követően elhagyta Magyarország területét és az Egyesült Királyságba távozott, ahol magyar állampolgár házastársával és magyar állampolgár gyermekével jelenleg életvitel szerűen tartózkodik.
- [4] 1.2. Az indítványozó 2020. október 5. napján EK letelepedési engedély kérelmet nyújtott be, amelyet megismételt eljárást követően az elsőfokú hatóság elutasított, majd az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: alperes) 2022. február 24. napján kelt határozatával az elsőfokú határozatot akként változtatta meg, hogy az elutasítás indokát abban jelölte meg, hogy az indítványozó nem rendelkezik a megélhetésének biztosításához elégséges fedezettel. A Fővárosi Törvényszék 2022. június 2-án kelt előzményi ítéletével az alperes határozatát – az elsőfokú határozatra is kiterjedően – megsemmisítette, az elsőfokú hatóságot új eljárásra utasította azzal, hogy a család egy főre jutó jövedelmének meghatározását számíttással ellenőrizhetően le kell vezetnie. A megismételt eljárásban 2022. december 6-án a hatóság az indítványozó kérelmét elutasította azzal, hogy megélhetése a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harm.tv.) 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján nem biztosított. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró alperes 2023. április 28. napján kelt határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [5] 1.3. A Fővárosi Törvényszék 2023. szeptember 6. napján kelt 47.K.702.106/2023/10. számú ítéletével az indítványozó keresetét a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján mint alaptalant elutasította. A bíróság a Kúria korábbi döntésére hivatkozva ítéletében kifejtette, hogy a letelepedési engedély a legmagasabb szintű tartózkodási engedély, ezért az alperes joggal követelt meg az indítványozótól elsősorban saját jogán szerzett, hosszútávra prognosztizálható biztos megélhetési forrást. Rámutatott a bíróság arra is, hogy helytálló volt az alperesi következtetés a tekintetben is, hogy az indítványozó saját tulajdonú ingatlan, saját vagyont, jelentős megtakarítást nem igazolt, továbbá az előzményi ítélet által beszámítani rendelt családi pótlék és GYES érdemben nem befolyásolta a jövedelmi viszonyokat. A bíróság szerint az alperes helytállóan hagyta figyelmen kívül a magyarországi ingatlan bérbeadásából szá-

mazó jövedelmet, mivel az a vizsgálati időszakon kívül esett, továbbá abból vélelmezhetően csak a külföldön tartózkodás alatt származik jövedelem. A bíróság ítéleti ismertetése szerint a hatóság az indítványozó 2020. október 5. napján beadott kérelme okán – a vonatkozó jogszabályi rendelkezés szerint – a 2019. évi és a 2020. július – 2020. szeptember közötti jövedelmi viszonyokat vizsgálta. Végül utalt a bíróság arra, hogy a család-egyesítés kérdését nem vizsgálta, mivel az indítványozó nem családi együttélés biztosítása célú tartózkodási engedély iránti kérelmet terjesztett elő.

- [6] 1.4. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2023. december 6-án hozott Kfv.II.37.690/2023/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta.
- [7] A Kúria indokolásában kifejtette, hogy az indítványozónak a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjára történő hivatkozása alapján a befogadásra nem volt lehetőség, egyrészt azért, mert az indítványozó által előadottakból nem derült ki, hogy az elsőfokú bíróság mely eljárással, és miként sértette (volna) meg a Kp. 85. §-ának (1)–(3) bekezdését, valamint az, hogy ez mennyiben hatott ki az ügy érdemére. Másrészt pedig az indítványozónak a Kp. 2. § (1)–(4) bekezdéseire, mint alapelvi rendelkezések sérelmére való hivatkozása a Kúria szerint önmagában, az alapelvi sérelmekhez vezető konkrét eljárási szabálysértések és kapcsolódó jogi érvelés nélkül nem alapozza meg a felülvizsgálati kérelem befogadását.
- [8] A Kúria szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja alapján, a Kúria Kfv.II.37.832/2022/6. számú határozata [34], [36] és [39] pontjainak idézésével, e határozattól való eltérésre hivatkozással is kérte a felülvizsgálati kérelem befogadását. A Kúria megállapítása szerint azonban az indítványozó felülvizsgálati kérelmében csak idézte a Kfv.II.37.832/2022/6. számú határozat említett bekezdéseit, azonban a két határozat közötti ügyszabotosságot, valamint a jogkérdésben való eltérés mibenlétét semmilyen formában nem mutatta be.
- [9] Végül a Kúria hivatalból megvizsgálta a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa), ab) és ac) alpontjai szerinti befogadási okokat is, azonban – részletes indokolása szerint –, a befogadás feltételei ezen rendelkezések alapján sem álltak fenn, ezért végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását a Kp. 118. § (2) bekezdése alapján megtagadta.
- [10] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett panaszában elsődleges kérelemként a Fővárosi Törvényszék 47.K.702.106/2023/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése alapján, míg másodlagos kérelemként a Kúria Kfv. II.37.690/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését jelölte meg, ugyancsak a XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva. Az indítványozó egyidejűleg mindkét kérelme vonatkozásában „megjegyezte”, hogy sérült az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdése, valamint édesgyermeké vonatkozásában a XVI. cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (2) bekezdése is.
- [11] Az indítványozó a jogerős ítélet alaptörvény-ellenességének indokolása körében egyebek mellett előadta, hogy a Fővárosi Törvényszék nem vizsgálta és nem is értékelt az alperes irattellenesen, 2020. július 8. napján jelölte meg a kérelme előterjesztésének időpontját a valós – 2020. október 5-i – dátummal szemben, amelyből eredően a jövedelme kiszámítása minden alapot nélkülöző összecszerűséggel került meghatározásra. Véleménye szerint elmulasztotta a bíróság annak vizsgálatát is, hogy az alperes számításánál – a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet 95. §-ának (4) bekezdését figyelmen kívül hagyva – nem vette figyelembe az indítványozó felesége tulajdonában álló – de a házastársi közös vagyon körébe tartozó – gazdasági társaság 2020. üzleti éve utáni 4 500 000 forint osztalékot, ahogyan az alperesi hatóság mind a családi pótlék összegének, mind a GYES összegének beszámításával is elmaradt.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény L) cikkének (1) bekezdésére, XVI. cikkének (1) bekezdésére és a családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvény rendelkezéseire figyelemmel valamennyi gyermeknek – így az ő gyermekének is – elidegeníthetetlen és mindenek felett álló érdeke, korlátozhatatlan joga, hogy szeretetben, teljes családban nevelkedhessen, azaz minden további köz-, és magánérdek vizsgálata kizárólag ezt követő sorrendben történhet meg, ennek figyelembevétele valamennyi jogalkalmazó szerv kötelezettsége. Az indítványozó szerint gyermeke a diszkriminációmentesség hiányának áldozata, mert a magyar állampolgár szülők gyermekéhez képest az intézményrendszer a megkülönböztetést, kirekesztést alkalmazza, amely a XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét eredményezi, úgyszintén az eljárás során sérült a gyermekének a XVI. cikk (1) bekezdés szerinti szülői védelemhez és gondoskodáshoz való joga is.
- [13] A Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét illetően – vitatva egyrészt azt, hogy ne jelölte volna meg a konkrét eljárási szabálysértéseket – hivatkozott az indítványozó arra, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságát

a Kúria BH2023. 200. szám alatt közzétett határozatától jogkérdésben való eltéréssel is indokolta, azonban a Kúria végzésében azt fejtette ki hosszan, hogy a Kfv.37.832/2022/6. számú határozatra történő indítványozói hivatkozás miért alaptalan. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában leszögezte: a felülvizsgálati kérelmében ugyan utalt több felülvizsgálati döntésre, de a Kúria által megjelölt határozatra még az említés szintjén sem. Véleménye szerint: „Egyesbírói eljárás során megtörténhet az a hiba, hogy a Tisztelt Bíróság olyan kérelemről dönt indokolásának megadásával együtt, mely kérelem nem is létezik; öttagú tanács – már ha de facto létezik – jogszerű eljárása során ilyen típusú hiba nem történhetne meg, hiszen a hiba jellegénél fogva véletlenszerűen keletkezik, és egyszerre öten ugyanazt a hibát csak akarategységben tudnák elkövetni, azonban ez esetben már nem beszélhetünk hibáról a véletlenszerűség hiányára figyelemmel.” Mindezekre tekintettel az indítványozó szerint a Kúria által e vonatkozásban kifejtett jogi érvelés értékelhetetlen, hiszen olyan kérelmet bírál el, amely nem is létezik.

- [14] Az indítványozói álláspont szerint az alperes hatóság nem a szakszerűség és a jóhiszeműség követelményei szerint járt el, ahogyan a Fővárosi Törvényszék és a Kúria sem.
- [15] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [17] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2023. december 18-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2024. január 17-én nyújtotta be az elsőfokú bíróságra, így a panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül került benyújtásra. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és annak indokolását, továbbá kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [18] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapügyben hozott törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta, a jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek a törvényszéki jogerős ítélet tekinthető.
- [19] Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése szerint a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül az Alkotmánybíróság akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg.
- [20] Az indítványozó jelen ügyben a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal határidőben nem támadta meg, ugyanakkor a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti befogadhatósági ok fenn nem állása miatt megtagadó végzése mérlegelési jogkörben hozott döntésnek minősül. Erre tekintettel a Kúria végzésén keresztül a jogerős törvényszéki döntés állított alaptörvény-ellenessége vizsgálható jelen eljárásban.
- [21] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panaszban a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában állította, hogy vele szemben mind az alperes, mind a Fővárosi Törvényszék – úgyszintén a felülvizsgálati kérelem befogadásának megtagadása kapcsán a Kúria – a szakszerűség, és a jóhiszeműség elvét, valamint a rendeltetésszerű hatáskörgyakorlás követelményét sértve járt el, amely egyrészt a tisztességes hatósági eljáráshoz és a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogának sérelmét eredményezte, másrészt állítása szerint sérült ezáltal kiskorú gyermekének a szülői védelemhez és gondoskodáshoz, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesüléséhez való alapjoga is.

- [23] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint azonban az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában az alperes hatóság jövedelemszámításának módját, és annak összezszerúségét, továbbá azt vitatta, hogy a bíróság ezzel összefüggésben nem állapította meg az alperes hatóság jogszabálysértését.
- [24] Az Alkotmánybíróság ezúton is emlékeztet következetes gyakorlatára, miszerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [25] Következetes továbbá az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is, miszerint az a tény, hogy az eljáró bíróságok – jelen ügyben a Fővárosi Törvényszék az alperes határozatának jogszerűségét illetően, valamint a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadhatósága tekintetében – az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem {lásd például: 3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.
- [26] 3.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelmezte azt is, hogy amíg felülvizsgálati kérelmében másodlagos befogadási okként a „Kúria által BH2023. 200. szám alatt közzétett határozattól jogkérdésben való eltérés” jogcímet jelölte meg, addig a Kúria végzésében „hosszasan indokolja azt, hogy a Kfv.II.37.832/2022/6. számú határozatra történt” indítványozói hivatkozás mely okok alapján minősül alaptalannak. Az indítványozó kétségbevonva a Kúrián működő öttagú tanácsok létét („már ha *de facto* léteznek”) azt vélelmezte, hogy annak jogszerű eljárása során ilyen típusú hiba nem történhetne meg; egyidejűleg azt állította, hogy a Kúria által hivatkozott döntésre ő nem hivatkozott, így a Kúria nem létező kérelmet bírált el.
- [27] Az alkotmányjogi panasz ezen elemének vizsgálata során az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a BH2023. 200. sorszámú döntése nem más, mint a Kúria végzésében felhívott Kfv.II.37.832/2022/6. számú határozat, így a panasz állítása e vonatkozásában nem felel meg a valóságnak.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság a fentieket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételeknek, mert a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nem volt megállapítható, ahogyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel az indítvány.
- [29] Mindezek okán az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/243/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3184/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.VII.39.033/2024/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (RUKISÖSZ Ruszin Kisebbségi Összefogás Egyesület) jogi képviselője (dr. ifj. Balsai István ügyvéd) útján eljárva alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria Kvk.VII.39.033/2024/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [3] 1.1. Az indítványozó egyesületet a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a ruszin nemzeti önkormányzati képviselők 2024. évi általános választásán jelölő szervezetként a területi választási bizottság (a továbbiakban: TVB) nyilvántartásba vette, a határozatot a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) helybenhagyta. A Kúria végzésében az NVB és a TVB határozatát megváltoztatta, és az indítványozó jelölő szervezetként történő nyilvántartásba vételét visszautasította. A Kúria megállapította, hogy az indítványozó Alapszabályában a 2022. augusztus 5-i módosítást megelőzően az alapcél szerinti tevékenységek között nem szerepelt a ruszin nemzetiség képviseletére vonatkozó tevékenység, illetve képviseletre vonatkozó cél, a kérelmező a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: Njtv.) 2. § 14. pontjában meghatározott nemzetiségi szervezet fogalmának nem felelt meg.
- [4] Az indítványozó ezt követően ismételt kért a Nemzeti Választási Bizottságtól a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelölő szervezetként nyilvántartásba vételét a 2024. évi választáson. Az NVB határozatával a kérelmet elutasította, amely határozatában részletesen ismertette a kérelmező korábbi kezdeményezése alapján meghozott kúriai végzést. Kifejtette, hogy a Kúria e végzésében az Njtv. 2. § 14. pontjában meghatározott feltétel hiányát állapította meg, amely utóbb sem pótolható, ezért a Kúria döntése jelen eljárásban is köti. Erre tekintettel a kérelmező bejelentése a Ve. 133. § (2) bekezdésben foglaltak alapján továbbra sem felel meg a jelölő szervezetként történő nyilvántartásba vétel feltételeinek.
- [5] Az indítványozó a felülvizsgálati kérelmében az NVB határozatának megváltoztatását és a kérelmezőnek az Európai Parlament tagjai, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők közös eljárásban tartott 2024. évi választásán jelölő szervezetként történő nyilvántartásba vételét kérte. Állította, hogy az NVB határozata sérti az Alaptörvény 28. cikkét, az Njtv. 2. § 14–15. pontjait, 58. § (1) bekezdését és a Ve. 133. § (2) bekezdését. Kifejtette, hogy a kérelmező egyesület 2019. óta kifejtett tevékenységeiből egyértelműen az következik, hogy a nemzetiségi önkormányzati választáson kívánja ellátni és látja el a ruszin nemzetiség képviseletét, így megfelel a nemzetiségi jelölő szervvel szemben támasztott követelményeknek. A folyamatos és töretlen tevékenységéből következően céljai közé tartozik a közhatalmat gyakorló állami és helyi önkormányzati szervezetben, továbbá a nemzeti önkormányzati szervezetben való nemzetiségi képviselet és mindezek szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek biztosítása, ezért megfelel a nemzetiségi jelölő szervezettel szemben támasztott követelményeknek.
- [6] Mindezek alátámasztására hivatkozott a 2022. augusztus 5. napjáig és azt ezt követően hatályos alapszabályában megfogalmazott célokra és az ezek megvalósítására szolgáló tevékenységekre. Értelmezése szerint a jelen nyilvántartásba vétel szempontjából irányadó korábbi alapszabálya, ha *expressis verbis* nem is tartalmazott képviseletre vonatkozó kifejezést, de politikai jellegű feladatmeghatározást igen, melyet alátámaszt az is, hogy 2019. évben jelölő szervezetként ugyanezen alapszabály figyelembevételével nyilvántartásba vették. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság 3241/2019. (X. 17.) AB számú határozata indokolásának [31] bekezdésében kifejtett bizalomvédelem elvére hivatkozott. Álláspontja szerint a Kúria a Kvk.I.37.934/2019/2. számú végzésében a nemzetiségi szervezet és a nemzetiségi egyesület fogalmát elvi éllel választotta szét, a Kvk.IV.39.023/2024/2.

számú végzéséből pedig összességében az a következtetés vonható le, hogy az alapszabálya figyelembevételével teljesíti az Njtv. 2. § 14. pontjában a nemzetiségi szervezettel szemben támasztott feltételeket. Az ügyben a Kvk.III.37.927/2019/2. és Kvk.IV.37.946/2019/2. számú végzés alkalmazhatósága kizárt. Érvéle szerint nem tartható fenn a Kvk.I.37.934/2019/2. és Kvk.III.39.021/2024/3. számú végzésében foglalt azon kúriai gyakorlat, amely szerint a nemzetiségi szervezet és a nemzetiségi egyesület törvényi definíciója két eltérő tevékenységet feltételez, így az egyiket célzó érdekképviselő nem alkalmas a másik területen való képviselő ellátására. Ezzel szemben a magyar önkormányzati rendszer a kulturális autonómia elvére épül, így nem különíthető el mereven egymástól a nemzetiség érdekvédelmével, érdekképviselővel a nemzeti kulturális autonómiával közvetlenül összefüggő tevékenység és a nemzetiségi közösség önkormányzati képviselője. Az NVB határozatának – a Kúria esetében meghozott korábbi végzésének indoklására alapított – értelmezése téves, és helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a nyilvántartásba vételéhez nem pótolható, nem korrigálható törvényi feltétel hiányzik.

- [7] A Kúria a Kvk.V.39.025/2024/4. számú határozatában részletesen vizsgálta az indítványozó alapszabályának tartalmát és azt az irányadó Ve. és Njtv. szabályaival összevetve hozta meg döntését. A Kúria e végzése [25] bekezdésében rámutatott arra, hogy az Njtv. 2. § 14. pontja kifejezetten a VI. Fejezet alkalmazása szempontjából tartalmazza a nemzetiségi szervezet fogalmának meghatározását, ezért az Njtv. 2. § 14. pontját a választással kapcsolatban azon az alapon kell értelmezni, hogy az adott civil szervezet a nemzetiségi önkormányzatban történő képviselő ellátásához előírt törvényi feltételekkel rendelkezik-e. A nemzetiségi szervezeti minősítés Njtv. 2. § 14. pontjában rögzített feltétele pedig az, hogy alapszabálya szerint az adott nemzetiség képviselőjének ellátását a választás évét megelőző 3 évben már tartalmazza. A feltétel meglétét a választás évére tekintettel 2021. január 1-től kellett vizsgálni. Végzésében kiemelte, hogy a fogalom meghatározáshoz fűződő törvényi indoklás, az időközben bekövetkezett módosításoktól függetlenül, az alapszabályban megjelölt célok és feladatok értékelésekor jelen ügyben is irányadó.
- [8] A Kúria a Kvk.39.025/2024/4. számú határozatában foglalt, az indítványozó alapszabályának a 2022. augusztus 5-ei módosítását megelőző hatályos rendelkezései, valamint az Njtv. alkalmazott rendelkezései értelmezésével levont következtetéseket a jelen ügy elbírálása során is irányadónak és követendőnek tekinti. A Kúria – a jelen ügyben szintén követendő – Kvk.III.39.021/2024/3. számú végzése [26] bekezdésében a Kúria Kfv.I.37.934/2019/2. számú végzésére utalva, hangsúlyozta, hogy míg a Njtv. 2. § 15. pont nemzetiségi egyesület fogalma a nemzetiségi, kulturális autonómiával áll összefüggésben, a 14. pont kifejezetten a nemzetiségi önkormányzati képviselő viszonylatában adja meg a nemzetiségi szervezet fogalmát. A két törvényi definíció két eltérő tevékenységet feltételez, így az egyiket célzó érdekképviselő nem alkalmas a másik területen való képviselő ellátására. Az indítványozó által levezetett jogértelmezés kiüresítené az Njtv. 2. § 14. pontban meghatározott alapszabályi feltételt valamennyi nemzetiségi egyesület vonatkozásában, a nemzetiségi szervezet meghatározását nem a kúriai gyakorlat, hanem a törvény fogalmazta meg. Az indítványozó érvelésével szemben a Kúria Kvk.V.39.025/2024/4. számú határozatában felhívott Kvk.III.37.927/2019/2., Kvk.I.37.934/2019/2., Kvk.IV.37.946/2019. és Kvk.III.39.021/2024. számú végzésekben kifejtett jogi álláspont a jelen ügyben is irányadó. Az indítványozó nemzetiségi szervezetként történő minősítését az alapszabályában meghatározott célok értelmezésével kellett elvégezni, mégpedig a 2024. évi választások tekintetében. Miután az indítványozó alapszabályában a 2022. augusztus 5-i módosítást megelőzően az alapcél szerinti tevékenységek között nem szerepelt a ruszin nemzetiség képviselőjére vonatkozó tevékenység, illetve képviselőre vonatkozó cél, az indítványozó az Njtv. 2. § 14. pontjában meghatározott nemzetiségi szervezet fogalmának nem felelt meg. A Kúria mindezek alapján megállapította, hogy az NVB helytállóan döntött az indítványozó jelölő szervezetként történő nyilvántartásba vételi kérelmének visszautasításáról, erre tekintettel a Ve. 231. § (5) bekezdésének alkalmazásával, a támadott határozatot helybenhagyta.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a végzés ellentétes az Alaptörvény XXIII. cikk (2) bekezdésével.
- [10] Az indítványozó szerint az Njtv. 2. § 3. és 14. pontjának az Alaptörvény XXIII. cikk (2) bekezdésével konform értelmezése az, hogy az Njtv. a kulturális autonómia elvére épül, a nemzetiségi szervezetek fő feladata a nemzetiségek érdekeinek védelme és képviselője, ezért e tevékenységek merev elválasztása a jelölő szervezetek nyilvántartásba vételi eljárásában nem indokolt. Ha az adott alapszabályban rögzített célok nem tartalmaznak kifejezett és egyértelmű rendelkezést a nemzetiségi szervezetként való eljárásra, akkor az alapszabályban lefektetett célokat a maguk egészében kell vizsgálni, valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni, a megfogalmazott célok egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésnél tekintettel kell lenni a közfelfogásra is. A Kúria azon értelmezése, mely szerint kizárólag mereven, kategorikusan lehet megítélni azt, hogy az alapszabály milyen szófordulattal fejezi ki a nemzetiségi képviselőjének célját, kilép az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályok adta keretből, és az indítványozó passzív választójogának, mint politikai alapjognak legitim cél nélkül, kellő súlyú indok hiányában korlátozza.

- [11] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [12] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt az indítványozó határidőben nyújtotta be. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIII. cikk (2) bekezdés], a támadott bírói döntést, a Kvk.VII.39.033/2024/3. számú végzését, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [13] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [14] Az Alaptörvény XXIII. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]].
- [15] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki a Kúria döntésével, annak érvelésével, indokolásával kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására [3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [16] Az előbbieket mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a Kúria a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálata tárgyává tette, és követhetően és kiszámíthatóan számot adott döntése indokairól a töretlen és következetes kúriai joggyakorlatnak megfelelően és az Njtv. 2. § 14. pontja megszővegezése által biztosított egyértelmű és határozott értelmezési kereteken belül.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXIII. cikk (2) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [18] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1980/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3185/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.301/2023/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.301/2023/7. számú ítélete (a továbbiakban: a Kúria ítélete), a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.324/2022/7-I. számú ítélete (a továbbiakban: másodfokú ítélet), valamint a Fővárosi Törvényszék 37.G.41.010/2017/150/I. számú ítélete (a továbbiakban: elsőfokú ítélet) alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint a 28. cikkének a sérelme miatt.
- [2] Az indítványozó az alapügy felperese. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó ügyben az eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozó valamint a II. rendű alperes és házastársa mint egy cégcsoporthoz tartozó kft. tulajdonosai 2009-ben megállapodást kötöttek, amelyben az indítványozó arra vállalt kötelezettséget, hogy konkrét befektetőjelöltet/vevőjelöltet ajánl írásban a tulajdonosoknak, valamint beleegyezésük esetén vele tárgyalást szervez.
- [3] 2012-ben az I. rendű alperes mint megbízó és az indítványozó egy újabb megbízási szerződést kötöttek egymással, miszerint az indítványozó közreműködik az I. rendű alperesnek a holdingban lévő üzletrésze harmadik személy részére történő értékesítésében. A szerződésben rögzített ún. túlnyúlási klauzula szerint a megbízó akkor is köteles a sikerdíj megfizetésére, ha a szerződés megszűnését követő 24 hónapon belül a megbízott által közvetített személlyel, annak hozzátartozójával vagy általa közvetített harmadik személlyel az értékesítés tárgyában szerződést köt. A szerződés választottbírói kikötést tartalmazott.
- [4] Az I. rendű alperes végül egy másik gazdasági társasággal is megbízási szerződést kötött 2013-ban.
- [5] Az I. rendű alperesnek a holdingban fennálló üzletrészét 2015-ben vásárolta meg egy gazdasági társaság. Az indítványozó sikerdíj iránti igényét az I. rendű alperes elutasította. Az indítványozó követelését nem érvényesítette választottbírói eljárásban, hanem eredeti keresetében az I. és a II. rendű alpereseket egyetemlegesen kérte kötelezni 1 993 040 000 forint kártérítés megfizetésére. A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) jogerős végzésével az I. rendű alperes tekintetében a tárgyalást elkülönítette és az I. rendű alperes vonatkozásában a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította.
- [6] Az indítványozó ezt követően a II. rendű alperest kérte kötelezni 1 993 040 000 forint kártérítés megfizetésére.
- [7] Az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletével a keresetet elutasította, valamint 5 100 000 forint ügyvédi munkadíj, tanúdíj és tolmácsdíj megfizetésére kötelezte az indítványozót.
- [8] Az indítványozó fellebbezése és a II. rendű alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla (a továbbiakban: másodfokú bíróság) az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az indítványozó által fizetendő ügyvédi munkadíj összegét 10 000 000 forint + áfa összegre felemelte, egyebekben helyben hagyta, valamint kötelezte az indítványozót – egyebek mellett – 3 000 000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.
- [9] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmére eljáró Kúria a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panaszával az Alkotmánybírósághoz. Beadványát az Alkotmánybíróság erre irányuló felhívására, majd ezt követően önmagától többször is kiegészítette.
- [11] Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság nem biztosította a közvetlenség elvét azáltal, hogy nem kötelezte a II. rendű alperest a személyes megjelenésre, kérelem ellenére sem idézte meg személyesen. Ezzel az indítványozót akadályozta abban, hogy közvetlen módon, a kontradiktórus eljárás elvei szerint szembesítse az ellenfelét korábbi sajtónyilatkozataival és mindazon bizonyítékokkal, amelyek a perben – jogi képviselője útján – kifejtett nyilatkozatait cáfolták volna. A másodfokú ítéletet, valamint a Kúria ítéletét pedig azért tartja az Alaptör-

vény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétesnek, mert az eljáró bíróságok mindezt jogszerűnek minősítették. Az eljáró bíróságok továbbá a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot sértő módon utasították el az indítványozó bizonyítási indítványait, a bizonyítékokat pedig az alkotmányossági szempontokat mellőzve, egyoldalúan értékelték, illetve azokat a fegyveregyenlőség elvének sérelmét megvalósítva nem szerezték be. Az eljáró bíróságok az okiratok vizsgálata nélkül, pusztán „bemondásra” üzleti titokként kezelték a tranzakciós iratokat, illetve elutasították azok beszerzésére vonatkozó bizonyítási indítványt és lehetővé tették, hogy a tanúk ne adjanak választ a kérdésekre. Az indítványozó álláspontja szerint az üzleti titok fogalmát az eljáró bíróságok „jogellenesen”, kiterjesztően, ezáltal önkényesen, *contra legem* értelmezték, ami sérti az Alaptörvény 28. cikkét is, mert ellentétes az üzlettitok védelméről szóló törvény céljával. Az üzleti titok az indítványozó szerint a szabad bizonyítás rendszerében bizonyítékként felhasználható, csupán annak védelmét a törvényes keretek között biztosítani kell. Az a körülmény, hogy az indítványozó el volt zárva tényállításainak okirati bizonyításától, mert a tranzakciós iratok becsatolására kötelezés elmaradt, súlyosan sérti a fegyveregyenlőség elvét és ezáltal a tisztességes eljáráshoz való jogot is.

- [12] Az indítványozó szerint a II. rendű alperes nyilvánvalóan rosszhiszemű pertaktikája, amelyet az ügyben eljáró bíróságok eljárási következmények nélkül hagytak, sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot és akadályozza a tényállás felderítését.
- [13] Súlyosan sértette továbbá a tisztességes eljáráshoz való jogot, azon belül az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményét az eljárás elhúzódása, az eljáró bíróságok ugyanis 5 éven át folytatták le a peres eljárást olyan kérdésekre, amelyekre az eljáró bíróságok szerint egyik bíróságnak sem volt hatásköre.
- [14] 3. A II. rendű alperes *amicus curiae* beadványt terjesztett az Alkotmánybíróság elé, amelyben kifejtette az indítványral kapcsolatos álláspontját, annak visszautasítását javasolva.
- [15] 4. Az indítványozó ezt követően benyújtott indítvány-kiegészítésében vitatta az *amicus curiae* beadvány előterjesztésének a jogszerűségét mind anyagi jogi, mind pedig eljárásjogi szempontok miatt. Az Abtv. 57. §-a ugyanis meghatározza azt az alanyi kört, amely jogosult *amicus curiae* beadvány előterjesztésére, a II. rendű alperes pedig nem tartozik ebbe a körbe. Emellett eleve csak jogalkotással összefüggő eljárásban nyújtható be ilyen beadvány. A beadvány továbbá elkésztnek is minősül, tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság 2023. november 23-án tájékoztatta az indítványozót a panasz nyilvántartásba vételéről, ettől az időponttól kezdve tudomása volt (és lehetett is) a II. rendű alperesnek az alkotmányjogi panaszról, ehhez képest csak 2024. február 15. napján terjesztette elő az *amicus curiae*-t.
- [16] 5. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [17] 5.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvannapos határidőn belül nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. A további rendes jogorvoslattal már nem támadható kúriai ítélet az eljárást befejező döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. A kérelmező az alkotmányjogi panasz benyújtásához szükséges indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mint a támadott ítélettel lezárt eljárás felperesének – megállapítható.
- [18] 5.2. Az alkotmányjogi panaszban megfogalmazott kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására továbbá azt, hogy amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás kezdeményezésének indokait (a bíróságok eljárása és döntése alapvető joga sérelmét okozta); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntéseket; d) az Alaptörvény indítványozó által sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) bekezdés, 28. cikk]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel; f) kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse azokat.
- [19] 6. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [20] 6.1. Az Alkotmánybíróság az első feltétellel kapcsolatosan emlékeztet arra, hogy a testületnek részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát illetően. Jelen ügy és a beadványban előadott indítványozói érvelés ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [21] 6.2. Az Alkotmánybíróság másrészt – a másik törvényi feltétel meglétének vizsgálatával összefüggésben – jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat védi {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert követelményrendszer érvényesülését garantálja.
- [22] 6.3. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjoga sérelmének okait elsősorban abban jelölte meg, hogy az eljáró bíróságok, különösen az elsőfokú bíróság nem kötelezte a II. rendű alperest a személyes megjelenésre; az indítványozó bizonyítási indítványait elutasította, felajánlott bizonyítékait mellőzte, illetve azokat egyoldalúan értékelte; az ellenérdekű fél üzleti titokra vonatkozó hivatkozását „visszaélésszerűen”, az okiratok vizsgálata nélkül, pusztán „bemondásra” engedélyezte; az üzleti titok fogalmát *contra legem* értelmezte; a bizonyítási teherre vonatkozó szabályokat pedig „jogellenesen alkalmazta”.
- [23] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor nem vizsgálja a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és érvek helyességét és megalapozottságát, mint ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárás során feltárt bizonyítékokat és érveket, és azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {3041/2024. (II. 9.) AB végzés, Indokolás [15]; 3229/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [24] A *contra legem* jogalkalmazás pedig eleve csak kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt vezethet a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságához. Még az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás sem alapozza meg önmagában az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság nem vizsgálja {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. „[A] tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...]” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [25] Az Alkotmánybíróság a bíróságok bizonyítékértékelési tevékenységével összefüggésben már a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában is kiemelte, hogy a bizonyítékok mérlegelése (felülmérlegelése) olyan, a bizonyítás körébe tartozó eljárási cselekmény, amelynek alanya kizárólag a bíróság, azaz az eljáró bíró vagy bírák. Míg a bizonyítás körébe tartozó egyéb eljárási cselekmények (indítványozás, bizonyítási eszközök megvizsgálása) a felek aktív részvételével folynak, addig a mérlegelés a bíró tevékenysége (Indokolás [91]).
- [26] Az Alkotmánybíróság az ügyben eljáró bíróságok döntései és az alkotmányjogi panaszban az állított alapjogi sérelem alátámasztásaként előadott érvek vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány valójában és tartalmát tekintve a rendes bíróságok ténymegállapításainak, bizonyítás-felvételének és főként bizonyíték értékelésének az Alkotmánybíróság által történő megváltoztatására irányul. A testület azonban ettől a korábban leírtak szerint következetesen tartózkodik, mivel a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok – ezek körében a felek nyilatkozatainak – értékelése, minősítése és mindezekből az ügy eldöntéséhez szükséges következtetések meghozatala a rendes bíróságok jogalkalmazói hatáskörébe tartozó kérdés, amelyet az Alkotmánybíróság erre vonatkozó hatásköre hiányában nem vonhat magához. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetve jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [27] Az Alkotmánybíróság a fenti megállapításokkal összefüggésben rámutat arra, hogy önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként részletesen megindokolt, a bizonyítékok mérlegelésén és értékelésén alapuló következtetések alapján hozott bírói döntések érvelését tévesnek, hibásnak, sérelmesnek, a saját álláspontjával ellentétesnek tartja és vitatja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.

- [28] 6.4. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelmével összefüggésben is állította. Az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog esetleges sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság több polgári ügy vonatkozásában is úgy foglalt állást, hogy az a bírói döntés érdemét nem befolyásolja, az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem pedig az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3440/2023. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [26]; 3433/2023. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemelte, hogy nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az indítványozó által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe {3257/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [27]; 3161/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [43]; 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [17]; 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [29] 7. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítvány a támadott bírósági döntésekkel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem vetette fel, így az nem teljesíti az Abtv. 29. §-ában írt alternatív feltételek egyikét sem, ekként annak befogadására és érdemi vizsgálatára nincs lehetősége. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2096/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3186/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 117. §-a és 118. §-a, valamint a Kúria Kfv.I.35.121/2023/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Radnai Éva ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt.
- [3] Az alkotmányjogi panasz benyújtását megelőző egyedi ügyben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-budapesti Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) a Fővárosi Törvényszék ítéletével elrendelt megismételt eljárásban 2017. december hónapra általános forgalmi adónemben a bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett, melynek során az alábbiakat állapította meg.
- [4] Az indítványozó 2016. december 9-én megbízási szerződést kötött a B. Kft.-vel, melynek értelmében nagy szilárdságú autóiipari alkatrészek gyártására vonatkozó beruházáshoz készített pályázatot, melynek műszaki részét a B. Kft. nyújtotta be. A B. Kft. kiállította az erről szóló számlát, az indítványozó pedig befogadta azt. Azonban a B. Kft. 2014. február 26-ától 2017. november 3-áig bejegyzett ügyvezetője úgy nyilatkozott, a B. Kft. nem létezett, nem végzett tényleges gazdasági tevékenységet. A 2017. november 3-ától 2019. június 27-ig bejegyzett ügyvezető az indítványozót és annak gazdasági tevékenységét nem ismerte. A 2019. június 26-ától bejegyzett ügyvezető elérhetetlen maradt.
- [5] Az indítványozó 2017. április 3-án szerződést kötött az N. Kft.-vel, melynek értelmében az utóbbi egy digitális gyártástechnológia fejlesztéséről szóló komplett pályázati anyagot készített el és nyújtott be a részére. Az N. Kft. azonban nem rendelkezett a gazdasági esemény teljesítéséhez szükséges személyi feltételekkel, ezért a pályázat elkészítéséhez alvállalkozót vett igénybe.
- [6] A fent említett megismételt eljárás alapján az elsőfokú adóhatóság 22 239 000 Ft jogosulatlan visszaigénylésnek minősülő adókülönbötetet állapított meg az indítványozó terhére, és megtagadta ezen összeg adószámlán való jóváírását. Ezen túlmenően 11 120 000 Ft adóbírságot is kiszabott. Összességében arra a következtetésre jutott, hogy a bizonyítékok alapján a gazdasági események nem jöttek létre.
- [7] Az elsőfokú adóhatóság megállapította, hogy a B. Kft. nem rendelkezett a teljesítéshez szükséges személyi és tárgyi feltételekkel, nem volt a gazdasági esemény elvégzéséhez szükséges székhelye, telephelye, egyetlen bejelentett alkalmazottja pedig „építőipari szakmai irányító, felügyelő” munkakörben volt bejelentve. A társaság számlájára utalt ellenérték kisebb részét készpénzben felvették, a fennmaradó összeget pedig más gazdasági társaságoknak utalták tovább, amelyek valós gazdasági tevékenységet nem folytattak. A B. Kft. pedig az áfabevallásaiban fiktív számlákon szereplő, előzetesen felszámított áfával csökkentette fizetendő adóját. Az indítványozó ügyvezetője nem ellenőrizte a B. Kft.-t.
- [8] Az N. Kft. teljesítése kapcsán egy másik gazdasági társaság ügyvezetőjének feladata volt a pályázati adatlap kitöltése és az elkészült pályázat feltöltése az arra kijelölt elektronikus felületre. Ezen az anyagon az N. Kft. semmit sem változtatott, azonban az eredetileg felszámított 36 056 218 Ft-nak csaknem duplájáért, 74 847 444 Ft-ért számlázta tovább az indítványozónak. A szakmai tartalmat olyan korlátolt felelősségű társaság készítette el, amelynek az ügyvezetőn kívül két fő kozmetikus és egy fő fodrász bejelentett alkalmazottja volt. A kiállított számlán kívül semmi nem támasztja alá, hogy tényleg ez a gazdasági társaság állította volna össze a szükséges szakmai tartalmat.
- [9] Mindezek alapján az elsőfokú adóhatóság azt állapította meg, hogy az indítványozó elmulasztotta a fokozottabb gondosság tanúsítását, ezáltal passzív szerepet játszott az áfakijátszásra irányuló cselekményekben.

- [10] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága helyben hagyta az elsőfokú határozatot. Határozatában kiemelte, hogy az indítványozótól mint több százmilliós árbevétel realizáló gazdasági szereplőtől, továbbá pályázatok és közbeszerzések rendszeres résztvevőjétől elvárható, hogy fokozottan ellenőrizze számlakibocsátóit.
- [11] Az indítványozó keresetében elsődlegesen azt kérte a Fővárosi Törvényszéktől, hogy az alperes határozatát az elsőfokú határozatra kiterjedően oly módon változtassa meg, hogy törölje a terhére megállapított adókülönbözet és adóbírság összegét, egyúttal állapítsa meg, hogy az áfavisszaigénylésre jogosult volt, továbbá rendelkezzen az összeg adószámlán való jóváírásáról. Másodlagosan azt kérte, hogy a törvényszék helyezze hatályon kívül az alperes határozatát és utasítsa új eljárásra az elsőfokú adóhatóságot. Harmadlagosan az alperes határozatának az elsőfokú határozatra kiterjedő megváltoztatását kérte azzal, hogy a törvényszék törölje a terhére kiszabott adóbírságot.
- [12] A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét elutasította. A törvényszék ítéletében megállapította, hogy az alperes eredményesen bizonyította mindkét számlakibocsátó társaság – vagyis a B. Kft. és az N. Kft. – vonatkozásában az adókijátszás tényét. Ezek a társaságok a fizetendő áfát bevallják, azonban annak ellentételezésére közel azonos összegben olyan levonható áfát szerepeltetnek, amelyek fiktív számlákon alapulnak. A PMB Kft. iratanyaga nem állt rendelkezésre, a beszállító pedig nem működött együtt az adóhatósággal, ezért a gazdasági esemény nem volt ellenőrizhető, így pedig a levonási jog alapjául szolgáló számlák létezése sem igazolt, azok hitelessége nem vizsgálható.
- [13] Az indítványozó felülvizsgálati eljárást kezdeményezett. Elsődlegesen azt kérte a Kúriától, hogy helyezze hatályon kívül a jogerős ítéletet és a kereseti kérelemnek megfelelő döntést hozzon, másodlagosan pedig azt, változtassa meg a jogerős ítéletet, helyezze hatályon kívül az alperes határozatát az elsőfokú határozatra kiterjedően és kötelezze új eljárásra az elsőfokú adóhatóságot.
- [14] A Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását az alkotmányjogi panasszal támadott végzésével megtagadta, mert az indítványozó kérelme nem teljesítette a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont aa), ab) és ac) alpontjaiban, valamint b) pontjában meghatározott feltételeket.
- [15] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz – hiánypótlással utóbb kiegészített – alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, XV. cikk (1), (2) és (4) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXV. cikkének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, 25. cikk (1)–(4) bekezdésének, valamint 28. cikkének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria végzésének, valamint a Kp. 117. és 118. §-ainak megsemmisítését.
- [16] A panaszban előadottak értelmében a Kp. 117. és 118. §-ainak alkalmazása következtében az indítványozó elesett a bírósághoz fordulás lehetőségétől, ezek a rendelkezések megvonják, „de minimum” korlátozzák a többszintű igazságszolgáltatás megvalósulását, ennek következtében pedig sértik az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Az, hogy a támadott rendelkezések lehetőséget adnak a felülvizsgálattal támadott bírói döntés érdemi vizsgálatának mellőzésére, azt eredményezi, hogy a bírósági eljárás egyfokú lesz, ez pedig nemcsak a bírósághoz fordulás jogával ellentétes, hanem a bírósági rendszernek az Alaptörvény 25. cikk (4) bekezdésében deklarált többszintűségével is, továbbá megakadályozza, hogy a Kúria ellássa az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerinti legfőbb bírósági szerv szerepét. A Kp. támadott szabályai azt is gátolják, hogy a Kúria betöltse a bíróságoknak az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésében foglalt azon rendeltetését, hogy döntsön a közigazgatási határozatok törvényességéről. A jogalkalmazás egységessége megteremtésének az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében rögzített hatásköre csupán másodlagos feladat, ez következik abból a megfogalmazásból, hogy a Kúria „a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét”, ezért a Kúria nem tagadhatta volna meg a (2) bekezdésben rögzített kötelezettségét arra hivatkozással, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadása nem indokolt a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása okán.
- [17] A Kp. 117. és 118. §-ainak a Kúria által alkalmazott értelmezése ellentétes az Alaptörvény 28. cikkével, mert az azzal konform értelmezés nem eredményezte volna az indítványozó jogorvoslati lehetőségtől való elzárását.
- [18] Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított, jogorvoslatihoz való joga azért sérült, mert az ügyben egyfokú bírói döntés született, a Kúria pedig a felülvizsgálati kérelem befogadásának megtagadásával kizárta annak lehetőségét, hogy a Fővárosi Törvényszék elsőfokú ítéletével szemben bármilyen jogorvoslatot igénybe vehessen.

- [19] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a Kúria a végzésében nem támasztotta alá törvényi indokokkal azt az állítást, hogy a felülvizsgálat során az egyedi ügy és a jogegység kapcsolatát kellene vizsgálnia.
- [20] Az Alaptörvény XXV. cikke azért sérült az indítványozó vonatkozásában, mert a Kúria a Kp. 117. és 118. §-ainak alkalmazása következtében megakadályozta őt abban, hogy írásban kérelemmel, panasszal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.
- [21] Az alkotmányjogi panaszban előadottak szerint egyenlő bánásmód követelménye azért sérült, mert a különböző pertípusokra vonatkozó eljárási szabályok diszkriminatívak: míg a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) az 5 000 000 Ft-ot meghaladó pertárgyértékű perek esetén korlátlanul lehetővé teszi a felülvizsgálatot, és eleve a rendes bírósági eljárás is kétfokú, addig a Kp. egyfokú bírósági eljárást tesz lehetővé, a Kúria „másodfokú bírósági szervként” való eljárásától pedig a 117. és 118. §-ok elzárják a közigazgatási per feleit.
- [22] A Kp. 117. § (4) bekezdése kimondja, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadhatósági okának fennállását bizonyítani és azt indokolni nem kell, ez alól csak a 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti ok képez kivételt. Az indítványozó álláspontja szerint ebből az következik, hogy a joggyakorlat továbbfejlesztésére és a jogkérdés különleges súlyára, társadalmi jelentőségére való hivatkozás önmagában, különösebb indokolás nélkül is a befogadásra alkalmassá teszi a felülvizsgálati kérelmet. Ráadásul a jelen esetben az indítványozó kifejezetten bemutatta, hogy a Kp. 78. § (2) és (4) bekezdései értelmezésének különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége van, továbbá jelentőséggel bír a joggyakorlat továbbfejlesztése szempontjából is; a megválaszolandó kérdés ugyanis az, milyen alapossággal kell a bíróságnak vizsgálnia az adózó – jelen esetben az indítványozó – tudattartalmát abból a szempontból, hogy mennyire ismerhette a vele szerződő gazdasági társaságok valós hátterét. Mindezen túlmenően a Kúriának az az állítása, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelemben nem jelölt meg a bírói gyakorlat megváltoztatását, továbbfejlesztését, kúriai iránymutatást igénylő problémát, illetve nem mutatott be eltérő döntéseket, iratellenes. Összességében a Kp. 117. §-a nem követel meg részletes bizonyítást és indokolást az indítványozótól, és a Kúriának nem lett volna alapja arra, hogy megtagadja a felülvizsgálati kérelem befogadását.
- [23] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [24] Az indítványozó jogi képviselője 2023. július 18-án vette át a Kúria végzését, majd augusztus 21-én nyújtotta be a panaszt, amely így megfelel az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határidőnek. A jogi képviselő a hiánypótlási felhívást 2023. október 4-én vette kézhez, majd a hiánypótlást november 2-án nyújtotta be, az Abtv. 55. § (3) bekezdése szerinti 30 napos határidőn belül.
- [25] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [26] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, valamint törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés és az alkalmazott jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel, továbbá kifejezett kérelmet ad elő a sérelmezett bírói döntés, valamint jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére.
- [27] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti [a) pont], továbbá az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [b) pont]. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése ugyanezen feltételek mellett teszi lehetővé az alkotmányjogi panasz benyújtását az ügyben alkalmazott, alaptörvény-ellenes jogszabállyal szemben.
- [28] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése, valamint 26. § (1) bekezdése alapján tehát az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: a támadott bírói döntés az ügy érdekében hozott, vagy eljárást lezáró döntésnek minősül-e, a támadott jogszabályt alkalmazták-e az ügyben, az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, illetve Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.

- [29] Az indítványozó a bírósági felülvizsgálattal kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségét, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával.
- [30] A Kúria támadott végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti, a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, ezért alkotmányjogi panasszal támadható.
- [31] A Kp. 117. §-a a felülvizsgálati kérelem benyújtásának és elbírálásának egyes formai körülményeit határozza meg, a 118. § pedig azt sorolja fel, mely – vagylagos – feltételek teljesülése esetén fogadja be a Kúria a felülvizsgálati kérelmet. A Kúria alkalmazta ezeket a rendelkezéseket, ezért azok alkotmányossága vizsgálható az alkotmányjogi panasz eljárás során.
- [32] Az indítványozó az egyedi ügy felpereseként érintettnek minősül.
- [33] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja, illetve 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek.
- [34] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság értelmezésében nem tekinthető olyan alapvető jognak, amire alkotmányjogi panasz alapítható, mert nem önmagában hivatkozható jog, hanem az Alaptörvény alapjogi katalógusának értelmezési zsinórmértéke. A XV. cikk (4) bekezdés nem Alaptörvényben biztosított jogot rögzít, hanem állami feladatkört határoz meg az esélyegyenlőség terén. A 25. cikk a bíróságok szervezeti felépítésének és hatásköreinek alapvetéseit rögzíti alkotmányi jogforrási szinten, ezek azonban nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jogoknak, nem határoznak meg az indítványozók számára alkotmányjogi panasz útján érvényesíthető személyes jogosultságot. A 28. cikk ugyan egy kötelező szempontrendszert határoz meg a bíróságok számára az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezéséhez, ez azonban önállóan szintén nem hivatkozható Alaptörvényben biztosított jogként. Ezért az alaptörvény e rendelkezései tekintetében a panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában, illetve 27. § (1) bekezdés a) pontjában rögzített követelménynek.
- [35] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírósági eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott kúriai végzéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.
- [36] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 29. §-ának való megfelelés szempontjából is vizsgálnia kellett az alkotmányjogi panaszt. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [37] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [38] Az alkotmányjogi panaszban kifejtettek szerint a Kúriának kötelessége lett volna befogadni és érdemben elbírálni a jogerős ítélettel szembe benyújtott felülvizsgálati kérelmet, mert a Kp. 118. §-ában felsorolt körülmények valójában fennálltak, az Alaptörvénnyel pedig a Kp. kiterjesztő értelmezése áll összhangban, ami a befogadhatóság körét a lehető legnagyobb mértékben kiszélesíti. A Kp. 118. §-ának alkalmazása, értelmezése azonban jogalkalmazási, törvényértelmezési kérdés, amit a magyar jogrendszer és az Alaptörvény is elsősorban a rendes bíróságok hatáskörébe utal [lásd mindenekelőtt az Alaptörvény 25. cikk (1)–(3) bekezdését]. Ezért az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy felülbírálja a Kúria azon mérlegelését, fennálltak-e a Kp. 118. §-ában foglalt feltételek a konkrét ügy vonatkozásában. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 28. cikke alapján megállapította: azt vizsgálja, hogy a bíróságok „ítélkezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik és alkalmazzák”; azonban következetesen tartózkodik a kizárólag jogértelmezési és bizonyítékmérlegelési kérdésektől {elvi jelleggel rögzítette: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A jelen esetben az Alkotmánybíróság a benyújtott alkotmányjogi panasz alapján nem észlelt olyan körülményt, szempontot, ami a Kúria végzésének érdemi alkotmányjogi vizsgálatát tenné szükségessé. A támadott végzés indokolása tételesen bemutatja, miért jutott a Kúria arra a következtetésre, hogy a Kp. 118. §-ában felsorolt feltételek egyike sem áll fenn. Ezen túlmenően a panasz olyan körülményt sem adott elő, amelynek alapján a bírósághoz fordulás jogának sérelme merülhetne fel, mert az indítványozó érvényesíthette a másodfokú adóhatósági határozat bírósági

felülvizsgálata iránti igényét, továbbá a törvény keretei között lehetősége volt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére.

- [39] Az indítványozónak azzal a hivatkozással kapcsolatosan, hogy a Kúria eljárása, valamint a Kp. 117–118. §-ai elzárják a jogorvoslat lehetőségét a Fővárosi Törvényszék közigazgatási, adójogi tárgyú ítéletével szemben, az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes és kiforrott. Ennek értelmében a jogorvoslatihoz való jog „lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét” {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság értelmezésében – az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésére, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírósághoz fordulás jogára is figyelemmel – a közigazgatási határozattal szemben kért bírósági felülvizsgálat a rendes jogorvoslatok körébe tartozik; ennek biztosításával a jogalkotó teljesíti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján rá háruló kötelezettségét. Az kétségtelen, hogy a közigazgatási jogvita tárgyában meghozott törvényszéki döntés mint bírói döntés elsőfokú határozat, de az Alkotmánybíróság álláspontja következetes abban, hogy a rendkívüli jogorvoslatok, így a Kúria hatáskörébe tartozó felülvizsgálat „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe” {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]; 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [27]}. Az Alkotmánybíróság ehhez azt fűzte hozzá, hogy „amennyiben a jogalkotó a felülvizsgálat lehetőségének biztosítása mellett dönt, az Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik a jogalkotó által biztosított rendkívüli jogorvoslat szabályainak az Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatára” {3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [28]}. Összességében azonban az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvény nem tartalmaz követelményt azzal kapcsolatban, hogy a közigazgatási jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelel az Alaptörvény követelményeinek {lásd pl. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]; 3149/2023. (III. 27.) AB végzés, Indokolás [64]}. Erre tekintettel a panaszban előadottak nem teszik szükségessé a Kp. 117–118. §-ainak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján való érdemi vizsgálatát.
- [40] A fenti megfontolásokra tekintettel nem vizsgálható érdemben az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése alapján sem. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy a jogalkotót széles mérlegelési kör illeti meg a tekintetben, milyen indokból, milyen feltételek mellett biztosít rendkívüli jogorvoslati lehetőséget a jogerős bírói döntések felülbírálatára {vö. pl. 3280/2023. (VI. 15.) AB végzés, Indokolás [25]}. Ennek alapján nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét az, hogy a törvényalkotó a különböző eljárási törvényekben eltérő kritériumokhoz köti a felülvizsgálat igénybevételét; továbbá az sem, hogy a közigazgatási határozatot felülvizsgáló bírói döntéssel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelem a Kp. 118. §-ában megjelölt feltételek teljesülése esetén fogadható be.
- [41] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) a közigazgatási hatóság eljárásának tisztességességéről rendelkezik. Az indítványozó az előzményi eljárás során sérelmezhetett és sérelmezte is az elsőfokú adóhatóság, majd a Fővárosi Törvényszék előtt az alperes eljárását és a bizonyítékok mérlegelését. Az alkotmányjogi panaszt azonban a Kúria végzésével szemben terjesztette elő, a Kúria eljárására pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése irányadó. Ezért a panasz nem vizsgálható érdemben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján.
- [42] Továbbá nem merült fel olyan körülmény sem, ami azt valószínűsítene, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XXV. cikke által biztosított azon joga sérült volna, hogy panaszával állami szervhez forduljon. Az indítványozónak lehetőségében állt, hogy eljárást kezdeményezzen a törvény által kijelölt állami szervek előtt, e lehetőségével kétséget kizáróan élt is, az pedig nem veti fel az Alaptörvény XXV. cikkének sérelmét, hogy a Kúria – a Kp.-ban meghatározott mérlegelési jogkörével élve – arra a következtetésre jutott, hogy nem teljesülnek a felülvizsgálati kérelem befogadásának törvényi okai.
- [43] 4. Az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre. Ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Abtv. 26. § (1) bekezdése, 27. § (1) bekezdése, 29. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1930/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3187/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.478/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Rajnai Csaba ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.478/2023/2. számú végzése, illetve a Szegedi Törvényszék 101.K.701.398/2022/23. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás a következő.
- [3] Az indítványozó az alapügy felperese. Az alapügyben az I. rendű felperesi érdekelt mint eladó és az indítványozó mint vevő adásvételi szerződést kötöttek szántó művelési ágú ingatlan 466/26881-ed arányú tulajdoni illetőségére. Az indítványozó az elővásárlási jogát a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (1) bekezdés *d*) pontjára és (4) bekezdés *a*) pontjára alapította, mint helyben lakó földműves, őstermelők családi gazdaságának tagja.
- [4] A szerződés kifüggesztése során a II. rendű alperesi érdekelt tett elfogadó jognyilatkozatot, amelyben elővásárlási jogát a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdés *c*) pontjára és (4) bekezdés *a*) pontjára alapította, mint helyben lakó szomszéd földműves, őstermelők családi gazdaságának tagja. Nyilatkozatához csatolta az önkormányzat jegyzője által kiállított hatósági bizonyítványt arról, hogy az adott községben él életvitelszerűen és igazolhatóan ott tartózkodik több mint 3 éve, a hatósági bizonyítvány kiállításának keltéig. Csatolta továbbá kilenc helybeli lakos nyilatkozatát is arról, hogy életvitelszerűen az adott községben él. A helyi földbizottság állásfoglalásában a szerződés jóváhagyását mind az indítványozóval, mind a II. rendű alperesi érdekelttel támogatta. A rangsor felállítását követően a Békés Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) az adásvételi szerződést a II. rendű alperesi érdekelttel jóváhagyta. Az indítványozó közigazgatási perben támadta az alperes határozatát, kérve annak megsemmisítését, az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését, és azt, hogy a szerződést az alperes vele szemben hagyja jóvá.
- [5] A Szegedi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 101.K.701.398/2022/23. számú ítéletével (a továbbiakban: Törvényszéki ítélet) az indítványozó keresetét elutasította. A Törvényszéki ítélettel szemben jogszabálysértésre hivatkozással az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.
- [6] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását Kfv.III.37.478/2023/2. számú végzésével (a továbbiakban: a Kúria végzése) a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. (1) bekezdés *a*) pont *aa*), *ad*) alpontjaira és *b*) pontjára hivatkozással megtagadta.
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Kúria végzésének, illetve a Törvényszék ítéletének alaptörvény-ellenességét állította, ezért kérte azok megsemmisítését. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapította.
- [8] Az indítványozó szerint a „fegyverek egyenlősége” számára azért nem volt biztosított, mivel a már elrendelt tanúbizonyítást az elsőfokú bíróság utóbb mellőzte, illetve nem adott lehetőséget arra, hogy a II. rendű alperesi érdekelt megváltoztatott – az ügy érdemi elbírálása szempontjából lényeges – tényállítása kapcsán azt újonnan indítványozott bizonyítással cáfolhassa. Mindezek után az elsőfokú bíróság keresetét azzal utasította el, hogy az indítványozó nem bizonyította az állítását. Az indítványozó szerint a bizonyítási indítványainak mellőzése körében a bíróság az indokolási kötelezettségét érdemben nem, csak formálisan teljesítette. Az alperes és a Törvényszék jogértelmezése kiüresíti a birtokkorlát megkerülésének és az indokolatlan gazdasági szükségletnek a fogalmát.

- [9] Az indítványozó kifogásolja, hogy a Kúria pusztán formális szempontból vizsgálta az elsőfokú bíróság indokolását, a Kúria végzésének indokolása hiányos, nem kellő részletességű. A jogegységi célokkal előterjesztett felülvizsgálati kérelmét pedig a Kúriának be kellett volna fogadni, ugyanis az indítványozó által felhívott, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 5/2022. Jogegységi határozata (Jpe.IV.60.024/2022/12. szám, a továbbiakban: JEH) szerinte nyitva hagyta azt a kérdést, hogy a Földforgalmi törvény 5. § 9. pontjában írt helyben lakó fogalmának részét képező „életvitelszerű helyben lakás” (illetve 2023. január 1-jétől „életvitelszerű lakáshasználat”) követelményének értelmezése szempontjából a családhoz és/vagy a munkahelyhez köthető ingatlanhasználat alapozhatja-e meg az életvitelszerű ottlakást. Az indítványozó szerint a Kúriának kötelessége lett volna állást foglalni atekintetben, hogy a nappali munkavégzés elégséges feltétele-e az életvitelszerű tartózkodásnak vagy sem. A Kúria nem mellőzhette volna a haszonbérlettel kapcsolatos joggyakorlat egységesítését sem. Azáltal, hogy sem az elsőfokú, sem a felülvizsgálati eljárásban lényegében nem került sor az ezzel kapcsolatos jogi érveinek vizsgálatára, azokat érdemi indokolás, levezetés nélkül mellőzték, az indítványozó sérülni véli a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogát.
- [10] Az eljárásban kizárólag az alperesi érdekelt elfogult tanúit hallgatták meg, ami szerinte már önmagában elégséges feltétele az eljárási szabályszegés megállapításának. Az elsőfokú bíróság elmulasztotta az indítványozó által csatolt okirati bizonyítékok széles körű egybevetését. Az indítványozó vitatja a bizonyítékok bíróságok általi mérlegelésének eredményét. A bíróságok kirívóan okszerűtlen mérlegelési tevékenysége téves következtetések levonásához vezetett. A kirívóan okszerűtlen mérlegeléssel és a „prekonceptióba nem illő bizonyítékok mellőzésével”, indokolás nélküli figyelmen kívül hagyásával sérült az indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül lehet benyújtani [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [13] A Kúria végzését az indítványozó ügyvédje 2023. augusztus 22-én vette át, alkotmányjogi panaszát az indítványozó 2023. szeptember 23-án terjesztette elő. Az alkotmányjogi panasz tehát a Kúria támadott végzése tekintetében az Abtv. 30. § (1) bekezdés szerinti 60 napos határidőn belül került benyújtásra.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapügyben hozott törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta, a jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek a Törvényszék ítélete tekinthető.
- [15] Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése szerint a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg.
- [16] Az indítványozó jelen ügyben a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal határidőben nem támadta meg, ugyanakkor a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti feltételek fenn nem állása miatt megtagadó végzése mérlegelési jogkörben hozott döntésnek minősül. Erre tekintettel a Kúria végzésén keresztül a Törvényszék ítéletének állított alaptörvény-ellenessége vizsgálható jelen eljárásban.
- [17] 2.2. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő az alkotmánybírói eljárásra vonatkozó meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó, mint az alkotmányjogi panaszra okot adó per felperese, jogosultnak és érintettnek is tekinthető.
- [18] 2.3. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem kritériumainak megfelel. Az indítvány tartalmazza a) a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése]; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntéseket [a Kúria Kfv.III.37.478/2023/2. számú végzése, illetve a Szegedi Törvényszék 101.K.701.398/2022/23. számú ítélete]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntéseket.

- [19] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] 3.1. Az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát illetően. Jelen ügy és a beadványban előadott indítványozói érvelés ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [21] 3.2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. [...] [A] tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; 3058/2024. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [35]; 3015/2024. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [20]; 3128/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [16]}
- [22] Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és érvek helyességét és megalapozottságát, mint ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárás során feltárt bizonyítékokat és érveket, és azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {3041/2024. (II. 9.) AB végzés, Indokolás [15]; 3229/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság a bíróságok bizonyítékértékelési tevékenységével összefüggésben már a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában is kiemelte, hogy a bizonyítékok mérlegelése (felülmérlegelése) olyan, a bizonyítás körébe tartozó eljárási cselekmény, amelynek alanya kizárólag a bíróság, azaz az eljáró bíró vagy bírók. Míg a bizonyítás körébe tartozó egyéb eljárási cselekmények (indítványozás, bizonyítási eszközök megvizsgálása) a felek aktív részvételével folynak, addig a mérlegelés a bíró tevékenysége (Indokolás [91]).
- [24] Az Alkotmánybíróság a törvényszék ítélete és az alkotmányjogi panaszban az állított alapjogi sérelem alátámasztásaként előadott érvek vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány valójában és tartalmát tekintve a rendes bíróságok ténymegállapításainak, bizonyítás-felvételének és főként bizonyíték értékelésének az Alkotmánybíróság által történő megváltoztatására irányul. A testület azonban ettől a korábban leírtak szerint következetesen tartózkodik, mivel a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok – ezek körében a felek nyilatkozatainak – értékelése, minősítése és mindezekből az ügy eldöntéséhez szükséges következtetések meghozatala a rendes bíróságok jogalkalmazói hatáskörébe tartozó kérdés, amelyet az Alkotmánybíróság erre vonatkozó hatásköre hiányában nem vonhat magához. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetve jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól {3041/2024. (II. 9.) AB végzés, Indokolás [17]; 3535/2023. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [32]; 3459/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság a fenti megállapításokkal összefüggésben rámutat arra, hogy önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként részletesen megindokolt, a bizonyítékok mérlegelésén és értékelésén alapuló következtetések alapján hozott bírói döntések érvelését tévesnek, hibásnak, sérelmesnek, a saját álláspontjával ellentétesnek tartja és vitatja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.
- [26] „[A] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik „a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32], vö. 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjed-

- nie és nem minden egyes részletre” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy érdeme szempontjából releváns kérdések tekintetében az indokolási kötelezettség megsértésének kételye nem merült fel, az eljáró bíróságok részletesen számot adtak azon lényeges érvekről, amelyek döntéseiket alátámasztották.
- [28] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. „Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.” {3416/2023. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [29] 3.3. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint továbbá annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának előfeltételei fennállnak-e vagy sem, illetőleg a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra alkalmas-e vagy sem, alapvetően nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági, hanem az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső szakjogi-törvényértelmezési kérdés {lásd például: 3068/2023. (II. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3333/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [24]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelem befogadása kérdésében nem osztja a Kúria jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [30] Az indítványozó azon érve, miszerint az eljáró bíróságok a Kúria korábbi határozataiba – köztük a JEH-be – ütköző módon értelmezték a Földforgalmi törvényt, és ezért a Kúria részéről a joggyakorlat egységesítése lett volna indokolt, az Alkotmánybíróság eljárását nem alapozza meg.
- [31] Az Alkotmánybíróság a JEH alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozott 3218/2023. (V. 5.) AB végzésében is hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A JEH-ben foglalt jogértelmezési kérdések megítélése a Kúria döntésének Alkotmánybíróság általi felülmérlegelését igényelné, amelyre azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, ezért tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a Kúria az egyes szakjogi kérdéseket helytállóan értelmezte-e {3218/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségének is eleget tett, amikor egyértelműen megindokolta, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását miért tagadta meg.
- [33] 3.4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítvány a támadott bírósági döntésekkel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem vetette fel, így az nem teljesíti az Abtv. 29. §-ában írt alternatív feltételek egyikét sem, ekként annak befogadására és érdemi vizsgálatára nincs lehetősége.
- [34] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdése alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2147/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3188/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.453/2023/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.453/2023/3. számú végzésének, a Veszprémi Törvényszék 3.K.700.303/2022/37-II. számú ítéletének, továbbá ezen bírósági eljárásra okot adó Zala Vármegyei Kormányhivatal Hatósági Főosztálya ZA/040/93-5/2022. iktatószámú határozatának, mint alaptörvény-ellenes bírói és közigazgatási döntések megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. A Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt., mint a II. rendű alperes Építési és Közlekedési Minisztérium jogelődje, kérelmet terjesztett elő a Zala Vármegyei Kormányhivatalhoz (a továbbiakban: Kormányhivatal) mint I. rendű alpereshez az indítványozó tulajdonjogában lévő ingatlan részleges kisajátítása iránt. A kisajátítás célja a nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházással nyilvánított közlekedési infrastruktúra fejlesztés volt (a továbbiakban: Beruházás). A kártalanítás megállapításának megalapozására megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő által készített szakvélemény készült. A kisajátítási eljárásban a Kormányhivatal a szakértőt tárgyalásra idézte. A tárgyaláson az indítványozó részt venni nem tudott, de írásbeli észrevételeket tett. A Kormányhivatal helyt adott a kérelemnek, és az indítványozó ingatlanát megosztotta, és 397 m² területet kisajátításáról döntött a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kisajátítási törvény) alapján. A Kormányhivatal a kártalanítás összegét (faérték nélkül 39 991 Ft) a szakvélemény alapján állapította meg, mely összeg megállapítása során figyelembe vette az indítványozó fakitermelési szándékát.
- [4] Az indítványozó a kártalanítás összegszerűségét vitató keresetet nyújtott be a Veszprémi Törvényszékhez (a továbbiakban: Törvényszék), melyben előadta, hogy a kisajátított földterület értékének megállapítása jóval a valós piaci ár alatt történt. Az indítványozó szerint a Kisajátítási törvény 9. § és 19. §-ba ütköző módon elmaradt a visszamaradó részterület értékvesztésének felszámítása, továbbá a szakértő nem volt figyelemmel az ingatlanok helyben kialakult forgalmi értékére sem. Az indítványozó hat darab adásvételi szerződést csatolt, illetve új igazságügyi szakértő kirendelését kérte. Az indítványozó keresetében a visszamaradó területek hasznosíthatóságának korlátozódását is állította. Az indítványozó az első tárgyalást megelőzően a kereset megváltoztatására irányuló beadványt nyújtott be Törvényszékhez. A beadványban a határozat megváltoztatását, a kisajátítási kérelem elutasítását és az eljárás megszüntetését kérte, mert a tulajdonában lévő másik ingatlan esetén folyamatban volt kisajátítási eljárást a hatóság megszüntette, mivel a kisajátítást kérő a kérelmét visszavonta. A visszavonás a kormányzat tárgyi projekt megvalósulásához szükséges területszerzési feladatok felfüggesztésére irányuló döntésén alapult. A perben az indítványozó hivatkozott a Beruházásnak a Magyarország szomszédságában zajló háború idején a rezsicsökkentés megvédése és a honvédelmi célok teljesítése érdekében szükséges költségvetési intézkedésekről szóló 1281/2022. (VI. 4.) Korm. határozat alapján történő felfüggesztésére, illetve arra, hogy valójában ezáltal a Beruházás megszüntetésére került sor. Az indítványozó véleménye szerint a Beruházás mint közérdekű cél nem valósul meg, így a kisajátítás a Kisajátítási törvény 1. § (1) bekezdésébe ütközik.
- [5] A Törvényszék a keresetet alaptalannak találta. A Törvényszék vizsgálta az indítványozó kisajátítás alapján vitatására irányuló beadványát, illetve az általa előadottakat. A Törvényszék szerint az indítványozó a perindítási határidőn belül a kisajátítás jogalapját nem vitatta, és csak a határidő leteltét követően szabott új megtámadási irányt, így a kérelem a keresetkiterjesztés tilalmába ütközik. A Törvényszék kitért arra is, hogy a kisajátítási határozat meghozatalát követő, a Beruházás felfüggesztésére irányuló kormányzati intézkedés nem hat ki a határozat jogszerűségére. A Törvényszék a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértőt az indítványozó keresetében és beadványaiban foglalt észrevételekre nyilatkoztatta. A Törvényszék szerint a szakértő az in-

dítványozó által vitatottakra részletes, indokolt választ adott, amely nem eredményezte a megelőző eljárásban tett szakvélemény módosítását vagy megváltoztatását. A szakvélemény aggálytalanságát a Törvényszék maga is vizsgálta, a megelőző eljárásban készült szakvéleményt a szakértő írásbeli nyilatkozatával összevetette. Ezek alapján a Törvényszék a szakvéleményt elfogadhatónak találta. Az indítványozó szakvéleményt vitató hivatkozásai a Törvényszék szerint nem voltak érdemben elfogadhatók a szakértő válaszai alapján, a szakvélemény nem homályos, nem hiányos, az sem önmagával, sem más peradattal nem ellentétes, így az az ítélet alapjául szolgálhat. A Törvényszék új szakértő kirendelését nem látta indokoltnak. Az ítélet szerint a Kormányhivatal határozata egyetlen keresetben hivatkozott ok miatt sem jogsértő.

- [6] Az indítványozó a keresetét elutasító jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, melynek befogadását a felülvizsgálati bíróságként eljáró Kúria megtagadta.
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a felülvizsgálati bíróságként eljáró Kúria végzése, a Törvényszék ítélete, illetve a Zala Vármegyei Kormányhivatal határozata alaptörvény-ellenességét állította. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, illetve XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére alapította az alábbiak szerint.
- [8] Az indítványozó szerint a kisajátítással a tulajdonhoz való jogába történt alaptörvény-ellenes beavatkozás, mivel nem teljesült az értékgarancia elve, illetve nem teljesültek az Alaptörvényben biztosított feltételek.
- [9] Az alkotmányjogi panasz szerint a közérdekűség és a kivételesség a Beruházás felfüggesztése miatt nem áll fenn. A felfüggesztés következtében a kisajátítási cél a Beruházás teljesítésére meghatározott határidőn belül nem fog megvalósulni, így nem jelentkezik közösségi előny.
- [10] Nem részesült az indítványozó teljes kártalanításban az alkotmányjogi panaszban előadottak szerint. Az indítvány alapján a kisajátítási összeg megállapításakor – figyelembe véve az indítványozó fakitermelési szándékát – figyelmen kívül hagyták a várható hozam értékét, így a perbeli ingatlan szakvéleményben meghatározott forgalmi értéke magasabb, mint a Kormányhivatal által megállapított és a Törvényszék által jóváhagyott kisajátított összeg. Az indítványozó szerint a megelőző eljárásban tett szakvélemény a kisajátítás összegét befolyásoló értéknövelő tényezőt nem számolt el azáltal, hogy az ingatlant időjárásbiztos úton nem megközelíthetőnek nyilvánította. Állította az indítványozó a szakvélemény hiányosságát, és ezáltal a teljesség elvének megsértését, a részleges kisajátítással kapcsolatban is.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette a tisztességes hatósági eljáráshoz való joga vélt sérelmét. Az indítványozó szerint a kisajátítási eljárás során a Kormányhivatal a fegyveregyenlőség követelményét figyelmen kívül hagyva, az elvárt szakszerűséget nélkülözve hozta meg határozatát. A Kormányhivatal részrehajló módon, alaptalanul fogadta el a kirendelt szakértő – hozzászámítás módszerén alapuló – ingatlan forgalmi értékével kapcsolatos megállapítását, és mellőzte az indítványozó vonatkozó indítványát. Alkotmányjogi panaszában kifogásolta az indítványozó, hogy a Kormányhivatal anélkül fogadta el a szakértő értékvesztéssel kapcsolatos állítását, hogy arra bizonyítást folytatott volna. Az indítványozó szerint a szakértő bírósági eljárásban tett nyilatkozata alapján a Kormányhivatal téves ténymegállapítást tartalmazó szakvéleményt fogadott el. Továbbá állította, hogy a Kormányhivatal jogsértő módon, szakértelem nélkül döntött szakkérdésben a kártalanítási összeg változásáról a kitermelt faállomány értékének figyelmen kívül hagyásával.
- [12] Az alkotmányjogi panasz szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésben rögzített jogokat sérti a jogalapot vitató érvelés vizsgálatának elmaradása. A panasz alapján a Törvényszék és a Kúria a keresetváltoztatás tárgyában, illetve a felülvizsgálati kérelemben előadottakat nem az Alaptörvénnyel összhangban vizsgálta, így a bírósági jogértelmezés az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, illetve 28. cikkével nincs összhangban. Továbbá a Törvényszék az indítványozó szerint nem tett eleget tényállás felderítési kötelezettségének a bizonyításra irányuló indítványának mellőzésével. A Törvényszék esetén is sérelmesnek találta az indítványozó – a faállomány értékének figyelmen kívül hagyására vonatkozóan – a határozat jóváhagyását, így a „kellő szakmai kompetencia” nélküli, szakkérdésben történő döntéshozatalt. Az indítványozó állította továbbá az indokolási kötelezettség megsértését mind a Törvényszék, mind pedig a Kúria döntése esetén.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézhezvételétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a Kúria végzésével szemben határidőben terjesztette elő.

- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a megelőző bírósági eljárásban az ügy érdemében hozott jogerős döntés a Törvényszék 3.K.700.303/2022/37-II. számú ítélete, amelyet az indítványozó önálló alkotmányjogi panasszal nem támadott. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy a Kúria Kfv.IV.37.453/2023/3. számú, a felülvizsgálati kérelem befogadását – a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (2) bekezdésén alapuló – megtagadó végzése az ügy érdemét nem érintette. Ugyanakkor a Kúria döntését mérlegelési jogkörben hozta meg, így az Ügyrend 32. § (5) bekezdése alapján a Kúria végzésén keresztül az alapügyben hozott jogerős döntés vizsgálata is elvégezhető [lásd például: 3007/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [20]–[24]].
- [16] Az indítvány megfelel az Abtv. 27. §-ban meghatározott feltételeknek a következők alapján. Az indítványozó, mint az alkotmányjogi panaszra okot adó per felperese, jogosultnak és érintettnek is tekinthető. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, illetve az Alaptörvény indítványozó által megjelölt cikkeiben rögzített jogok az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekintendők.
- [17] 2.2. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem kritériumainak megfelel, megjelölte az indítványozó jogsultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont] és tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel, továbbá kifejezett kérelmet ad elő a megsemmisítésre [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) és f) pont].
- [18] 2.3. Az indítványozó álláspontja szerint a kisajátításra nem az Alaptörvényben rögzített feltételekkel került sor, amely a tulajdonhoz való jogát alaptörvény-ellenesen korlátozta. „Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátítás, míg a XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdonhoz való jog kisajátítást el nem érő mértékű korlátozása esetét szabályozza” [3365/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [26]]. Tekintettel arra, hogy jelen esetben az indítványozó az alkotmányjogi panasz kisajátítási eljárásra vonatkozóan terjesztette elő, az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadott érveket tartalma szerint a XIII. cikk (2) bekezdése keretei között értékelte.
- [19] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] 3.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára nem rendelkezik hatáskörrel” [3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]]. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró-ság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [21] 3.2. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével kapcsolatban összességében a kisajátítás alkotmányosságához szükséges feltételek hiányát állította, illetve a Kormányhivatal és a bíróságok – az indítványozó szerint aggályos – szakvéleménnyel összefüggő eljárását (a tényállás-felderítési kötelezettség teljesítését, a bizonyítási indítvány mellőzését, az indokolás kötelezettség elmulasztását) tartotta sérelmesnek. Az indítványozó panasz szerint a fegyveregyenlőség elvének sérelmét eredményező módon nem volt lehetősége a bizonyításra, és álláspontja szerint a közigazgatási határozat iratellenes tényállást tartalmaz.
- [22] Az indítványozó a közérdek és a kivételesség hiányát, illetve ezzel összefüggésben a jogorvoslatihoz való jogának sérelmét állította. „A jogorvoslatihoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, il-

letőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. [...] A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme [...]” {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [20]}.

- [23] Jelen ügyben az indítványozónak lehetősége volt arra, hogy ügyében magasabb fórumhoz forduljon. A Törvényszék ítéletének indokolásában kitért arra, miért nem vizsgálja az indítványozó jogalpra vonatkozó kérelmét. A perindítási határidő benyújtását követő keresetváltoztatást a Törvényszék nem megengedett keresetváltoztatásnak minősítette. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy nem rendelkezik jogkörrel a bíróságok mérlegelésének felülbírálatára. A jogorvoslatihoz való jogból pedig nem következik a döntés indítványozó számára kedvező volta {3510/2023. (XII. 1.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [24] A kártalanítás összecszerűségével összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a kisajátítandó ingatlan forgalmi értékét – amennyiben arra szükség van – szakértő kirendelése útján kell meghatározni {3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [15]; 3081/2013. (III. 27.) AB végzés, Indokolás [8]}. Amennyiben a szakvéleményt az összecszerűség kérdésében a fél vitatja, álláspontját szakértői bizonyítással támaszthatja alá. Mindemellett közigazgatási perben a bíróság szabadon döntheti el, hogy milyen bizonyítást foganatosít, és azokat miként értékeli {3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [25] Jelen ügyben a kisajátítási eljárás során a szakértő tárgyalásra történő idézésére, illetve az indítványozó részéről írásbeli észrevétel megtételére sor került. A Törvényszék ítéletében kifejezetten kitért a szakvélemény forgalmi értéket megállapító módszer, a részkisajátítással összefüggő értékcsökkenés, a faállomány értékének Kormányhivatal általi figyelmen kívül hagyása, és a szakvéleményt vitató indítványozói kifogások vizsgálatára. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja a bírói döntésben megjelölt bizonyítékok megalapozottságát, a beszerzett bizonyítékok értékelésének helytállóságát {3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [15]}. Jelen ügyben az indítványozó új szakértő kirendelésére tett indítványt. A Törvényszék megindokolta, hogy mely okok mentén nem tartotta aggályosnak a megelőző eljárásban tett szakvéleményt, illetve az azt kiegészítő írásbeli szakértői nyilatkozatot. Így megindokolta azt is, hogy mely okokból nem látta indokoltnak új szakértő kirendelését. „Önmagában az a tény, hogy az [indítványozó] a szakértői vélemény megállapításait [vitatja], még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, az ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési (és nem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű) kérdésnek tekinthető” {3366/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [31]; 3227/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [26] Az indokolási kötelezettség állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet azon gyakorlata, mely szerint az „indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel. A Törvényszék indokolásában az ügy lényegét érintő kérdésekre kiterjedő indokolást adott. A Kúria végzése indokolásában rámutat azon okokra, amelyek mentén nem tartja befogadhatónak az indítványozó felülvizsgálati kérelmét. „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [27] 3.3. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alkotmányjogi panaszában az indítványozó az eljáró hatóság és a bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja, a panasz nem alkotmányosság kérdésekre irányult.
- [28] 3.4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panaszban az indítványozó nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Így az indítvány nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.

[29] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdése alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2388/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3189/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdése, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.846/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Muhi Erika ügyvéd) eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz és abban kérték a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdése, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.846/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Fővárosi Törvényszék 105.K.700.555/2022/11. számú ítéletére kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló közigazgatási per bírósági iratok alapján megállapítható előzménye szerint a Vác Város Önkormányzata által fenntartott Bölcsődék és Fogyatékosok Intézménye Baba utcai bölcsődéjében a 2020/2021. nevelési évben a sajátos nevelési igényű (a továbbiakban: SNI) gyermekek speciális csoportjába járó gyermekeket a nem SNI gyermekek csoportjától teljesen elkülönítve, külön nevelési egységben helyezték el.
- [3] Az indítványozó civil szervezet, összesen tíz kiskorú gyermek képviseletében eljárva az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) szerinti hatósági jogkörben eljáró alapvető jogok biztosának eljárását kezdeményezte, tekintettel arra, hogy álláspontja szerint a bölcsőde említett, a 2020/2021-es nevelési évben fennálló gyakorlata fogyatékoságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetést és jogellenes elkülönítést valósít meg. A hatóság a kérelmet megvizsgálta és az EBF-AJBH-259-35/2021. számú határozatában megállapította, hogy az intézmény a gyermekekkel szemben a fogyatékoságukkal összefüggésben jogellenes elkülönítést valósított meg és ezzel megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, az intézménynek megtiltotta a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását és az intézményt figyelmeztetésben részesítette. A hatóság az intézmény intézkedését a közvetlen hátrányos megkülönböztetés körében már nem értékelte, az ugyanis megítélése szerint ugyanazon körülmény kettős értékelését jelentette volna. A szankció kiszabása körében a hatóság a fokozatosság elve mellett azt is értékelte, hogy az intézmény a jogsértő állapotot a 2021/2022-es nevelési évben már megszüntette.
- [4] 1.2. Az indítványozó civil szervezet, valamint három kiskorú gyermek a határozattal szemben keresetet terjesztettek elő, amelyben a határozat rendelkező részét (a jogsértés tényének megállapítását és az alkalmazott jogkövetkezményeket) és az ehhez kapcsolódó indokolást nem vitatták, azonban álláspontjuk szerint a hatóság megsértette az indokolási kötelezettségét azáltal, hogy a megelőző eljárásban az indítványozók által előadottak értékelése részben elmaradt (Fővárosi Törvényszék ítélete, Indokolás [8]). A Fővárosi Törvényszék 105.K.700.555/2022/11. számú, 2022. szeptember 15. napján kelt ítéletében az indítványozók keresetét elutasította, tekintettel arra, hogy megítélése szerint a hatóság a vonatkozó jogszabályoknak megfelelő, jogszerű és megalapozott döntést hozott.
- [5] 1.3. Az ítélettel szemben az indítványozók terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria Kfv.VI.37.846/2022/5. számú, 2023. február 2. napján kelt végzésében a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta, mert megítélése szerint a Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti befogadási okok egyike sem teljesült.
- [6] 2. Az indítványozók a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzés meghozatalát követően terjesztették elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszukat, amelyben részben

a Kp. 118. § (1) bekezdésének, részben pedig a Kúria Kfv.VI.37.846/2022/5. számú végzésének – a Fővárosi Törvényszék 105.K.700.555/2022/11. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – alaptörvény-ellenességét állították. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, Q) cikk (2) bekezdését, a XV. cikk (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint a 28. cikket, az alábbiak szerint.

- [7] 2.1. Az indítványozók álláspontja szerint a Kp. 118. § (1) bekezdésében szabályozott, a bírósági felülvizsgálat ily módon történő befogadhatósági kritériumokhoz kötése több szempontból alaptörvény-ellenes. Egyfelől, nem tesz eleget a normavilágosság követelményének, amely a B) cikk (1) bekezdésének sérelméhez vezet. Másrésztől lehetővé teszi a befogadási kritériumok önkényes értelmezését, ami az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétes. Azáltal pedig, hogy a Kúria teljes diszkréciójától függ, hogy a felülvizsgálati kérelmet befogadja-e, végeredményben az ilyen mértékű bírói önkényességet lehetővé tevő jogszabály az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti hatékony jogorvoslathoz való jogot is sérti. Végezetül, az indítványozók szerint a Kp. szerinti befogadási kritériumoknak való megfelelési kötelezettség az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését sértően diszkriminatív is, mert ez kizárólag a közigazgatási eljárásokkal összefüggésben elvárás, míg a polgári perrendtartás alá tartozó ügyekben nem.
- [8] 2.2. Az indítványozók Abtv. 27. §-a szerinti panasza szerint a Kúria végzése mindenképp az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti, azáltal, hogy a Kúria érdemi indokolás nélkül állapította meg azt, hogy az indítványozók felülvizsgálati kérelmének befogadása a joggyakorlat egységének biztosítása, illetőleg a joggyakorlat továbbfejlesztésének szükségessége okán nem indokolt. Ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére vezet az indítvány szerint, hogy miközben a Kp. 117. § (4) bekezdése csak azt követeli meg, hogy a kérelmező megjelölje a befogadás okát, ehhez képest a Kúria valójában a Kp. rendelkezésétől elszakadva azt követelte meg az indítványozóktól, hogy elvi jelentőségű jogkérdést, illetőleg a joggyakorlat továbbfejlesztésének indokát tartalmilag is megindokolják. Ezzel összefüggésben az indítványozók a felülvizsgálati kérelem befogadásának megtagadását önkényesnek és ekként ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértőnek tartják.
- [9] Az indítványozók e körben azt is állítják, hogy az általuk egyébként a beadványukban az SNI gyermekek oktatásával-nevelésével előadottak figyelmen kívül hagyása az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésének sérelmét is eredményezték, figyelemmel az ENSZ Fogyatékosjogi Egyezményére (CRPD), amelynek Magyarország is részese.
- [10] Azáltal pedig, hogy a Kúria a befogadási kritériumokat rendkívül szigorú formalizmussal kezeli, sérült az indítványozók Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti hatékony jogorvoslathoz való joga is.
- [11] Az alkotmányjogi panasz a Fővárosi Törvényszék ítéletével összefüggésben ugyancsak hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére, ugyanis az indítványozók megítélése szerint azáltal, hogy a hatóság a szegregációval szembeni egyetlen jogszerű megoldással (inkluzív nevelés) nem foglalkozott a határozatában, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség sérelmének legsúlyosabb esete valósult meg, amelyhez képest a Fővárosi Törvényszék ítéletében gyakorlatilag azt rögzítette, hogy ilyen esetekben a jogsértést a bíróság nem orvosolhatja.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] 3.1. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapították.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Kfv.VI.37.846/2022/5. számú végzését az indítványozók perbeli jogi képviselője 2023. március 23. napján vette kézhez, melyhez képest az alkotmányjogi panasz 2023. május 22. napján, határidőben került előterjesztésre.
- [15] Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók, mint az alkotmányjogi panaszra okot adó per felperesei, jogosultnak és érintettnek is tekinthetők. Az indítványozók jogi képviselője a meghatalmazását csatolta.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az Alaptörvény 28. cikke és Q) cikk (2) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot, az Alaptörvény B) cikk

(1) bekezdésére pedig kizárólag a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz, az indítványban megjelölt normavilágosság elvével összefüggésben nem {a 28. cikkre például: 3535/2023. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [24]; a Q) cikk (2) bekezdésére például: 3105/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [21]; a B) cikk (1) bekezdésére például: 3370/2023. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az alkotmányjogi panasz ezért ezekben az elemeiben nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja, illetőleg 27. § (1) bekezdés a) pontja törvényi követelményét.

- [17] 3.3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg és az alábbiakat állapította meg.
- [18] 3.3.1. A Kp. 118. § (1) bekezdése az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz vonatkozásában alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek tekinthető.
- [19] 3.3.2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, ha az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét azért állítja, mert a polgári peres eljárások és a közigazgatási peres eljárások tekintetében a rendkívüli perorvoslatok (jelen esetben a felülvizsgálat) szabályozása egymástól eltérő. Tekintettel arra, hogy a polgári peres eljárások, a közigazgatási peres eljárások, valamint az eljárások alapját képező magánjogi, illetőleg közjogi jellegű jogviszonyok is alapvetően eltérnek egymástól, az indítványozók pedig alkotmányjogi panaszukban nem indokolták meg részletesen, alkotmányjogilag is értékelhető módon, hogy ezen nyilvánvaló, a jogági dogmatika sajátosságaiból is egyenesen következő eltérés ellenére miért lennének egymással összehasonlítható helyzetben a polgári és a közigazgatási perek felei, az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk állított sérelmével összefüggésben nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja követelményét.
- [20] 3.3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [21] 3.3.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [22] Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszukban a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a hatékony jogorvoslatihoz való jog sérelmét egymással összefüggő okból, részben a felülvizsgálati kérelem befogadási kritériumainak önkényes értelmezési lehetőségével, részben pedig ezen önkényesség eredményeként a hatékony jogorvoslatihoz való jog sérelmével összefüggésben állították.
- [23] Az alkotmányjogi panasz, figyelemmel a panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével kapcsolatos irányadó gyakorlatára, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg.
- [24] Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét sem veti fel, az alábbiak szerint.
- [25] Az Alkotmánybíróság előjáróban rögzíti, hogy következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatihoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik és nem terjed ki a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra [lásd például: 3130/2023. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [39]]. A jogorvoslatihoz való jog biztosításának kötelezettsége azt követeli meg, hogy az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében biztosítani kell a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni [lásd például: 3104/2024. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [23]]. Jelen esetben kétséget kizáróan megállapítható, hogy az irányadó jogszabályok biztosították a hatóság döntésével szembeni, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó követelményeket is kielégítő jogorvoslat lehetőségét. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben pedig arra is utal, hogy az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszok benyújtásának előfeltételeként a jogorvoslati lehetőségek kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra.

- [26] Figyelemmel a felülvizsgálat, mint rendkívüli jogorvoslat kivételes jellegére, önmagában az sem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét, hogy a jogalkotó egyes meghatározott eljárások esetében (így jelen esetben a közigazgatási perek vonatkozásában) nem teszi automatikusan lehetővé a felülvizsgálat kezdeményezését, hanem azt törvényben meghatározott feltételek teljesítéséhez kötheti. Ezen törvényi feltételek bíróságok általi egységes értelmezésének követelményét pedig az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének megfelelően nem az Alkotmánybíróság, hanem a Kúria biztosítja.
- [27] Mindezen szempontokra, így különösen a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegére és a joggyakorlat egysége biztosításával összefüggésben a Kúria hatásköreire figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványban foglaltak alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem.
- [28] 3.4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg és az alábbi következtetésekre jutott.
- [29] 3.4.1. Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül csak akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg. Figyelemmel arra, hogy a Kúria az indítványozók felülvizsgálati kérelmének befogadását mérlegelési jogkörben tagadta meg, ezért az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.37.846/2022/5. számú végzésén keresztül a Fővárosi Törvényszék 105.K.700.555/2022/11. számú ítéletét is vizsgálhatja.
- [30] 3.4.2. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [31] 3.4.3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatósága körében is vizsgálnia kellett az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek fennállását és az alábbiakat állapította meg.
- [32] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel a panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel kapcsolatos gyakorlatára.
- [33] Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem veti fel, az alábbiak szerint.
- [34] Figyelemmel a jelen végzés 3.3.4. pontjában (Indokolás [21] és köv.) tett megállapításokra (melyeket az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz elbírálása során is megfelelően irányadónak tekint, azok megisméltése nélkül), az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye sem állapítható meg.
- [35] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét részben a Kúria Kp. szerinti befogadási feltételek önkényes értelmezése miatt, részben az indokolási kötelezettség megsértése miatt (a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságával, illetőleg a Fővárosi Törvényszék ítéletével összefüggésben) állították.
- [36] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, illetőleg a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra alkalmas-e vagy sem, alapvetően nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság a Kúria döntését nem bírálja felül {lásd például: 3333/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [24]}. Önmagában ezért az a tény, hogy az indítványozók a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának kérdésében nem osztják a Kúria jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozók érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől {lásd például: 3275/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [21]}. Abban az esetben azonban, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának vizsgálata körében olyan döntést hoz, amely *contra constitutionem* vagy az Alaptörvényből fakadó indokolási kötelezettségét megsérti, a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó kúriai végzés is alaptörvény-ellenessé válhat.
- [37] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, ugyanakkor azonban az indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként

való megcáfolási kötelezettsége és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd például: 3366/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [33]}.

- [38] Jelen esetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy formai értelemben a Kúria végzése egyértelmű, az Alaptörvényből fakadó indokolási kötelezettség követelményét kielégítő mélységű (és egyben az eljárási törvények előírásainak is megfelelő) indokolást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei miért nem teljesültek. Ugyancsak teljesíti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettség követelményét a Fővárosi Törvényszék ítélete, mellyel összefüggésben az Alkotmánybíróság arra is rámutat, hogy (miként azt a Fővárosi Törvényszék is megállapította ítéletének [10] bekezdésében, szemben az indítványozók alkotmányjogi panaszában előadottakkal) az indokolási kötelezettség kirívóan súlyos megsértése már egyenesen „a bírósági eljárásban nem pótolható eljárási jogszabálysértésnek” minősül.
- [39] A Kúria végzésének állított *contra constitutionem* jellegével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. A 29/2021. (XI. 10.) AB határozatában az Alkotmánybíróság azt rögzítette, hogy „[ö]nmagában egy *contra legem* ítélet még nem szükségképpen alaptörvény-ellenes (*contra constitutionem*) ítélet. Kivételesen, kellően súlyos esetekben azonban egy *contra legem* jogalkalmazás is felemelkedhet alkotmányjogilag értékelhető szintre, és a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapításához vezethet.” {29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [28]} Jelen esetben azonban az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján nem azonosítható olyan, a Kp. előírásaihoz képest nem csupán nyilvánvalóan *contra legem*, hanem az Alaptörvény 28. cikkére és egyben a felülvizsgálat, mint rendkívüli jogorvoslat kivételes jellegére is figyelemmel kirívóan önkényes, *contra constitutionem* jogalkalmazás, amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban a Kúria végzésének egyes megállapításait vitatták, amely érvek azonban kizárólag az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső törvényességi kérdésnek minősülnek, ekként még az indítványozók érveinek esetleges helyessége is csupán a Kúria döntésének *contra legem* (és nem pedig *contra constitutionem*) jellegét alapozná meg.
- [40] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [41] 4. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadását pedig ugyancsak az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. április 23.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1178/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3190/2024. (V. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.278/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Szepesházi Péter ügyvéd által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Gfv.VI.30.278/2022/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése, I. cikk (1) bekezdése, az V. cikke, a XIII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozva.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó az alapügy felperese. A jogvita alapja, hogy a bírósági eljárás II. rendű alperese lakásvásárlás céljára ingatlanfedezet mellett 2007. október 2-án svájci frank alapú hitelt igényelt az I. rendű alperes banktól, melynek összege 21 600 000 forint volt. A kölcsönszerződés megkötésének napján, 2007. november 26-án, a II. rendű alperes árfolyamkockázati tájékoztatást kapott, melyet alá is írt.
- [4] A kölcsönszerződés is rögzítette, hogy az adós a banktól a tájékoztatást szükséges és elégséges mértékben megkapta, tisztában van az ügylet esetleges kockázataival, így különösen azzal, hogy az adott deviza magyar forinttal szembeni árfolyam alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit egyaránt növelheti és csökkentheti. 2007. november 26-án az indítványozó és az I. rendű alperes szerződést kötöttek, melyben az indítványozó készfizető kezességet vállalt a II. rendű alperes kölcsönszerződésből származó összes fennálló tartozása megfizetéséért arra az esetre, ha ezt a II. rendű alperes nem teljesíti. Az indítványozó kezesi nyilatkozatában kijelentette, hogy a kölcsönszerződés egy másolati példányát átvette, elolvasta, annak tartalmát, rendelkezéseit megismerte és tudomásul vette. A készfizető kezesi nyilatkozat a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi. A II. rendű alperes és az indítványozó ugyanezen a napon közjegyző előtt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett, amelyben a II. rendű alperes úgy nyilatkozott, hogy tudomása van arról, hogy a kölcsön futamideje alatt a kölcsön törlesztésére megállapított deviza átváltási árfolyam a kölcsönszerződésben meghatározott feltételek szerint módosulhat. Kijelentette, hogy a kölcsönszerződés feltételeit tudomásul veszi, tudomással bír arról, hogy függetlenül a kölcsön forint pénznemben történő visszafizetésének módjától, a bank svájci frank pénznemben tartja nyilván a kölcsönszerződésből eredő tartozását.
- [5] Az I. rendű alperes a kölcsönszerződést az adós fizetési kötelezettségének elmulasztása miatt 2015. október 29-én felmondta. A 2020. január 13-án létrejött megállapodásban a II. rendű alperes és az indítványozó elismerték, hogy bankkal szemben a kölcsönszerződésből összesen 38 643 836 forint tartozásuk áll fenn. A felek megállapodtak, hogy amennyiben 2020. április 13-ig megfizetnek 34 700 000 forintot egy összegben, a bank a fennmaradt tartozást elengedi. 2020. április 21. és 2020. június 5. között a megállapodás alapján az indítványozó és a II. rendű alperes a 34 700 000 forintot megfizette a bank részére.
- [6] 1.1. Az indítványozó keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását, valamint az I. rendű alperes 29 976 494 forint megfizetésére, a II. rendű alperes pedig mindezek tűrésére kötelezését kérte. A kölcsönszerződés semmisségének megállapítását azzal indokolta, hogy az – álláspontja szerint – nem határozta meg az utolsó kamatperiódusra a törlesztőrészlet összegét és az nem is volt kiszámítható a szerződésbe foglalt adatok alapján. Állította továbbá, hogy a szerződés azért is semmis, mert a THM nem volt valós, ezért ez a szerződéses kikötés tisztességtelen. Kifejtette azt továbbá, hogy nem kapott semmilyen árfolyamkockázati tájékoztatást, a kölcsönszerződésből nem tűnik ki, hogy az adós által viselendő árfolyamkockázatnak nincsen felső határa. Hivatkozott a kezelési költség kikötésére vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségére, mert nem állapítható meg az azt ellentételező szolgáltatás, a rendelkezés nem felel meg az átláthatóság, a jóhiszeműség és az arányosság követelményének.

- [7] Az I. rendű alperes bank ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta a kölcsönszerződés érvénytelenségét, és arra is hivatkozott, hogy a THM esetleges téves megjelölése a szerződés érvénytelenségét nem eredményezheti. A THM vonatkozásában előadta azt is, hogy annak számítása helyes, a kölcsönszerződés és a kondíciós lista minden költséget tartalmaz. Az árfolyamkockázati tájékoztatás vonatkozásában arra hivatkozott, hogy a II. rendű alperes a tájékoztatást megkapta, annak megismerését aláírásával igazolta. Vitatta a – hitelnyújtással kapcsolatos adminisztrációs költségek fedezésére szolgáló – kezelési költségre vonatkozó kikötés tisztességtelenségét. Állította, hogy tényleges szolgáltatást nyújtott a kezelési költség fejében.
- [8] Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság a keresetet a 7.P.89.071/2020/22. számú ítéletében elutasította. Indokolása szerint az indítványozó mint kezes alakítólag nem léphet fel olyan jogviszonyban, amelynek nem alanya. Megítélése szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 239/A. § (1) és (2) bekezdése értelmében a jogkövetkezmények alkalmazásának levonása nélküli szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti pert kizárólag a fél, vagy az ügyész, valamint törvényben meghatározott egyéb személy indíthat. A bíróság álláspontja szerint az indítványozó a kölcsönszerződésben nem volt fél, így nem tartozik ebbe a körbe. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint egy, a határozathozatal időpontjában már megszűnt szerződés határozathozatal időpontjáig történő hatályossá nyilvánítása fogalmilag kizárt. Az ítélet szerint az indítványozó kizárólag a kezességi szerződés alapján indíthatott volna pert, és ennek a pernek a keretében hivatkozhatott volna az alapszerződés semmisségére.
- [9] 1.2. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 72.Pf.637.894/2021/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét – eltérő indokok alapján – helybenhagyta. Megállapította az indítványozó mint kezes perbeli legitimációját, utalva arra, hogy az adós helyett valamennyi fizetési kötelezettséget az indítványozó teljesítette, ezáltal jogi érdeke fűződik a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapításához és esetlegesen a fizetési kötelezettsége csökkentéséhez. A másodfokú bíróság a kezelési költség vonatkozásában kifejtette, hogy az nem tartozik a szerződés elsődleges tárgyának fogalmába, meghatározásának módja nem érinti a felek elsődleges szolgáltatásainak tisztességtelenségét, így ennek vizsgálata csak az átláthatóság, a világos és érthető megfogalmazás követelménye alapján végezhető el. Úgy foglalt állást, hogy a perbeli kölcsönszerződés a kezelési költséget átlátható módon, egyértelműen feltünteti, az ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások azonosítható megjelölése pedig nem kötelező. Rámutatott arra is, hogy önmagában a kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelenségéből egyébként sem következne a szerződés kereset szerinti érvénytelensége. Részlegesen érvénytelenségre és a jogkövetkezményre vonatkozó, az elszámolásra is kiterjedő, öszszegszerűen meghatározott kérelme az indítványozónak nem volt. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a kölcsönszerződés nem semmis a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés *b*) pontjára tekintettel. Ezen az alapon a semmisség csak akkor mérülne fel, ha a szerződés az éves, százalékosan kifejezett THM-et egyáltalán nem tartalmazná. A másodfokú bíróság nem állapította meg a kölcsönszerződés érvénytelenségét a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés *e*) pontja alapján sem. Rámutatott arra, hogy az indítványozónak azt kellett megismernie, hogy a bank irányába milyen kötelezettségért vállal készfizető kezességet. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperes a régi Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak alapján tájékoztatást adott az árfolyamkockázatról, amelyet tartalmazó is megfelelőnek ítélte a 2/2014. számú PJE határozat 1. pontja, a Kúria jogegységi határozatai, és az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) vonatkozó döntései alapján. A másodfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy az árfolyamkockázat II. rendű alperes általi viselésére vonatkozó szerződéses kikötések tisztességtelensége nem állapítható meg.
- [10] 1.3. A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezése mellett elsődlegesen a kereseti kérelmének történő helyt adást, tartalmilag az érvénytelenséget kimondó közbenső ítélet meghozatalát és a jogkövetkezmények levonása tekintetében az elsőfokú bíróság eljárás lefolytatására történő utasítását kérte. Másodlagosan a jogerős ítéletnek – az elsőfokú ítéletre is kiterjedő – hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Az árfolyamkockázati tájékoztatás tekintetében hivatkozott arra, hogy valós tájékoztatás mellett nem kötötte volna meg a szerződést. Hangsúlyozta, hogy a bank nem tárta fel a szerződéses konstrukció pontos gazdasági körülményeit, konkrét, részletes működési mechanizmusát, hatásait, nem mutatott be megfelelő szimulációkat, nem adott át minden rendelkezésére álló fontos információt, a valós működési mechanizmust és hatásokat elleplező, hamis törlesztési lefutást mutatott be, megtévesztő THM-ről, nem valós futamidőről és téves összegű törlesztőrészletről adott tájékoztatást, ezáltal a felek között jelentős egyenlőtlenséget előidézve. Álláspontja szerint a fentiek miatt a konstrukció átláthatatlanná vált, a gazdasági következmények felmérése ellehetetlenült, a teljes költség és a tényleges kockázat felismerhetetlenné, felmérhetetlenné vált.

- [11] A Kúria a Gfv.VI.30.278/2022/5. számú ítéletében a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő. Az indítványozó árfolyamkockázati tájékoztatóval összefüggésben előterjesztett hivatkozásával összefüggésben rámutatott arra, hogy az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás megfelelően teljesítette az alaki, nyelvtani szempontból elvárt érthetőség követelményét, ugyanis a kockázatfeltáró nyilatkozat megszövegezéséből adódóan is áttekinthető szerkezetben, egyértelműen azonosítható és értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelent meg a fogyasztó számára. A vizsgált kockázatfeltáró nyilatkozat kiemelt helyen, félreérthetetlenül tartalmazta a deviza konstrukcióval járó árfolyammozgásából adódó veszteség kockázatát. Ezen felül a tájékoztató tartalmilag is megfelelt a világos és érthető megfogalmazás követelményének: biztosította a szerződéskötés következményeinek felismerhetőségét, az átlagos fogyasztó megérthette a szóban forgó pénzügyi mechanizmus konkrét működését, és így felmérhette az ilyen szerződési feltételek által ugyanezen szerződés teljes időtartama alatt a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős negatív gazdasági következmények kockázatát. A Kúria azt is megállapította, hogy az I. rendű alperes jelen alkotmányjogi panaszra okot adó perben alkalmazottal azonos árfolyamkockázati tájékoztatóját a Kúria már több korábbi határozatában tisztességesnek ítélte. A Kúria ítéletében azt is rögzítette, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó uniós joggal kapcsolatos érvelésével összefüggésben is megfelelően megindokolta álláspontját.
- [12] 2. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be – főtítkári felhívásra kiegészített – alkotmányjogi panaszát.
- [13] Indítványában előadta, hogy a Kúria Gfv.VI.30.278/2022/5. számú ítélete sérti az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését, az I. cikk (1) bekezdését, az V. cikket, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, az alábbiak szerint.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog sérelmét abban látja, hogy a pereszteség befolyásolta a kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettséget, ideértve a perköltség-teljesítési kötelezettséget és ezek végrehajthatóságát. Az árfolyamkockázati tájékoztatóval összefüggésben az indítványozó kifejti, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat és a szerződésben lévő kikötés alkalmas volt az indítványozó megzavarására, mivel mozaikszerű tájékoztatást valósított meg, valamint sérelmezte a kockázatfeltáró nyilatkozat szóhasználatát is. Ezáltal az eljáró bíróság az alkotmányjogi panasz szerint önkényes mérlegelést valósított meg, melynek során sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése. Ugyanezen cikke sérelmét állította az indítványozó azzal összefüggésben is, hogy a kúriai ítéleti és az alsóbb fokú bíróságok érvelésében megjelenő kitétel, mely szerint a bank nem láthatta előre az árfolyamváltozás mértékét és irányát. A panasz szerint ugyanis a kamatparitás elve olyan gazdasági törvényszerűség, „mint a fizikában a gravitáció, tagadása az önkényes mérlegelés tilalmába ütközik.” Hozzáteszi továbbá, hogy „a kamatparitás törvénye azt jelenti, hogy a magas jegybanki alapkamattal, valamint az ahhoz igazodó magas kereskedelmi kamattal rendelkező (szegényebb) országok és a nem ilyen országok valutái keresztárfolyama kiegyenlíti ezt a hatást, azaz az előbbieket valutája gyengül az utóbbiaké javára”, ami nem esik a szabad mérlegelés elvébe, azt átlépi, így az önkényes mérlegelés tilalma sérül. Az indítványozó szerint „olyan, mintha egy nem úrbeli tényállásban a bíróság a támaszték nélkül se esett le a kiejtett tárgy a Földön a földre megállapítást tenné a gravitáció ellenére.”
- [15] A fenti esetekből az indítványozó levezeti, hogy az eljáró bíróság nem létező mérlegelési szabadságot teremtett magának ezért *contra legem*, jogellenesen döntött, érvelése alátámasztására pedig az EUB döntéseit is említi. Az alkotmányjogi panasz arra is hivatkozik, hogy a Kúriának hivatalból kell vizsgálnia azt, hogy az első- és másodfokú eljárásban történt-e lényeges jogszabálysértés, ebbe beletartozik, hogy a Kúria megvizsgálja, hogy valamelyik eljárásban sérült-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának 38., 47. cikke, az EUMSZ 267. cikke, valamint az indítványozót megillették-e az ezekből eredő és a 91/13/EGK irányelvvel összefüggő fogyasztóvédelmi jogok. Az érvelés szerint a Kúria nem vonhatja ki magát a fentiek vizsgálata alól azon az alapon, hogy az indítványozó az erre irányuló álláspontját korábban nem adta elő, ebből következően sérült az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése. A Kúriának a jogerős ítéletet hatályon kívül kellett volna helyeznie és az alsóbb fokú bíróságot az indítványozó nyilatkoztatására kellett volna utasítania. Az alkotmányjogi panasz kifejti továbbá, hogy az első- és másodfokú bíróság az árfolyamkockázat és a teljes érvénytelenség mellőzése kérdésében törvénysértő módon és önkényesen utasította el a keresetet. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében arra is hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó kereseti kérelmének egy elemét (a THM érvénytelenségének kérdését) el sem bírálták, mely bírósági mulasztás ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére vezetett.
- [16] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban foglaltak alátámasztása céljából számos alkotmánybírósági határozatot, és nemzetközi emberi jogi bírósági döntést idéz.

- [17] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, V. cikke és XV. cikk (1) bekezdése állított sérelme vonatkozásában önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [19] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [20] 3.1. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, valamint a Q) cikk (2) bekezdésének sérelmére is hivatkozott, melyek az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot [az I. cikk (1) bekezdésére lásd például: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]; a Q) cikk (2) bekezdésére lásd például: 3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [14]]. Az alkotmányjogi panasz ezért ezen elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja törvényi követelményét.
- [22] 3.2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek részben eleget tesz, tartalmazza ugyanis *a*) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b*) az eljárás megindításának indokait (a bíróságok eljárása és döntése alapvető jogok sérelmét okozta) és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában; *c*) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (Kúria Gfv. VI.30.278/2022/5. számú ítélete); *d*) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését, az I. cikk (1) bekezdését, az V. cikket, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit]; *e*) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével; *f*) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [23] Mindazonáltal az indítványozó az Alaptörvény Alaptörvényben biztosított jogot tartalmazó V. cikke, XV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében részben [az V. cikk és a XV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában] egyáltalán nem terjesztett elő indokolást, részben [a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben] pedig nem adott elő olyan okfejtést, illetve nem mutatott rá olyan összefüggésre, amelyet az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat tárgyává tudott volna tenni. Az alkotmányjogi panasz ezért ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában előírt feltételnek.
- [24] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [25] A befogadhatóság feltételeivel kapcsolatban emlékeztetni szükséges arra, hogy az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye felvethető-e.

- [26] 4.1. Az indítványozó a tulajdonhoz való jog sérelmével összefüggésben arra hivatkozott, hogy a pervesztességét eredményező bírósági döntés befolyásolta a kezességi szerződésből adódó fizetési kötelezettségét. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő indítványi elemre vonatkozóan emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy gyakorlata szerint különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem között, a kettő nem azonos: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztés lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el. {lásd például: 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}. Mindezek alapján a panasz ebben a tekintetben nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [27] 4.2. Az alkotmányjogi panaszban foglalt megállapítások egy része azon az érvelésen alapul, amely szerint a Kúria támadott ítélete *contra legem*, és ezért sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. A 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban az Alkotmánybíróság három, egymást erősítő feltétel együttes fennállását követelte annak megállapíthatóságához, hogy a bíróság *contra legem* jogalkalmazása felérjen az alkotmányossági sérelem szintjére, és megállapítható legyen az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme. Ezek: a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem vette figyelembe, döntésének ezt a mozzanatát nem indokolta meg, s döntését ehelyett egy olyan bírósági joggyakorlatra alapította, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó kifejezetten hatályon kívül helyezte {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [28] A fenti feltételek vizsgálata eredményeképp az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [29] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában lényegében a felülvizsgálati kérelmében kifejtetteket ismételte meg. A Kúria azonban jelen ügyben valamennyi releváns jogszabályi rendelkezést figyelembe vett és alkalmazta a felülvizsgálati kérelem elbírálása során. Észszerűen megindokolta, hogy az eljáró bíróságok döntéseiben hogyan érvényesült az EUB és Kúria következetes joggyakorlata. A fent hivatkozott három, egymást erősítő feltétel egyike sem áll tehát fenn, hiszen az eljáró bíróság figyelembe vette az ügyben releváns jogi normákat.
- [30] Az Alkotmánybíróság nem tekinti az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek azt, ha az indítványozó az eljáró bíróság téves jogértelmezését sérelmezve a számára kedvezőtlen döntés megváltoztatását kívánja elérni {3241/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [15]}, továbbá több határozatában is kimondta már, hogy az, hogy „a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem” {lásd például: 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [31] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó kereseti kérelmének egy részét nem vizsgálták meg. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor (az indítványozó érvelésével ellentétben) megállapította, hogy (bár az elsőfokú bíróság kétségtelenül a keresetelési jog hiányára hivatkozással, ekként érdemi tartalmi vizsgálat nélkül utasította el az indítványozó keresetét), a másodfokú bíróság azonban érdemben megvizsgálta az indítványozó THM-mel kapcsolatos érvelését is (lásd különösen a Fővárosi Törvényszék ítéletének [93]–[95] bekezdéseit). Annak megítélése pedig, hogy a Fővárosi Törvényszék érvelése egyébként szakjogi értelemben helyes-e, az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik.
- [32] Mindezek alapján azt lehetett megállapítani, hogy a Kúria támadott ítéletével összefüggésben a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot érintő bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye nem merül fel.
- [33] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), b) és e) pontjaiban, az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott követelményének, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1744/2023.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu
A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.escom.hu
Kiadja az ORAC Kiadó Kft., 1037 Budapest, Montevideo u. 14.
Felelős kiadó: dr. Frank Ádám, a kft. ügyvezetője
Internet: www.orac.hu • E-mail: info@orac.hu
HU ISSN 2062-9273